ČECHOAUSTRALAN

KRAJANSKÝ LIST

JARO/PODZIM 2018 www.cechoaustralan.com

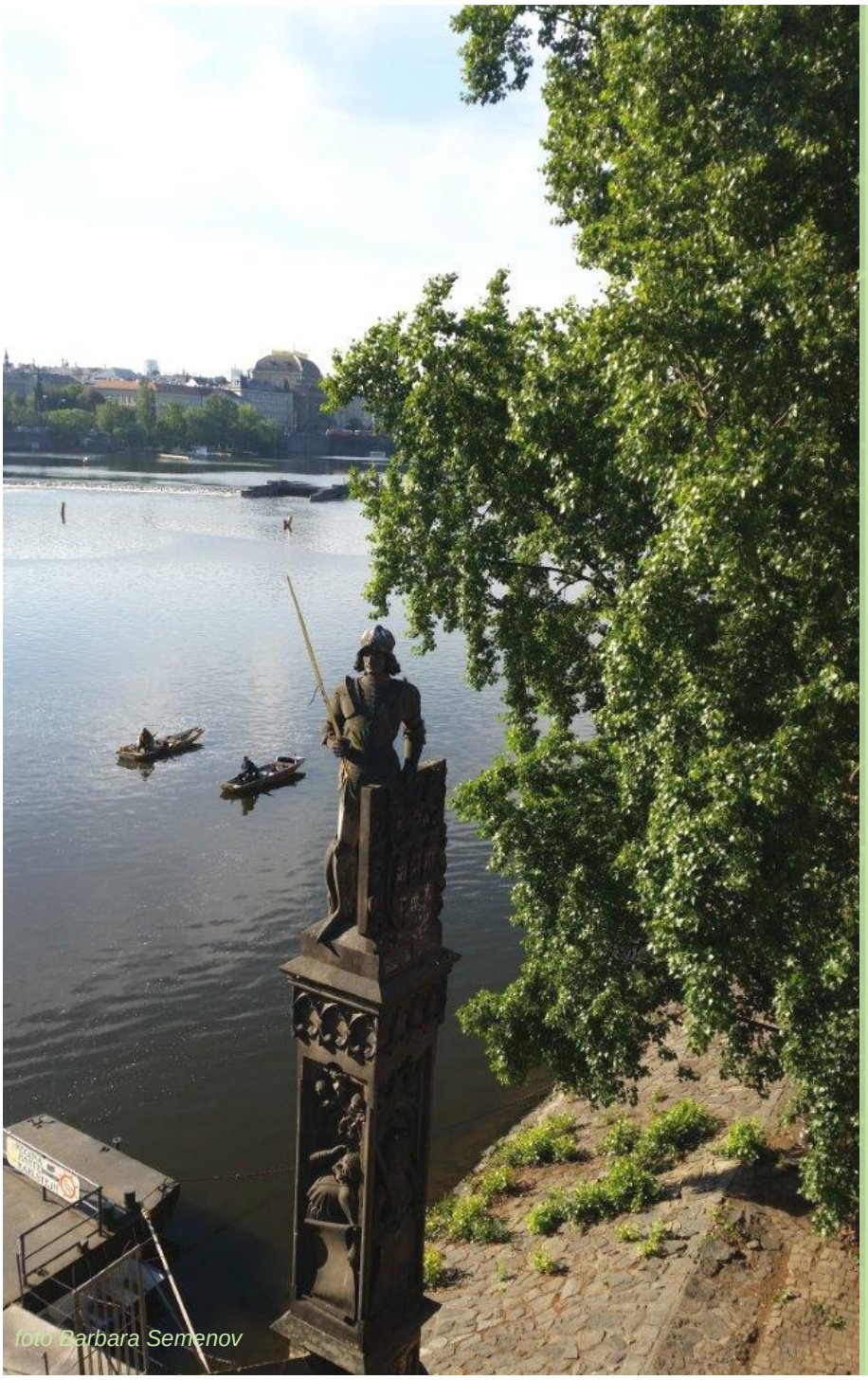

foto Barbara Semenov

už nikdy

nepohlédnu na prejzové střechy
Malé Strany
na Jana Husa na Staroměstském náměstí
na Pařížskou ulici hodnou svého jména
na Vltavu přepásanou mosty
Karlovým mostem po kterém už
nikdy neprojde se Jan Tříska
už nepohlédnu na milované město
na jeho věže kterých je sto
z perspektivy ptačí
už neprojdu se halami pěkného letiště
nesoucí jméno
slavného dramatika-prezidenta
už nenadechnu se vůně párků
vanoucích ze stánků
na Václavském náměstí
a veršům básníka nebudu naslouchat
v jedinečné oáze kultury jménem Viola
už nikdy nevejdu do halasu sklenic a hlasů
ve slavné pivnici U Pinkasů
kamennému básníku lásky pod Petřínem
už nikdy se nepokloním
a ve vinárně z přítmí a plyše vínem
sáčko si neposkvrním...

už nikdy nebudu se obdivovat umění
spolutvůrci divadla Semaforu
eskalátory metra nepojedu
nahoru a dolů
a neprojdu se ulicemi města
jediného ze sta
na jeho chodnících nebudu číst
neviditelné stopy mého mládí
a hodinky řídit si podle tramvaje
a žasnout nad jejím respektem
jízdního řádu
už nikdy jak piják z hostince do hostince
nebudu se ubírat
z jedné výstavní síně do jiné
v chrámech naslouchat hudbě mistrů
v klubu Agharta jazzu věrozvěstům
v antikvariátech vdechovat aroma
starých knih a zvědavostí jimi listovat

a nebo snad
shledám že
zázrak stát se může
a z vůle osudu a boží
ono nikdy ještě se odloží...? ***Vladimír Cícha***

Velvyslanectví České republiky:
8 Culgoa Circuit, O'Malley, ACT 2606
Tel: 02 6290 1386, Fax: 02 6290 0006

GRATIAS AGIT ČECHOAUSTRALANCE JANĚ REICHOVÉ

Barbara Semenov

Cena ministra zahraničních věcí Gratias agit za šíření dobrého jména České republiky v zahraničí byla letos začátkem července udělena Janě Reichové jako zasloužené ocenění jejích celoživotních aktivit pro českou komunitu v Austrálii.

Ačkoliv emigrovala s manželem a malým synkem bezprostředně po okupaci v září 1968, nikdy neztratila víru a lásku ke své rodné zemi. Už to samo je obdivuhodné, připomeneme-li si, že většina emigrantů z této trudné doby se spíš snažila vymazat vlast ze své mysli a soustředila veškeré své síly na plnou integraci v novém domově. To bylo samozřejmě zcela pochopitelné a oprávněné vzhledem k neutěšeným vyhlídkám v tehdejší ujařmené republice směřující k „normalizaci", na které, jak ráda opakovaně zdůrazňuji, nebylo normálního vůbec nic. Toho všeho si manželé, Zdeněk a Jana Reichovi (po získání australského občanství Stanley a Jana Rich) byli plně vědomi.

Jejich začátky, jako ostatně všech nově příchozích do země toho roku, nebyly lehké. Jana překonávala jazykovou bariéru, po čase získala zaměstnání v laboratořích skláren ACI, od roku 1974 do roku 1993 pak pracovala v knihovně University of New South Wales. O postupném zabydlení se a zamilování si nové domoviny psali Reichovi v mnoha zajímavých článcích v Čechoaustralanu, kam stále přispívají svými postřehy a unikátními vzpomínkami.

Janina angažovanost v československé komunitě začala v krajanské skupině Bumerang, která připravovala kulturní pořady pro krajany. Základní pohnutkou bylo nejen jí v mládí vštěpované vlastenectví, ale také její láska k poezii a recitaci. Logickým postupem tak bylo Janino následné šestnáctileté působení v rozhlasovém vysílání stanice SBS v českém a slovenském jazyce v Sydney. Během té doby zde odvysílala na dvě stovky vlastních pořadů naplněných českou historií, literaturou a milovanou poezií.

V roce 1996 vznikla z její iniciativy společnost Artspektrum, která sdružovala české a slovenské umělce a výtvarníky. Jana pro ně organizovala výstavy a začala vydávat oběžník Spektrum, který se během šesti let rozrostl ze dvou na třicet pět stran. Při slavnostním předávání Gratias Agit v krásných prostorách Černínského paláce oglosoval vždy vtipný Zdeněk, jak byl manželkou donucen spolupracovat na vydávání listu a zavzpomínal na téměř sparťanské podmínky, za kterých získával časopis svoji věhlasnost nejen v Austrálii, ale po celém světě. Články psané rukou nebo na psacím stroji bylo nutno dlouze přepisovat na počítači, editovat, tisknout a připravit k distribuci. Souhlasně pokyvuji, i začátky vydávání Čechoaustralana si pamatují tato úskalí, která odstranil až následný internetový a počítačový rozvoj.

Nutno zdůraznit, že podmínka udělení ceny Gratias agit působit cílevědomě nad rámec svých profesionálních povinností, byla víc než naplněna. Janina odměna za její práci pro komunitu nebyla nikdy finanční (maximálně symbolická), spočívala především v pocitu uspokojení a radosti z práce pro komunitu, ať se jednalo o práci rozhlasové redaktorky, hlasatelky, organizátorky výstav, pořadů, krajanských setkávání, trhů nebo vydávání časopisu.

Janu Reichovou jsem poznala před deseti lety a okamžitě cítila jisté souznění dané naší podobností. Obdivuji její dedikaci, nadšení, zápal pro dobrou věc, její pracovitost, skromnost a zájem o druhé. Vážím si jejího přátelství a porozumění. Za nejcennější inspiraci považuji, že Jana vždy dokázala ocenit a podpořit druhé, - objevovala talenty, byla ochotna jim pomáhat, fandit jim a propagovat jejich úspěch. Věděla, že přiznání úspěchů jiných nezmenší ten její. A to dokáže dnes jen málokdo. Tibi gratias ago Jano.

ČECHOAUSTRALAN V DOBĚ GLOBALIZACE

Barbara Semenov

Čechoaustralan, aktivní osmdesátník Zdeněk si po ránu spolu s manželkou Janou otevřou počítač, aby se podívali nejprve na zprávy z domova v Sydney a hned vzápětí rozkliknou stránky z Česka. Rovněž tak v Melbourne žijící pětaosmdesátiletý čechoaustralský básník Josef, podobně jako jeho soukmenovec Vladimír na dalším kontinentu, v kanadském Vancouveru, a na opačném konci světa o dekádu mladší švýcarská krajanka, spisovatelka Blanka. Dalším emigrantům z osmašedesátého, Čechoaustralanům Pavlu a Robertovi nebylo ani dvacet, když opustili vlast, do které se dnes vracejí za českým létem, aby na pár měsíců unikli nevlídné viktoriánské zimě. I oni jsou díky největší vymoženosti globalizace stále spojeni s každodenním děním jak v nové tak ve staré domovině. Čechoaustralská cestovní agentka Eva žije v Melbourne, ale díky globalizaci je každou chvíli někde jinde – reálně či virtuálně. A nejmladší generace Čechů žijících u protinožců je na facebooku a instagramu stále jednou nohou na protější straně, jakoby ani neexistovala vzdálenost patnácti tisíc kilometrů, překonaná kdysi v časech exulantů před sedmdesáti lety snad jedinkrát za život, a na doživotí. Globalizace stírá rozdíly věku i vzdáleností.

„Stlačování světa a stále sílící vědomí světa jako jednoho celku", jak bývá charakterizována ve zkratce globalizace, jinak dlouhodobý ekonomický, kulturní a politický proces, který rozšiřuje, prohlubuje a urychluje pohyb zboží, lidí i myšlenek přes hranice států a kontinentů prostřednictvím mezinárodního obchodu, pohybu investic a kapitálu, migrace osob a šíření znalostí – má své prvopočátky dost možná již v sedmnáctém století, ale teprve s průmyslovou revolucí devatenáctého století a se zdokonalením dopravy v polovině dvacátého bylo možno začít v širokém měřítku uzavírat obchodní smlouvy mezi firmami vzdálenými třeba i přes polovinu planety. Průkopníkem globalizace byly Spojené státy americké, kde místní společnosti expandovaly na světové trhy – odtud například pro nás spotřebitele ony typické, jako přes kopírák si podobné Shopping Malls – obchodní megacentra s identickým zbožím a charakterem. Takže ať se Čechoaustralan v jednom z nich ocitne v Sydney, Praze, New Yorku, Bangkoku či Dubaji, má pocit, že je stále na stejném místě. Je to správně nebo nikoliv?

V soudobé vlně globalizace vznikly další nové fenomény - rostoucí migrace a pohyblivost nejen osob, ale především kapitálu, větší prostorová rozptýlenost produktivních činností a turbulentní reorganizace ekonomického života – ale také zesilování multikulturnosti sociálního života ve společnostech a komunitách, a již naznačená nová média informačních technologií, která umožnila globální komunikaci informace a nepřetržité spojení jejích účastníků v nadúzemním prostoru.

Protiklad „blízko – daleko" a faktické oddělení pohybu informací od pohybu jejich nositelů znamená, že pohyb informací nabírá ovšem na rychlosti mnohem větším tempem než cestování osob. Levná komunikace umožňuje rychlé přelévání, přehlušování či vytlačování získaných informací stejně jako rychlý přísun novinek. Prostor se začal zpracovávat, koncentrovat a organizovat, a především se emancipoval od přirozených omezení lidského těla. Smršťování prostoru ruší tok času. Obyvatelé velké části planety žijí v trvalé přítomnosti. Lidé se zdají být věčně zaneprázdněni a ustavičně „nemají čas". I to je jeden z rysů globalizace, o které si nemusíme být jisti, zda je přínosem či naopak.

Přesto se domnívám, že právě umožnění překonání reálné i virtuální vzdálenosti mezi Austrálií a Evropou je pro nás Čechoaustralany nedocenitelným benefitem. Zejména v dnešní době, kdy je náš zájem o Českou republiku silný, vřelý a pochopitelný, což se samozřejmě nedalo říci v době před třiceti lety, kdy jsme si jako emigranti většinou spojení s rodnou zemí ve stínu tehdejší totality ani nemohli dovolit.

Jako celoživotní kosmopolitka – občanka Spojených států amerických a České republiky s trvalým pobytem v Austrálii - používám ráda citaci Jiřího Voskovce z té nešťastné doby - „Jestli jsem skrz naskrz Američan nebo Evropan – jestli jsem Čech nebo co jsem, přesně nevím. Já nevím, kam patřím, ale jsem rád, že jsem rád. A jsem na světě rád. Tak asi patřím do světa!" Zdá se, že kosmopolitní vize se v rámci globalizace začíná naplňovat. S ní se ale prosazují tendence k vytváření jediného životního stylu, globalizace formuje hodnotové vzorce člověka, unifikuje ho; problémy se řeší dle nabízených vzorců chování, člověk je "vnějšně" orientován. Globální svět se prezentuje jako svět člověku cizí, vybízí jej, aby na své bytí, na jeho smysl, zapomněl. Průvodním jevem je to, že se uvolňují stále častěji síly ničivé, agresivita, násilí, teror. V globálním světě je vytvořen širší prostor k uplatnění sil dobra i zla. Postmoderní kultura maže jejich hranice a meze, takže si ani neuvědomíme, že jsou překračovány. Jde dnes tedy naopak o to, neztratit pocit sounáležitosti, který z nás činí zodpovědnou a samostatnou osobnost, schopnou vlastního myšlení a nazírání na svět. V době globálních mediálních manipulací je důležité používat vlastní rozum a jeho kognitivní schopnosti.

V tomto, pro nás Čechy významném osmičkovém roce se často setkávám s otázkou, která s globalizací a naší sounáležitostí nepřímo, leč logicky souvisí – se stavem současného vlastenectví. Je zjevné, že tendence globalizace potírají potřebu cítit vlastenecky, omezovat své sympatie a náklonnost k jedné zemi. Pro Čechy žijící v zahraničí je navíc tato sounáležitost provázena mnohdy rozpolceností nebo dualitou. Patří naše sympatie a loajalita zemi, ve které jsme se narodili nebo té, ve které žijeme? Zeptejte se Čechoaustralana, kterému týmu bude fandit při utkání českých a australských sportovců a uvidíte, nakolik je *čecho* a nakolik *australan*.

Generální konzulát České republiky:
169 Military Road, Dover Heights, NSW 2030
Tel: 02 9581 0111, Fax: 02 9371 9635

Naše generace jsou stále zatíženy, více nebo méně, patriotismem. Ale jak je to s mladými? Pozorujeme-li je, je zřejmé, že vlastenectví se dávno nenosí ani nevštěpuje jako nezbytný morální atribut. Neplatí to jen v Česku, vlastenectví již neprosakuje ani z amerického Hollywoodu ani z australských sportovišť. Ustoupilo globalizaci, mladí se zabývají spíš záchranou planety než propagováním rodné hroudy.

Proto je velmi potěšující, že většina Čechů žijících v Austrálii se v dnešní době zcela přirozeně a v rámci globalizace náruživě angažuje v projevech novodobého vlastenectví. Nejen, že jsou jejich srdce nakloněna oběma domovům, oni aktivně svůj vztah projevují. Říká se, že aby se stal člověk vlastencem, musí odejít ze své země a zvenčí si uvědomit její krásu, jedinečnost a její nezastupitelný význam v jeho vlastním životě. K projevu vlastenectví nestačí jen fandit českým sportovcům, naslouchat české hudbě, pojídat vepřoknedlo-zelo a preferovat Pilsner Urquell.

A tak Čechoaustralanka Lenka začne v Austrálii připravovat a nabízet ve svém Gourmet Czech lahůdkářství české speciality, čechoaustralská violoncellistka Ivana pořádá pro australské publikum koncerty českých klasiků, Čechoaustralanka Zuzana založí v Austrálii úspěšnou síť českých škol,… Osobně usiluji již léta v rámci své producentské společnosti o prezentaci české kultury v Austrálii, - v současné době pracuji na možnosti inscenovat v Melbourne, Sydney a Brisbane balet Má vlast od slavných baletních mistrů, bratrů Bubeníčků. V Perthu funguje obdivuhodně akční mladá česká komunita, plně integrovaná v Západní Austrálii, která přesto žije i intenzivním krajanským životem a systematicky působí na výchovu svých dětí v duchu českých hodnot a tradic, které děti sdílejí se svými australskými kamarády…

Diskutovaná a v mnohých směrech diskutabilní globalizace je v tomto případě maximálně nápomocná, odbourává vzdálenosti a umožňuje kontakt a kontinuitu vztahu krajanů s rodnou vlastí. Napomáhá propagovat naši méně známou zemi ve světě, a díky Čechům hrdým na své kořeny ji staví do dříve nebývalého světového záběru!

(Příspěvek pro konferenci Mezinárodního koordinačního výboru zahraničních Čechů na téma „Krajané v době globalizace“, konanou v září 2018 v Národním muzeu v Praze)

Mezinárodní koordinační výbor
zahraničních Čechů

PAVEL KOSATÍK EXKLUZIVNĚ PRO ČASOPIS ČECHOAUSTRALAN

S významným českým novinářem, scénáristou a spisovatelem hovořila Veronika Boušová

Když se řekne 100 let republiky, co se vám osobně za těmi sto lety vybaví?

Bohužel víc lidské iluze, nejrůznějšího druhu, než smysluplná práce a její výsledky. Toho utrpení a všelijakých dějinných oklik a zmatků bylo trochu moc, než aby člověk nepřemýšlel (právě při příležitosti toho stého výročí), čím vším si všechny ty své potíže generujeme. Ani teď není česká demokracie v dobré kondici, tentokrát za to navíc nemohou žádné zjevné nepřátelské síly zvenčí, ale především my sami. Vinen je náš ne dost dobrý vztah právě k tomu stoletému státu, je mně líto, že to musím takhle říct.

Co podle vás formuje národ. Našel byste v této souvislosti pro český národ nějakou definici?

Národ formuje vůle tvořit pospolitost. Společné historické nebo kulturní zážitky. U některých národů, a my Češi k nim patříme, i jazyk. Sami sebe většinou definujeme etnicky: do národa podle nás patří jenom ten, kdo se narodil jiným Čechům. Přeju si, aby se toto hledisko časem proměnilo a abychom sami sebe vnímali víc jako národ tzv. státní, do kterého patří všichni, kdo zde žijí a jsou k zemi loajální, ať už mluví jakýmkoli jazykem. Bydlím v Praze na Královských Vinohradech, ve čtvrti, která se v posledních letech proměnila v jazykový babylon. Nevidím důvod, proč by se zde stejným Čechem jako já nemohl cítit člověk, který se narodil v Americe nebo ve Vietnamu. Pokud to s těmi našimi Vinohrady myslí dobře.

Jakou roli hraje – podle vašeho názoru – v české historii vztah k půdě a majetku? Jak hluboké je v této souvislosti stigma způsobené znárodňováním?

Říká se, a já s tím souhlasím, že jedním z pilířů stability první republiky byla pozemková reforma, která se z iniciativy tehdejší agrární strany uskutečnila hned po převratu. Na základě tzv. záborového zákona z roku 1919 byl majetek velkostatkářů (často potomků pobělohorské šlechty, vnímaných v duchu raně republikánské logiky jako lidí ne dost loajálních k novému státu) přerozdělen statisícům bezzemků. Celé to proběhlo v pozoruhodném demokratickém

klidu, ale hlavním výsledkem té reformy byla proměna statisíců chudáků lidi, kteří získali vděčnost k státu za to, že se jejich postavení zlepšilo. Nebýt té reformy, nestali by se asi agrárníci za první republiky nejsilnější stranou a komunismus, přinášený sem z Leninova Sovětského Ruska, by v ČSR vyhrál už někdy v první polovině dvacátých let. Ten selský stav byl potom komunisty opět zničen. Možná by zanikl i sám, Československo v druhé polovině dvacátého století nemohlo přežít jako převážně zemědělský stát. Ale stalo by se to pozvolným vývojem a hlavně dobrovolně. Komunisté vnesli do vlastnictví půdy na čtyřicet let chaos (všechno patřilo všem, tj. nic nikomu). Když se po roce 1989 řešily pozemkové restituce atd., řada původních vlastníků už nebyla na světě, kontinuita vlastnictví byla zpřetrhána. Dnes jsme na tom ještě jinak. V čele dnešní české vlády stojí oligarcha, který založil své majetkové impérium jako agrochemický holding, do kterého mu spadá přes 250 firem. Situace se tedy po sto letech paradoxně vrací zpátky na začátek, kdy půdu a majetek opět drží v rukou stále méně lidí nebo firem.

Jak vnímáte současné podoby vlastenectví, co dnes znamená být vlastencem?

Vlastenec je člověk s takovým vztahem ke své zemi, který ta země pozná. To znamená, že nestačí jen mít tu zemi rád (i když i to má samozřejmě hodnotu). Vlastenectví se projevuje v činech, které sjednocují společnost a dávají jí směr. Vlastenec pracuje na tom, aby jeho země byla mezinárodně užitečná (což by v případě ČR znamenalo angažovat se v Evropské unii nesrovnatelně víc, než země dosud činí). Vlastně pro nás uprostřed kontinentu dneska už existuje vlastenectví dvojí, české a evropské, o tom jsem přesvědčen.

Existuje, podle vás, něco jako specifická „česká“ demokracie?

V posledních letech se bohužel čím dál víc zdá, že asi ano. Česká společnost nikdy nebyla plně strukturovaná, mnoho zemí v Evropě i mimo ni na tom byly a jsou po této stránce lépe. Majetní lidé a příslušníci elit byli často Nečeši (Němci, židé atd.), což z nich v českých očích dělalo nepřátele. Lidé z toho plebejského „zbytku“ se pak naučili hlídat jeden druhého a žárlivě střežit své rovnostářství. Nerovnost jim přišla nebezpečná za všech okolností. Takže ta naše demokracie si dnes hlídá hlavně tu rovnost. Svoboda a bratrství jsou považovány za hodnoty, jež stojí o řád níž. Ani ty elity u nás vlastně ve skutečnosti pořád neexistují. Jsou lidé, kteří se za jejich členy považují, mnohým je do elitářů spíláno. Když však člověk ty lidi pozoruje, dojde bohužel často k závěru, že si pletou elitu s establishmentem. Členovi elity nemá jít o společenské vyniknutí, neměl by sledovat žádný svůj vlastní, třeskutě osobní zájem. Měl by to být člověk, který to, co od společnosti dostal, vrací té společnosti způsobem, u něhož předpokládá, že přinese druhým užitek.

Může být naše společnost vůbec někdy dostatečně zralá na to, aby správně pochopila humanistický přístup ke zločinným režimům, kdy viníci nejsou potrestáni, ale dokonce ani označeni? Je takový přístup vlastně správný?

Nejsem si jist, jestli rozumím přesně otázce. Každopádně na netrestání nebo neoznačování zločinných režimů nic humanistického nevidím. Pokud lidi milujete, což je obsah humanity například Masarykovy, pak nemůžete zlu přihlížet ani o něm mlčet.

Často se tvrdí, že si Češi neváží svých hrdinů. Pokud to připustíme, může to být tím, že se nacisté a komunisté snažili vnutit lidem pocit viny a zbabělosti, aby jimi mohli lépe manipulovat? Jak se člověk může před mediální manipulací chránit?

Já si myslím, že hrdinové vadí nejčastěji těm, kdo sami žijí nehrdinsky, nějakým způsobem to o sobě tuší a to jejich vlastní povědomí je dráždí. Takže se s hrdinstvím nechtějí setkávat ani u jiných. Ale řekl bych, že se to mění k lepšímu. V posledních letech se hodně zlepšuje hlavně povědomí o hrdinech druhé světové války. Můžete namítnout, že se to mohlo stát o padesát let dřív, ale já jsem vděčný, že se to děje aspoň teď a že mladá generace na všechny ty Gabčíky a Kubiše (atentátníky na Heydricha, symbolizující protinacistický odboj, pozn. red.) reaguje. S reflexí bojovníků s komunismem je to horší. Zde se ukázalo, že tou ideologií se před rokem 1989 nakazili zdaleka nejen členové KSČ, ale že ten strach (= podstata věci) pohltil i mnoho dalších. Dodnes si myslím, že Václav Havel měl v roce 1990 pravdu, když vytyčil heslo „Nejsme jako oni“ (když vysvětloval, proč odmítá infantilizovat dospělou společnost zákazem komunistické strany). Kdyby tu stranu tehdy zakázal, ztenčil by etický rozdíl mezi vítězi a poraženými. Což ale na druhé straně obsahovalo tichý předpoklad, že těch lidí, kteří „nejsou jako oni“ bude dost, aby společnost zamířila směrem k demokracii. To se však bohužel až tak nestalo. Ukázalo se, že lidí ve své mysli nezávislých bylo míň, než Havel doufal.

Svou otázkou o „vnucování pocitu viny“ jinak otvíráte zajímavé téma, které se, pokud vím, v českém veřejném prostoru moc často neobjevuje. Snahy tohoto typu prší na člověka i v soudobé společnosti ze všech stran. Snad je to dědictví zdegenerované části někdejšího katolicismu, ale dnes už v Čechách i malé děti vědí, jak snadné je natáhnout protivníka na psychologický skřipec. Dá se tomu čelit asi jenom prostřednictvím vztahového života (tj. reálných, mezilidských přátelských vztahů, nikoli jen „přátelství“ virtuálních) a pak taky reflexí toho, co člověk dělá. Ve schopnosti reflexe je vždycky naděje.

K letošním osmičkovým výročím patřilo březnové výročí úmrtí Jana Masaryka. Šlo podle vás o vraždu, nebo o sebevraždu?

Tuto otázku, přiznám se, nemám moc rád. Vadí mi, že sedmdesát let po té události jsme odkázaní jenom na svá *mínění* a že jsme nebyli schopní ten případ *vyšetřit* a *uzavřít*. Já v té souvislosti vždycky připomínám, že základní kriminalistické vyšetření místa činu bylo toho osudného 10. března 1948 provedeno nedokonale až nedbale. Každý seriózní vyšetřovatel má proto od té doby jen minimum spolehlivých zdrojů, jichž se může chytit. Takže tyto seriózní zdroje už desítky let nahrazují nové a nové výpovědi lidí označovaných za svědky něčeho. Hodnota výpovědi však podle mě klesá s časovou vzdáleností od události.

Honorární generální konzulát České republiky:
JUDr Milan Kantor
500 Collins Street, Melbourne 3000
Tel: 03 9629 6196, Fax: 03 9629 1311

Není prokázáno, že Jana Masaryka zabili komunisté ani nikdo jiný. Lidé z KSČ ho samozřejmě zabít mohli z nejrůznějších důvodů, vedení strany na tom však sotva spolupracovalo: Jan Masaryk zůstal v poúnorové Gottwaldově vládě, dával najevo, že si s komunisty chce i nadále „zavládnout“, tajemstvím není ani to, že jeho jméno bylo mezi těmi, s nimiž komunisté kalkulovali do úřadu prezidenta republiky, pokud Edvard Beneš abdikuje nebo zemře.
Abych tedy aspoň nějak pravděpodobnostně sám za sebe odpověděl: myslím si, že jen velmi málo lidí v dějinách mělo tolik důvodů k sebevraždě jako Jan Masaryk. Ale bude možné to asi rozhodnout, až a pokud Putinova vláda uvolní příslušné dokumenty. Považuji za nemožné, aby se sovětská tajná služba v roce 1948 tímto případem nezabývala. Její agenti byli mnohem zkušenější než jejich československí soudruzi. V Moskvě na to téma jistě něco je a dnešní český prezident, který je s Putinem jedna ruka, by ho o vydání těchto dokumentů mohl beze všeho požádat.

Dějiny se opakují, lidstvo v určitých situacích volí stále stejné modely chování a jednání. Změnil by to zvýšený zájem jednotlivců o historii?

Studium historie, coby součást vzdělání, člověka zčásti uvolňuje ze závislosti na manipulacích, které by jinak asi byly jeho nutným osudem. Čili myslím si, že více studia historie by pomohlo. Mělo by to ale asi opět být (pokud se bavíme například o výuce dějepisu na školách) učení se vztahem – kdy učitel netlumočí učebnicová fakta, na nichž mu jako člověku nezáleží, ale kdy naopak žákům zprostředkovává hodnoty, o jejichž významu je přesvědčen.

Jedna z vašich knih nese název České snění. Co považujete za ten velký český sen, a jak si stojí k reálným možnostem?

Ta kniha popisovala spíš sny megalomanské, pojednávala o tom, že Češi rádi „sněním“ utíkají realitě. Za velký český sen v tom pozitivním smyslu, na který se ptáte, považuji Masarykovu představu o tom, že českou historií prochází dlouhá vývojová a demokratická nit, která možná začíná někde u husitů a Jednoty bratrské a přes osvícence, Havlíčky a Palacké vede až k němu, k Masarykovi. Takto chápaný „smysl“ českých dějin možná neodpovídal historické skutečnosti, ale umožňoval Masarykovi aktivně politicky jednat. Takže abych byl konkrétní, i já sám si „sním“ o tom, že na základě studia dějin jde najít politický návod použitelný také pro dnešní dobu. Ne nějakou mechanickou aplikaci Masarykova postupu.

Někdy se vyčítá intelektuálům, jakými byli Tomáš G. Masaryk nebo Václav Havel, že nedokážou interpretovat vize a ideály širokým vrstvám obyvatel. Lidé se pak chytají populistických hesel a jednoduchých slibů. Jaký je váš názor?

Myslím si, že pro Masaryka to neplatilo. Byl to velmi komplikovaný člověk, číst jeho texty bylo náročné a až do roku 1914 mu rozuměla a ctila ho vlastně jen hrstka lidí. Jako prezident však našel schopné a loajální interprety, kteří ho zpřístupnili tzv. obyčejným lidem. Nejznámější je Karel Čapek se svými Hovory s TGM, stejnou roli však sehráli například Jaromír Doležal nebo Jan Herben, z cizinců Němec Emil Ludwig, autor podle mě v Čechách nikdy nedoceněné masarykovské biografie Duch a čin.
Ale ani o Václavu Havlovi si nemyslím, že by mu národ za časů jeho prezidentování nerozuměl. Zdaleka ne všichni přečetli třeba jeho esej Moc bezmocných, na druhou stranu slogan listopadového převratu („Pravda a láska musí zvítězit nad lží a nenávistí“) si opakovaly i malé děti.
Myšlenky demokratů jsou samozřejmě složitější než výtvory populistů, to je jasné. Ale není to způsobeno tím, že by demokrati mluvili nějak nesnesitelně složitě. Hlavní příčinou úspěchu populistů je, že část voličů ztrácí schopnost rozlišovat, co je v dnešní mediální realitě slovo a co čin. Odměňují populistické vládce svou přízní bez ohledu na to, že jim toho prezident Zeman, premiér Babiš ani četní další kromě slov už mnoho nedali.

Která z manželek československých a českých prezidentů podle vás naplňuje pojem „první dáma“ republiky a proč?

Za první republiky to byla Hana Benešová, po pádu totality Olga Havlová. Každá z nich ten pojem přitom naplňovala úplně jiným obsahem. Hana Benešová se snažila být vzornou reprezentantkou státu a svého muže spíš po té (důležité) formální stránce. Kdežto Olga Havlová se prezentovala hlavně jako autonomní, silná ženská osobnost. Ke svému muži byla loajální, ale svým mediálním ani jiným obrazem na něm nezávisela – je tedy vlastně otázka, zda ji nazývat „první dámou“, když nežila, jak se říká, „po boku“ svého muže. Nebyla jenom součástí jeho životního programu. Šla příkladem českým ženám, které po čtyřiceti letech komunismu neměly tušení, jak se za tu dobu proměnilo postavení žen na Západě, co je to gender atd.

Biografie Věra Čáslavská – Život na Olympu a Emil Běžec se týkají sportovních osobností, které se v postoji ke komunistickému režimu po roce 1968 zachovaly rozdílně. Čáslavská proreformní postoje z let 1968-9 neodvolala ani za cenu ztráty sportovní kariéry. Zátopek, který už nesportoval, v roce 1970 odvolal. Můžete, prosím, ze svého autorského úhlu pohledu, tyto jejich postoje a důvody takového jednání porovnat?

Na tohle téma jsem měl zajímavý zážitek loni v Tokiu. Japonci, jak víte, už od olympiády v roce 1964 chovají Věru Čáslavskou v nesmírné úctě a mě pozvali, abych o ní přednášel. Při jedné debatě přišla řeč na její přátelství s Emilem Zátopkem a na to, jak nesmírně jeden druhého uznávali bez ohledu na tu odlišnost biografií, kterou zmiňujete. Mezi posluchači několik lidí zareagovalo kriticky až rozhořčeně: jak prý je možné srovnávat dva tak

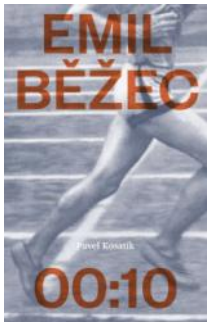

odlišné osudy (neodvolala/odvolal). Odpověděl jsem jim, že podle mě by nebylo úplně správné měřit oběma z našeho dnešního úhlu pohledu, ale že každého člověka je nutné vysvětlovat z poznání jej sama. Z toho, v jaké době žil a jaké možnosti při tom měl. Emil Zátopek neměl štěstí na dobu, v které byl jako sportovec na vrcholu: jako závodník začínal za protektorátu a největších vítězství dosáhl začátkem padesátých let, tj. v nejodpudivějším období komunismu. Skoro celý život prožil ve znamení drilu: nejdřív ve škole u Bati, potom v armádě. To všechno na něm zanechalo následky. Po léta zažíval větší strach než o generaci mladší Věra Čáslavská. Nevím, nakolik ho to omlouvá, ale přišlo by mně nefér to nepřipomenout.

Když jste chystal knihu o Pavlu Kohoutovi Fenomén Kohout, měl jste na základě jeho archivu ambici zjistit, „proč se lidé za komunismu chovali tak, jak se chovali.“ Na co jste přišel?

Předně na to, že Pavel Kohout byl komunistou dosti atypickým. Nejprve, zamlada, tomu hnutí propadl tak jako skoro nikdo jiný, ale později se z toho srabu sám vytáhl za vlasy, což dokázalo jenom málo lidí. A udělal potom hodně dobrého, asi víte, že třeba s Václavem Havlem vymyslel Chartu 77.

Pokud jde o tu obecnější motivaci lidí za komunismu, tam jsem myslím nezjistil nic moc zvlášť nového. Období, kdy lidé to hnutí mohli vnímat utopisticky a optimisticky, skončilo nejpozději v roce 1968. Pak už lidé do té strany lezli jenom proto, že chtěli ty nezasloužené výhody, jež z toho plynuly. Kdo tam vlezl, získal okamžitě přístup k funkcím, lepším platům, zahraničním dovoleným, a bůhvíjakým prebendám, které Husákův komunismus tehdy nabízel. Každá rudá knížka byla takovým malým osobním výtahem k moci. Z nekomunistů se obratem stali občané nižšího, podřadného řádu.

Jednou jste v souvislosti s vaší knihou Baronka v opeře: Život a zpívání Jarmily Novotné zmínil, že vás fascinuje, protože se chovala jako žena, která má právo kamkoli vstoupit. Můžete to, prosím, rozvést?

Novotná byla jednou z největších českých operních umělkyň dvacátého století, dá se s ní srovnávat jenom Ema Destinnová. U nás není příliš známá, protože za nacistů i komunistů musela ze země odejít, většinu života prožila a skoro celou kariéru prozpívala v cizině. Navíc v době, kdy kvalita hlavně živých nahrávek byla podstatně horší než dnes, jejího hlasu je v nich slyšet jen nevelká část. Ale k té vaší otázce: ona se opravdu (od úplného začátku, asi to měla nějak vrozené) vyznačovala velkou společenskou kuráží, ještě dnes v Čechách nebývalou. Pocházela z obyčejné rodiny, ale celý život prožila jako členka ‚high society‘, nejdřív po západní Evropě a potom hlavně půl století v Americe. Čech, když ho pozvou někam ke králi, buď pocítí plebejskou úzkost, nebo tam rozrazí dveře tak, aby si ho všimli. Ale ta kuráž, která z člověka udělá přirozeného partnera jakkoli vysoce postavenému člověku, ta u nás častá nebývá. Jarmila Novotná tu kuráž měla.

Dvě knihy jste věnoval Ferdinandu Peroutkovi. Čím vás oslovil a našel jste v jeho odkazu něco (myšlenku, výrok), co by v současnosti silně zarezonovalo?

Peroutka byl asi člověk, se kterým jsem se ze všech lidí, o kterých jsem psal, identifikoval nejvíc. Je to už docela dávno, dvacet let, ale pořád si to pamatuju. Asi nejvíc mě okouzlil svým chladnokrevným, inteligentním humorem, v jehož duchu napsal obrovskou spoustu textů: jako redaktor týdeníků Přítomnost a Dnešek, jako autor četných knih v čele s Budováním státu, jako pozdější pravidelný přispěvatel Radia Svobodná Evropa. Líbil se mi jeho humor, to, jak si liboval v anglických ‚understatementech‘ (jeho sdělení bylo vždy napůl skryté pod fasádou slov a bylo rozkoší je tam hledat). Líbilo se mně taky, jak mužně přetrpěl všechny katastrofy, které na něho seslal život. Myslím si, že z lidí, kteří se angažovali v poválečném čs. exilu v USA, to byl daleko nejchytřejší člověk.

Vím, že se aktuálně zabýváte pobělohorským emigrantem Janem Amosem Komenským. Překvapil nebo zaskočil vás něčím?

Tento projekt momentálně spí. Česká televize, která si ho původně objednala v podobě televizní série, o něj ztratila zájem, zdál se jim moc složitý. Nevím tedy, nakolik se momentálně hodí o té látce mluvit. Možných úhlů pohledu na Komenského je víc, ten pro mě nejzajímavější je, že je to vlastně novozákonní Ahasver: stále osudem srážen, stále vstává. Zaujalo mě taky, jak se Komenský snažil držet kontextové myšlení: nechtěl svět fragmentarizovat a poznávat jeho čím dál užší výseky do čím dál větší hloubky, ale věřil na pansofii, jednotu všeho, jejíž součástí i v čase vítězící vědy dál zůstane Bůh.

Máte nějaké své osobní vysvětlení pro to, že se rozhodující události v české historii pojí s číslem osm?

Nemám. Je možné, že nějaké povědomí o těch předchozích „osmičkách“ na nás v hlavách působí. Takže když pak přijde další osmičkový letopočet, probudíme v sobě větší pohotovost k akci, nebo jak to nazvat.

Navštívil jste někdy Austrálii, a pokud ano, jaké jsou vaše dojmy z této země?

Bohužel zatím ne. Věřím, že mě to čeká, ale má-li to mít smysl, chce to minimálně měsíc času, a ten já pohromadě moc často nemívám. Ale potřeboval bych samozřejmě vidět třeba Ayers Rock, klidně z dálky. S manželkou jsme si taky několikrát říkali, že musíme zaletět do Sydney na operu, jsem rád, že jste mi to připomněla.

Potřebujeme druhé národní obrození?

Humanismus nebo láska k bližnímu?

Michal Semín

V neděli 7. ledna 2018 zemřel v irském Dublinu vlivný politik EU, pracovník OSN a šéf nadnárodních korporací Peter Sutherland. V jednom ze svých projevů se nechal slyšet, že „migrace z kulturně odlišných zemí je vítanou příležitostí, jak narušit homogenitu evropských národů“. Ostatně stejný úkol přisuzoval Evropské unii, od níž si sliboval, že ve své cílové podobě definitivně nahradí historicky překonaný koncept národního státu. Však se mu též přezdívalo „otec globální vlasti“.

Ale ruku na srdce: Může být svět jako celek naší vlastí? Mají naše srdce bít stejnou frekvencí, když je v sázce osud zemí Koruny české, Nového Zélandu či Zimbabwe? Je snad cosi nelidského na tom, když dáváme přednost tomu, co je naše, před tím, co je cizí? A existuje vůbec nějaká cizina? V Sutherlandově světě určitě nikoli. Chceme však v takovém světě žít?

Je-li nám Sutherlandova kosmopolitní vize proti srsti, můžeme hledat inspiraci a oporu u jiného, také již zesnulého ostrovana. Gilbert Keith Chesterton, u většiny gramotné veřejnosti známý především jako autor skvělých detektivních příběhů, se uměl vyjadřovat snad ke všemu podstatnému, čím tehdejší anglická společnost žila. A protože platí, že „nic nového pod sluncem“, tak i tehdy se britským veřejným prostorem šířily vize tehdejších „sutherlandů“. Na jejich adresu se G. K. Chesterton svým nezaměnitelným stylem vyjádřil takto:

„Tato významná a stále rostoucí sekta, spolu s mnoha moderními intelektuály nejrozličnějších škol, přímo napadá myšlenku vlastenectví jakožto neslučitelnou s širším citem lásky k lidstvu. Pro ně je dílčí vždycky nepřítelem obecného. Pro ně je každý národ soupeřem lidstva. Pro ně je, nikoliv výjimečně, každý člověk soupeřem lidstva. Tak trochu se matně podobají jistému druhu lidí, kteří tvrdí, že člověk nemá chodit do kostela, protože Bůh je všudypřítomný, a v kostele ho nikdo nenajde.“

Člověk, nebo lidstvo. Obojí milovat nelze. Důvěrně to známe z alchymických dílen moderních kolektivistických ideologií, které pro lásku k lidstvu utratily nejeden nevinný lidský život. Nebo z prostředí nadnárodních „neziskovek“, jejichž personál vybírá peníze na kdejakou humanitární akci v tramtárii, aniž si vůbec povšimnou, jakými starostmi žijí jejich bezprostřední sousedé. S podobnou mentalitou se lze setkat také u lidí, apelujících na naše politiky, aby nebránili migrantům z cizorodých končin usazovat se v naší zemi. U sebe na kavalci jim totiž nikdo z nich neustele. Je to takový humanistický zlozvyk. Jeden z proroků novověkého pojetí bratrství Jean Jacques Rousseau s ním zašel tak daleko, že aby měl volné ruce k zachraňování lidstva, vrazil své čtyři děti do sirotčince.

Co na to Chesterton? „Jelikož to moderní intelektuálové, kteří odmítají vlastenectví, nedělají, obestírá jejich lásku k lidem zvláštní chlad a neopravdovost. Když se jich ptáte, jestli milují lidstvo, pak bezpochyby upřímně odpovědí, že ano. Ale když se jich zeptáte na jakoukoliv třídu, z níž se lidstvo skládá, zjistíte, že je všechny nenávidí. Nenávidí krále, nenávidí kněze, nenávidí vojáky, nenávidí námořníky. Nedůvěřují vědcům, odsuzují měšťáky, lámou hůl nad dělníky, avšak uctívají lidstvo. O lidstvu ovšem hovoří, jako kdyby se jednalo o jakýsi podivný cizí národ. Ve svém vynášení podivné rasy zvané lidstvo se stále více a více vzdalují lidem. Ve snaze být humánními přestávají být lidskými.“

Podobné je to pak se vztahem k národu. Mít ten svůj ve větší lásce než ty cizí, není nic neslušného. A už vůbec to neznamená, že k těm druhým máme chovat nenávist. Takový postoj nemá s vlastenectvím samozřejmě nic společného. Z povinnosti ctít své rodiče přece také neplyne, že máme rodičům svých vrstevníků škodit. Pořád si snad ještě uvědomujeme, že kdybychom cizí rodiče milovali stejně, jako milujeme ty vlastní, činili bychom cosi zvráceného. A s národy, opakuji, je to také tak. Vždyť i společenství, do něhož jsme byli zrozeni, určené společným jazykem, dějinami a po generace předávanými tradicemi, je nám v jistém slova smyslu rodičem. Že vlastenectví není žádným sebestředným šovinismem, opět výstižně vysvětluje G. K. Chesterton:

„Kosmopolitismus nám dává jednu vlast, která je dobrá; nacionalismus nám dává stovky vlastí, a každá z nich je ta nejlepší. Kosmopolitismus nabízí pozitiv, vlastenectví chór superlativů. Vlastenectví nezačíná s chválou světa u nejvzdálenějších věcí, nýbrž u nejbližších, a díky tomu vede k jedné snad nejpodstatnější z pozemských úvah, tj. že vše na světě si zaslouží patřičné uznání. Ať už se na nějakém osamělém ostrově nachází podivuhodně utvářená hora, ať už roste v nějakém zapadlém pralese dosud nepojmenované ovoce, vlastenectví je zárukou toho, že nic neskončí v temnotě, aniž by nebylo zvěčněno v písni.“

Chestertonovy poznámky jsou důkazem, že problémy, které dnes při řešení „národní otázky“ promýšlíme, jsou stále živé. A dokud tu budeme, živé být nepřestanou. Včera, stejně jako dnes, jde o to, abychom tváří v tvář ne vždy příjemným podnětům z okolního světa dokázali uhájit a svobodně rozvíjet naši vlastní identitu. Jazykovou, kulturní, státoprávní. První generace „obrozenců“ zachraňovala naši mateřštinu v době, kdy se nemohli opřít o existenci samostatného českého státu. Dnes se sice u nás - občas, pravda, poněkud kostrbatě - česky hovoří, ale pro změnu hrozí, že si necháme ukrást vlastní stát. Stane-li se tak, nebudeme si pak moci být jisti ani uchováním vlastní řeči. Té, o níž velký ctitel a znalec českého jazyka Pavel Eisner v knize Chrám a tvrz napsal: „Naše mateřština je vzduch, jímž dýchají plíce naší duše. Jsme do ní zakleti. Nechápeme, jak lze žít bez ní.“

Jak vidno, v sázce není nic abstraktního: Nejen národ, nejen jazyk, nejen tradice, ale sám život. V sázce jsme MY.

(Ze spřáteleného časopisu MY)

MODLITBA

Josef Tomáš

Vskutku — požehnaná jsi mezi zeměmi! —
Přesto však — sama — ze své vůle jen —
bys nebyla nikdy dokázala
vyprostit se z ocelového sevření
onoho všezachvacujícího zla,
protože my, tvůj plod, tvoji lidé,
jsme odjakživa sotva napůl požehnaní …

Jako knot lampy jsme: na jedné straně
— nasáklí strachem z nepřežití —
jsme těžcí, hustí, páchnoucí,
a na té druhé? — tam jenom zřídka kdy
zazáříme intenzivním světlem,
sami pak nejvíc překvapeni
tím nečekaně náhlým vzplanutím!
Co jsme to vlastně? —

Ať lehcí či těžcí vždy jen dvojrozměrní
V nohách i v hlavě málokdy přítomní
Mezi dvěma póly věčně kmitající
V hloubku otupění často upadající
čtvrtý rozměr světa stále nenacházející …

Ty naše země!
Tolikrát už jsi byla zpustošená,
více než zpola vylidněná,
své vlastní řeči pozbavená …
Odkud bereš onu zázračnou sílu
na pozvednutí se ze svých ponížení?! …

Přestaňte konečně naříkat,
vy věčně zachmuření!
Nebylo nám snad přislíbeno,
že pár spravedlivých postačí
k záchraně celého vesmíru?
— natož pak jedné malé země!

Pokoji bílým světlem zalitý!
Oni se modlí oni zpívají
Oni většinu času jen tak prostě jsou
Ale docela jiným směrem zahleděni
Než jak se píše nebo mluví nahlas

Ó ty dobo, která dovolila ženám ještě nedávno
křesťanským
pochodovat ulicemi českých měst, teď však
s rudými šátky,
a povolilas nemytým dělníkům, aby si hráli
na vojáky ve zbrani,
a katolické rolníky sis koupila za třicet stříbrných
panských polí,
a z ampliónů jsi prohlásila několik hlavních hříchů
— závist, nenávist, pýchu — za nejvyšší ctnosti,
a kdy o pár let později jsem zahlédl u Wilsonova
nádraží
pochodovat vojína Františka Šedu beze zbraně,
zato ale s černými výložkami a krvavými mozoly,
a viděl jsem též, jak narychlo sbitým barákem v Dolním Žďáru,
napůl cesty mezi Ostrovem nad Ohří a Jáchymovem,
procházela hraniční čára Rusáky zabraného území
(představ si to, kus mé vlasti, a já měl přísně zakázáno
tam nohou vkročit, a když jsem to na pár metrech ignoroval,
malý český člověk-udavač se ihned udýchaně postaral o to,
abych byl odveden pod českým samopalem na strážnici
a několik dlouhých hodin tam byl vyšetřován — Čechem!),
a z té zakázané strany do toho baráku sváželi k návštěvě
z uranové Rovnosti a Svornosti, a z uranového Bratrství,
české trestance-mukly, a mezi nimi mého dvacetiletého
na patnáct let odsouzeného kamaráda Jirku Mráze,
a to za třeskutě mrazivého ledna na otevřeném nákladáku
a v dusném horkém létě v uzavřeném autobuse —
na to měli, na takovou zlomyslnou sviňárnu,
ty vymiškované mozky komunisticko-českých bachařů —
já jsem toho svědek, já tam dvakrát byl,
a to bylo ve stejném roce, kdy jsem v ulici Celetné
fyzicky pocítil hypnotickou přítomnost zla — protoplazmu zla:
uhrančivě na mě zírala ze zrůdně šedivé barvy
příruček marxisticko-leninského pseudo-učení …

Pro toto všechno snad, a ještě pro mnohem mnohem víc,
jsem už za mlada dokázal rozpoznat, kde zlo přebývá,
a kudy a jak vstupuje do strachem připravených českých hlav,
aby pak s jejich pomocí zaplavilo nejprve stověžaté město —

Věže prázdných chrámů — ruce nesepjaté
Okna zanedbaných domů — žití prázdné
Ruce potratných lékařů — životy zabité
Oči ustrašených rodičů — úcto uprchlá
Slova prodejných učitelů — mysli znásilněná
Projevy zrádných vůdců — činy zločinné

a z něho nakonec i celou českou zem —

Louky zaorané — vy broučci mrtví
Pole poprášená — ty půdo mrtvá
Lesy otrávené — vy ptáčci mrtví
Řeky znečištěné — vy ryby mrtvé
Chlévy zanedbané — vy dobytčata mrtvá
Obydlí ohlušená — ty lásko mrtvá

Prozraď mi tedy, jak ses dokázala osvobodit
od tolikerého všezničujícího zla? —
Odkud se v tobě vzala ta druhá síla,
ta nejprve námi zrazená a brzy nato jím potlačená
síla dobra? — že by těch několik studentů? —
Těch pár, jen na krátký čas spravedlivých,
zanedlouho však opět malověrně cynických? …

Ó ne, ne! Ta síla musela přijít zcela odjinud!
Jedině láska jejich matek to mohla být —
anebo, ještě spíše, ta obava matek:

„Bijí naše děti! Bijí naše děti!“…
Ale to jsi potom byla vlastně ty,
ty Země, naše Země!

Muzeum českého a slovenského exilu 20.stol., Štefánikova 22, Brno 602 00, Email: muzeumexil@muzeumexil.cz

Ty, která se přece ztělesňuješ v matkách! —

Ano, nic jiného nežli ty,
ty dobrá, veliká, mohutná Země!
Tvá barva byla přece
barvou všech velkých matek:
matky Kršny, matky Buddhy, matky Krista.
Ty modrobílá, vtělená do všech matek!
Museli jsme odletět až na měsíc,
abychom tě konečně mohli takto spatřit:

Vznášení modrobílé
V osamělosti nepředstavitelné
Prázdnotou černočernou
Vesmíru neohraničeného

Nyní konečně rozumíme těm několika citlivcům,
kterým ses tady už odedávna zjevovala;
a pokaždé jako nebeská královna,
a vždy nad pramenem své vody,
a se stěnou své skály za sebou …

Jako modrobílá nebeská královna —

Věži ze slonové kosti
Archo úmluvy
Bráno nebeská
Dome zlatý —

se slzami v očích varující nás před zkázou,
nabádající nás k pokání, k polepšení!

Ó zůstaň s námi! Neopouštěj nás!

— ora pro nobis pecatoribus
et nunc et in hora mortis nostris

A oni se nadále modlí …
V pokoji zalitém bílým světlem …
Docela jiným směrem zahledění …

OM MANI PADME HUM

O Praze se mně bude vždycky zdát

Jana Reichová

Když jsme se před pěti lety vrátili do Austrálie z návštěvy domova, byli jsme smutní, že jsme nestihli všechno, co jsme měli v plánu. Věk bude přibývat a zdraví ubývat, to nebyla pěkná myšlenka. Jak se mohlo stát, že jsme nestačili podívat se na Vyšehrad a dokonce jsme ani nešli na Hradčany? Opravdu mě to trápilo. Až asi po třech letech, kdy se mé zdravotní potíže zhoršily, jsem si uvědomila, že to vše budu muset řešit asi jinak. Začít se pomalu smiřovat s tím, že domov již nenavštívím. Přitom mám domov a hlavně Prahu stále na očích. Ano, jsou to obrázky a obrazy v každé místnosti našeho domu a k tomu ještě pěkné české kalendáře, které pravidelně každý rok posílá moje sestra. Na nich je česká krajina a samozřejmě Praha. S každým tím pohledem na ně jsem se pomalu s domovem loučila.

Potom najednou někdy začátkem března letošního roku mně jeden bývalý spolužák poslal přes internet video o Praze. S básněmi a písněmi, a když jsme se s manželem na to dodívali, byli jsme oba velmi dojatí, ale také opět smutnější. A najednou přišlo to naučení, že nikdy se nemá říkat nikdy a tak jsme se v červnu letošního roku přece jenom znovu objevili v Praze.

Manžel mi na tu cestu koupil nové chodítko. Jen s třemi kolečky, ale pěkně skládací. S tím chodítkem jsem zvládla staropražské chodníky, dokonce také ty pověstné „kočičí hlavy“. Horší bylo přemoci věčně spěchající turisty. Prošli jsme několikrát Staré město od Karlova mostu až k Prašné bráně, dokonce jsme se jeden den vydali ještě s manželovým kamarádem jako velmi ochotným pomocníkem na Hradčany. Došli jsme až ke starým zámeckým schodům a já jsem tam mohla pozdravit sochu Karla Hašlera.

Vyšehrad jsme nezdolali, ale měli jsme ještě jedno pro nás velmi důležité místo. To byl Střelecký ostrov, kde jsme se před 62 lety s manželem poprvé potkali. Zdálo se, že to ale nebude možné, ani to dobré chodítko ty schody z mostu nezvládne, to určitě ne, čekalo nás ale úžasné překvapení. Z mostu je nyní na ostrov pěkný prostorný výtah.

Hotel Vila Olga

Krásný, zrenovovaný rodinný hotel Vila Olga v Jevanech se nachází v přírodní rezervaci Voděradské bučiny. Hotel je obklopen kaskádou rybníků, rozlehlými lesy a nádhernou přírodou.

Vila v prvorepublikovém stylu nabízí ubytování v komfortních pokojích s výhledem do zahrady. Pokoje jsou vybavené satelitní LCD TV, minibarem, psacím stolem, bezplatným Wi-Fi připojením a koupelnou se sprchovým koutem a toaletou. Výborná snídaně zahrnuta v ceně. K dispozici salónek a prostorná společenská místnost. Součástí hotelu je lesní zahrada, tenisový kurt, v okolí naleznete golf, bowling a upravené cyklostezky.

Dle Čechoaustralanů představuje Vila Olga výjimečné ubytování v této vyhledávané lokalitě.

Hotel Vila Olga, Rekreační 55, 28166 Jevany, Czech Republic
+420 777322532, hotel@vilaolga.cz, www.vilaolga.cz

Pohodlně jsme sjeli dolů, prošli ostrov a zastavili jsme se pod schody a rozhlíželi se, najde-li se někdo, koho bychom mohli požádat, aby nás vyfotografoval. Nezdálo se, že bychom měli to štěstí, a když jsme to již vzdávali, náhle směrem k nám přicházela dvojice tak snad šedesátníků. Pozdravili jsme je a oni mile odpověděli a dokonce se dali, jak se říká, do řeči. Neotáleli jsme a požádali o tu fotografii. Potom se povídalo dál. Odkud jsme, proč tam jsme a také jsme se dozvěděli, že ta paní bývala učitelka a učívala na škole na Žvahově a to je ta vilová čtvrť pod Dívčími hrady, kde jsem se narodila a kde jsem žila až do své svatby v lednu 1960.

Stále to opakuji, že nevěřím na náhody.

OKO, DO SRDCE OKNO

Zdeněk Rich

Po dlouhé přestávce pěti let nám bylo opět dopřáno navštívit město milované, jemuž kněžna Libuše prý prorokovala slávu, jež hvězd se dotýkati bude. Soudě podle davů turistů, ze všech konců světa přišlých, se naše Libuška příliš nezmýlila. Zejména na Starém Městě naše ucho jen zřídka zaslechlo zvuk lahodného jazyka českého, angličtina a němčina zápolily o prvenství s řečí ruskou, nemluvě o jazycích exotických, které jsem nemohl ani odhadnout. Stalo se mi, že hledaje nejbližší lékárnu (zdaleka ji nelze najít tam, kde po staletí léčící lektvary poskytovala), zeptal jsem se mladé ženy, vyhlížející jako člen kmene domorodého a dozvěděl jsem se, že ona „něpanimájet".

Po putování Prahou jsem převážně používal městské dopravy, zejména potom pražského metra ale i městských autobusů a na jejich služby, zejména jejich přesné dodržování jízdního řádu, si nemohu v žádném případě stěžovat. Cestujíce již zmíněným metrem, zaujal mne jistý, zajímavý fenomén.

Značná část cestujících, zejména příslušníků mladších generací (v mém pokročilém věku, každý pod padesát let je mladíkem), upírala zraky své na jeden z těch ďáblových vynálezů, nazývaných „chytré telefony". Pokud tak z nějakého, mně neznámého důvodu nečinili, pečlivě střežili svůj zrak, aby se snad náhodou nesetkal se zrakem někoho z dalších spolucestujících. Jako by měli kolem sebe jakousi neviditelnou bariéru, ochraňující jejich vlastní, osobní prostor. Nedalo mi to, abych se nepokusit tuto zdánlivě neproniknutelnou slupku prolomit. A ejhle, nedalo mi to většinou ani moc úsilí k odstranění této neviditelné, patrně pouze zdánlivé bariéry.

Vzpomínám si na mladou dvojici, sedící v metru proti mně v pozici, kdy se naše kolena téměř dotýkala. Půvabná, mladá dívenka držela v ručkách něco, co nemohlo být ničím jiným než květinou, ale její modré oči se pečlivě vyhýbaly mým, poněkud dalekozrakým zrakovým čidlům. Nedalo mi to. Zeptal jsem se zdvořile, zda je to květina od vedle ní sedícího mládence a ledy náhle roztály, jako v paprscích jarního sluníčka. Dívenka opatrně zbavila květinu papírového obalu a ukázala mi překrásnou růži, kterou jí vedle ní sedící mládenec na důkaz své lásky věnoval. V krátkém časovém prostoru, vymezeném pouhými třemi stanicemi metra, jsem měl to privilegium nahlédnout do křehkého vztahu mezi neznámou dvojicí.

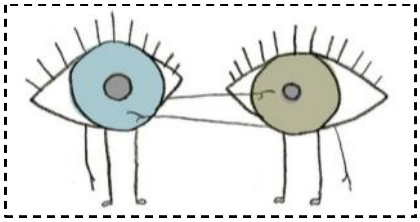

A nebyl to jediný případ, kdy stačilo málo, aby to zajiskřilo a naskočil pohled z očí do očí. Díky jisté dávce drzosti, kterou jsem od přírody obdařen, oslovil jsem nejednoho spolucestujícího v metru, či v autobuse a vždy, bez výjimky, jsem se setkal s vlídným ohlasem. Ještě o jednom setkání bych se rád zmínil. Do autobusu se mnou nastoupil postavou nepříliš velký muž s tváří ozdobenou bílým plnovousem, s tváří, kterou jsem znal z obrazovky, jen na jeho jméno si ne a ne vzpomenout. Když si sedl na místo vedle mne, řekl jsem mu, že ho dobře znám z mnoha českých filmů, ale že si nemohu, ač se snažím, vzpomenout na jeho jméno. Ochotně vypomohl mé chatrné paměti a poučil mě, že se jmenuje Arnošt Goldflam. Pěkně jsme si potom s tímto laskavým pánem popovídali a jen škoda, že stanice, kde musel pan Goldflam vystoupit z autobusu, náš rozhovor ukončila.

Odlétal jsem tedy z Prahy s milým vědomím, že není příliš velký rozdíl mezi lidmi, které jsem potkával v Praze v metru a těmi, které potkávám při nákupu v Gosfordu, jen to navázání osobního kontaktu je v Austrálii přece o něco málo snazší.

SNÍMEK Z BOTANICKÉ ZAHRADY

Marta Urbanová

Procházky Prahou, hledání všeho, co město zkrášluje. Na Letné už žádný monument postavený na lži, ale ani Kaplického knihovna, šperk nadčasovosti, snůška otazníků. Libeňský most - dilema doby. Jaro nad střechami vzlíná v zeleni, dere se na výsluní, rozevláté koruny stromů, proměnlivé obrazy ročních období a pod tím vším metro, kovová elegantní střela v tunelu. Vystupujeme ve stanici Kobylisy a našim cílem je Botanická zahrada.

Před vstupem do chrámu flóry jako bychom pozastavili čas. Nasáváme ozón, kráčíme zvolna, co noha nohu mine, procházíme tichem lesní pěšinou, hovoříme s okolní přírodou, aniž promluvíme. Pod nohama kameny prolnuté kořeny stromů zaštitované jejich korunami. Sluneční paprsky se derou mezi stíny, proteplují zem. Lidé sedí tu a tam v trávě, děti běhají, hledají první kvítky. Odbočujeme k nim do lůna zeleného porostu a usedáme na vyschlý kmen. Před námi v dáli leží Praha, úzký proužek velkoměsta, jakoby načrtnutý akvarelem dole pod vysokou oblohou. Mezi námi a městem kvetoucí stromy. Jsme pohlceni tím obrazem, stáváme se jeho součástí, vůní, nemáme skicák, ani slov k jeho zachycení. Němé svědectví jara, jeho vzlínání krásy. Nabíráme z něj konvičkou a usrkáváme sílu. Lidé kolem nás hovoří a akustika přírody se chová tak, že nás neruší lidé ani děti. Občas se zvedne větřík, zavane, stromy se zachvějí a náhle v paprscích slunce drobounce hustě sněží. Okvětní plátky se spustí, vzlétnou proti nám, lehce se třepetají, než dopadnou na zem. Celý obraz tím dostává neskutečný vjem podobný zázraku. Na okamžik nás znehybní v úžasu. Příroda čaruje.

Na mysl mi přicházejí verše amerického básníka Lawrence Ferlinghettiho: Ano svět je nejlepší místo ze všech pro mnoho věcí: Jako jsou vonící květiny, *goose* sochy, procházky, zpívání odrhovaček, mávání klobouků, tanec, dokonce i myšlení…

ČSÚZ uspořádal besedu s čínskou velvyslankyní J. E. Ma Keqing

Čínská velvyslankyně v ČR J. E. Ma Keqing, která se významně zasloužila o prohloubení vztahů mezi Čínou a Českou republikou, přijala v červenci pozvání na setkání se členy a příznivci ČSÚZ.

Ve svém vystoupení se velvyslankyně věnovala obřím projektům čínské vlády Pás a cesta a Nová hedvábná stezka, které by měly představovat novou spojnici východu a západu otevřenou pro všechny. Informovala, že původní záměr bylo vést stezku jen Asií do Evropy, ale teď je rozšířená na všechny kontinenty. Mezinárodní společenství totiž projekty přijalo velmi pozitivně a na jejich základě podepsalo s Čínou dohody o spolupráci víc než 80 zemí. Mnoho z nich se už uvádí v život. Obchodní bilance Číny se zeměmi, které se iniciativy účastní, představuje 4 bilióny dolarů. Vytvořily se nové přímé letecké spoje a tisíce vlakových a jiných pozemních spojů. Investory láká 75 nově vytvořených kooperačních zón, kde již díky tomu vzniklo 220 000 nových pracovních míst. Zóny vytvářejí účastníci na principu vzájemné prospěšnosti. Čína vyzvala i evropské země, zejména státy střední Evropy, aby nastoupily do už jedoucího vlaku a Česko by v této oblasti mohlo sehrát důležitou roli.

Prezident Miloš Zeman, který se v Číně zúčastnil summitu státníků k Hedvábné stezce, ostatně již zmínil připravenost České republiky stát se pro Čínu branou do Evropy, obě země podepsaly „Memorandum o porozumění mezi vládou České republiky a vládou Čínské lidové republiky o společné podpoře iniciativy Ekonomické pásmo Hedvábné stezky a Námořní Hedvábná stezka pro 21. století“ a bylo vytvořeno česko-čínské kooperační centrum k zajištění realizace smluv. Rychle se rozvíjí cestovní ruch, výměny studentů, spolupráce mezi regiony.

Marta Urbanová

EUTANAZIE

Tak na co čekáme! To promluvil
nejstarší australský vědec David Goodall
na klinice v Basileji ke své rodině
kterou ta chvíle proměnila v sousoší bolesti
Zatímco za dveřmi slyšel Beethovenovu
9. symfonii, chystal se na cestu delší
než 18 000 kilometrů, kterou podstoupil
aby vlády zemí, které ve válkách vraždí miliony nevinných
povolily jednomu přestárlému člověku zemřít

Marta Urbanová

ENOLA GAY

Zdálo by se, že dívčí jméno
ale bylo to jméno ženy, matky
Velká písmena bila do očí
na trupu bombardéru B-29
před vzletem na ostrově Tinian
Kapitán Tibbets nalétal nad Hirošimu
konal svou povinnost
ukončit válku, skončit utrpení
těch nevinných

Předseda ČSÚZ Jaromír Šlápota s velvyslankyní J. E. Ma Keqing

Česko by mělo hrát rovněž významnou roli ve volném sdružení zemí střední a východní Evropy a Číny 16+1, v jehož rámci se vytvářejí platformy pro spolupráci ve všech oblastech. Velvyslankyně připomněla, že od jeho vzniku koncem roku 2011 se už podařilo uskutečnit řady projektů, které obyvatelé zúčastněných zemí vnímali velmi pozitivně. Západoevropské země se stále dívají na projekt s nedůvěrou a považují jej za politický nástroj Číny. Velvyslankyně řekla, že je to především tvorba nových vztahů. Dále pak zmínila výsledky česko-čínské spolupráce. Vzájemný obchod se za rok zvýšil o 26% a loni představoval 12,4 miliard dolarů. V obchodní výměně s Čínou je tak ČR na čtvrtém místě mezi šestnácti evropskými zeměmi. Čtyřicet čínských firem v ČR investovalo 2,7 miliard dolarů a české firmy dosáhly úspěchy v Číně. Například Škoda Auto, která tam realizuje 29% tržeb. Na čínském trhu jsou teď úspěšné i české pivovarnické společnosti. Do ČR přijelo loni téměř půl milionu čínských turistů a letos se jich očekává ještě víc. Pak připomněla oslavy čínského nového roku, které už v Česku zdomácněly, a rostoucí zájem Čechů o čínskou medicínu. V odpovědích na dotazy Ma Keqing uvedla, že zájem vstoupit na český trh mají další čínské firmy, přičemž jedna se zajímá o dostavbu jaderné elektrárny Dukovany, jiné o stavbu silnic a železnic. Čína také zdvojnásobila rozpočet na rozvoj a výzkum a chce se orientovat na výrobu s vyšší přidanou hodnotou. V zemědělství, kde je omezený zemědělský půdní fond, se začíná využívat víc techniky a moderních technologií, země se snaží o dosažení soběstačnosti a zatím se to daří. Hovořilo se i o bankovnictví, které se v Číně také výrazně rozvíjí, a o tom, že čínské banky stoupají na přední místa světových žebříčků. V Česku nyní působí Bank of China a ICBC a žádost o registraci u ČNB už podala Bank of Communications.

Závěrem zopakovala čínská velvyslankyně zásadní skutečnost, že dochází ke geopolitické přestavbě vztahů ve světě. Jeden z účastníků besedy v této souvislosti vyslovil názor, že na partnerství a opouštění aliancí se teď orientuje i Rusko a USA. Tři velmoci, které rozhodují ve světě, vlastně začínají mít stejný pohled a mohou mít zájem se domluvit. Ma Keqing zdůraznila, že čínská politika je od americké velmi odlišná. Čína odmítá politiku, kdy vítěz bere všechno, a politiku studené války. Čína se snaží ve všem o mírové řešení, je pro globalizaci a proti protekcionismu. Dodala, že Čína v mírovém duchu a především ekonomicky spolupracuje se všemi státy. *(Bulletin ČSÚZ)*

České školy na konci světa mají k sobě blízko

Zuzana Vasitch

Zájem o výuku českého jazyka pro děti v zahraničí neustále narůstá, a proto českou školu naleznete už skoro v každém koutu Austrálie i na Novém Zélandu. Celkem do nich pravidelně dochází téměř 300 dětí. Před šesti lety výuku češtiny nabízelo pět českých škol a rozhodli jsme se, že by bylo dobré se vzájemně poznat a předat si naše dosavadní poznatky. První konferenci českých škol v AU a na NZ hostovala Česká a slovenská škola Sydney v roce 2012. Druhé setkání v roce 2014 se uskutečnilo v Melbourne a zastoupení zde mělo již osm škol.

25. – 27. května 2018 se konala čtvrtá konference českých škol v AU a NZ, tentokrát v Adelaide, a opět přibyly dvě nové školy – z Austrálie Česká škola Perth, Adelaide, Melbourne, Canberra, Sydney, Brisbane a z Nového Zélandu Auckland, Wellington a Tauranga, (Dunedin bez zastoupení). Místo konání konference byl Československý klub v Adelaide ve čtvrti Brompton, kde se také každý pátek od 17 do 20 hodin schází na výuku děti předškolního a mladšího školního věku. Toto je možné, protože Adelaide není tak velké město (v porovnání se Sydney a Melbourne) a Československý klub je situován pouze pět kilometrů od centra města. Děti jsou rozděleny do třech tříd podle věku, nejstarší 8 – 11 let, každá skupina se učí jednu hodinu, zbytek času tráví hraním a volnou zábavou se svými kamarády v české komunitě, zatímco jejich rodiče mají příležitost si popovídat. Po výuce se mohou těšit na českou kuchyni, výběr ze tří jídel. Zkrátka, i láska k jazyku prochází žaludkem. Páteční vyučování ostatní české školy nevyzkoušely a tak jsme mohli porovnat jeho výhody a nevýhody. Většina škol nabízí výuku v sobotu dopoledne, děti jsou více svěží, přece jenom je nutné vzít v potaz, že jsou každý den ve škole až do půl čtvrté. Na druhou stranu, po pátečním vyučování dětem a rodičům zůstává celý víkend na rodinné a sportovní aktivity a to stojí za uvážení.

Konferenci oficiálně zahájil v pátek odpoledne velvyslanec ČR v Austrálii Martin Pohl, který se zároveň s námi rozloučil a poděkoval nám za spolupráci během svého čtyřletého působení v Canberře. Přítomna po dobu celé konference byla generální konzulka ČR v Sydney Hana Flanderová a z MZV ČR v Praze zvláštní zmoc-

www.bez-komunistu.cz
Obroda duchovních a společenských hodnot
Obrana svobody a demokracie
Odstranit komunisty z veřejného života

něnec pro krajanské záležitosti Jaroslav Kantůrek. Po přivítání hostů proběhly praktické ukázky výuky a metodiky vyslaného učitele ke krajanské komunitě v Adelaide (PhDr. Jiří Kostečka) a diskuse o klasických a moderních formách výuky českého jazyka se zaměřením na bilingvní studenty.

Zvláštní zmocněnec pro krajanské záležitosti Jaroslav Kantůrek otevřel sobotní program konference svou prezentací krajanských záležitostí MZV ČR. Kromě jiného hovořil o spolupráci, finanční podpoře, Programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí, nabízených kurzech a seminářích, o Českých školách bez hranic a v neposlední řadě vyjádřil svůj obdiv a podporu učitelům za jejich přínos v udržování českého jazyka a ostatní dobrovolnou práci pro komunitu v zahraničí. Následovaly prezentace jednotlivých škol a jejich aktivit za poslední dva roky. Většina škol úzce spolupracuje s krajanskými spolky a kromě tradičních akcí jako je Mikuláš nebo Mezinárodní den dětí, byly prezentovány populární mimoškolní akce – tábory, školy v přírodě a na Novém Zélandu také lyžařské kurzy. Kladně bylo hodnoceno zapojení do mezinárodních projektů – Noc s Andersenem, MDVV Lidice, časopis Krajánek. Značný prostor byl věnován i aktivitám plánovaným v souvislosti s oslavou 100. výročí založení Československa a návrhům vystoupení českých umělců v budoucích letech.

Propojení všech škol zajišťují společné putovní projekty. V roce 2014 pro nás Česká škola Perth připravila skvěle zpracovaný a kreativitu podporující projekt *Birlibán*, podle stejnojmenné knihy Eduarda Petišky. Birlibán skutečně putoval po všech českých školách v Austrálii a na Novém Zélandu a letos byl předán nově založeným školám – do Brisbane a Canbery. Druhý putovní projekt, který uvedla Česká a slovenská škola v Sydney pod názvem *Oslavy českých a slovenských tradic u protinožců*, stále probíhá. Tento rok hostující Česká škola v Adelaide vyhlásila ve spolupráci s rádiem SBS Czech nový společný projekt s titulem – *s SBS Czech dětsky česky*. Jedná se o několik jednoduchých otázek, na které mají děti v české škole odpovědět a nahrávky poslat do rádia SBS Czech, které je odvysílá vždy na konci svého programu. Jak asi budou znít odpovědi dětí na otázku *Jaké české slovo je legrační a jaké těžké?*

V průběhu sobotního odpoledne nás čekala dvě překvapení ve formě knižních darů. Školy z Nového Zélandu představily společnou knihu *Anička a Honzík vyprávějí aneb rok na Novém Zélandu*, kterou vytvořili společně učitelé s dětmi. Kniha právě vyšla, je dvojjazyčná a každému měsíci je věnována jedna dvoustránka – text a krásná ilustrace, které popisují život dětí na Novém Zélandu. Jeden výtisk této pěkné a naučné dětské publikace byl věnován přítomným školám. Všem školám byl rovněž rozdán sponzorský balíček knih a CD autora Michala Vaněčka. Je to moc pěkný pocit, když můžete dětem do školy přivézt z konference takovéto cenné dárky a pozdravy z České republiky. Nadšení učitelů bylo obrovské, balíček kromě jiného obsahoval *Staré pověsti české pro děti* a knihu *Co má vědět správný Čech* – knížky, které budou jistě využity ve školních knihovnách i jako podnětné materiály při výuce.

Podvečer byl věnován sdílení používaných materiálů a nápadů na nové výukové postupy a hry, které školy do svých učebních plánů zařazují. A nemluvilo se jen o gramatice, vytváření vlastních křížovek a osmisměrek s českou diakritikou, ale hlavně o oživení výuky, jak hravou a zajímavou formou začlenit do výuky reálie

České republiky. Proběhlo také skypové spojení s Domem zahraniční spolupráce v Praze, vyhodnotili jsme vysílaní učitelů ke krajanským komunitám v Austrálii a na Novém Zélandu a byly prodiskutovány požadavky na učitele. Oficiálním zakončením sobotního dne v Československém klubu v Adelaide byla příjemná večeře s neformální diskusí v menších skupinkách.
Ještě dlouho po půlnoci jsme diskutovali a povídali si. Komu by se také chtělo spát, když to v našem společném ubytování v překrásné přímořské čtvrti Glenelg jen jiskřilo nápady a představováním konkrétních aktivit pro děti. V kuchyni u šálku čaje probíhal přínosný workshop nápadů, který si nikdo nechtěl nechat ujít. Bylo to vše - od vyrábění mikrofonků pro děti, aby se neostýchaly mluvit, dramatizace českých písniček, tematické vyrábění např. zvířátek z ovoce, výtvarné tvoření k Velikonocům a Svátku matek a mnohem více. V neděli pro nás hostitelská škola v Adelaide uspořádala výlet do okolí na zdejší proslulé vinice. Ani při obědě naše povídání o školách a praxi ve výuce nebylo k zastavení.

Konference byla pro všechny obohacením, inspirací a zároveň potvrzením, že zpravidla dobrovolná práce a vynaložené úsilí a energie mají smysl. Prezentace všech škol, včetně mimoškolních aktivit, jsou vždy velmi motivující, a přestože spolu s diskusí trvají po celý den, nadšení neubývá a naopak toto společné fórum nám dodává energii do další práce. Pro nové účastníky konference je setkání přínosné v mnoha směrech – cenné informace o skladbě školy, prostorách na výuku, věkové a jazykové úrovni žáků, metodách výuky, materiálech a učebních pomůckách, řízení školy, finanční podpoře, spolupráci s rodiči a hlavně pak navázání bližší spolupráce s ostatními českými školami. Ale i ti nadšenci, kteří se letos zúčastnili již po čtvrté, se na konferenci nenudili a obohatili se o nové nápady. Jsou to právě jejich osvědčené zkušenosti, které ostatní oceňují. Je vždy velmi inspirující nahlédnout pod pokličku výuky v ostatních školách a vyměnit si zkušenosti s ostatními představiteli škol.

Těšíme se, jak poznatky z konference zavedeme do praxe. Odnesli jsme si nejenom spousty informací, ale hlavně hřejivý pocit, že nám jde o stejnou věc. Přestože každá z našich škol funguje za jiných podmínek, všechny nás spojuje touha udržet a rozvíjet náš krásný mateřský jazyk a představit našim žáčkům i bohaté tradice, kulturu a každodenní život. Děkujeme škole v Adelaide za výbornou organizaci a budeme se těšit na další setkání za dva roky. Poděkování patří také MZV ČR za finanční podporu českých škol v zahraničí, která přispívá na provoz škol, zkvalitnění výuky a rozšiřování nabízených aktivit, ale také na zakoupení letenek pro účastníky konference.

CZECHOSLOVAK TALKS

Hlavní činností projektu *Czechoslovak Talks* je sběr, zpracování a publikace životních osudů českých a slovenských krajanů po celém světě - příběhy osobních vzestupů a pádů, příležitostí a překážek. Příběhy Čechů a Slováků, jejichž životní zkušenosti by neměly zůstat v zapomnění ale zachovány pro budoucí generace. Projekt *Czechoslovak Talks* vznikl v roce 2016 pod hlavičkou Nadačního fondu Dotek manželů Horkých. Dotek od roku 2008 finančně podpořil celou řadu krajanských aktivit v zahraničí. Příběhy publikujeme na webových stránkách www.czechoslovalktalks.com. V průběhu letošního roku připravujeme vydání komiksové knihy **„Stories of our Czechoslovaks“**, která formou komiksu zpracovává vybrané příběhy krajanů z Austrálie, USA, Kanady a Jižní Ameriky. Pokud máte zájem aktivity projektu *Czechoslovak Talks* podpořit a přispět na tvorbu komiksu, pak můžete formou finančního daru **DONATION** (dotace skrze webové stránky projektu). Pokud se chcete stát součástí projektu *Czechoslovak Talks* či znáte někoho ve svém okolí, jehož životní příběh by měl být uchován pro další generace, kontaktujte nás: **The Czechoslovak Talks, Martina Kanakova, Project Manager: m.kanakova@czechoslovaktalks.com, Tel. CZ +420 221 719 041 | Tel. USA +1 (315) 636-6065, info@czechoslovaktalks.com | www.czechoslovaktalks.com - Nadační fond Dotek, Pobřežní 6, Praha 8, ČR**

PRÁZDNINY

Karel Čapek

Kdepak, dospělý člověk už dávno neví, co jsou opravdu prázdniny; ať dělá, co dělá, už se jim nemůže tak naplno oddat jako dítě. Marně hlaholí každého jara, jak se letos těší na prázdniny, kam na ně pojede a jak jich bude užívat plnými doušky; až bude v tom kýženém užívání, shledá, že buď je tam příliš horko, nebo že pořád prší; že ho žerou ty nestydy mouchy, že jídlo není, jaké by mělo být, že je všude plno mravenců, že pivo nestojí za nic, že koupání je daleko a že tam je protivná společnost a že ani nemá s kým kloudně mluvit a že to je vůbec otrava a že loni to bylo lepší, a asi tři tisíce sedm set čtyřicet podobných "že". Naproti tomu, pamatuju-li se dobře, dítěti nejsou mouchy a mravenci žádnou obtíží, nesužuje je horko, nečas ani špatné jídlo, je mu celkem jedno, jakých názorů jsou jeho bližní, ba je nezávislé i na přírodních krásách, ve kterých se odehrávají jeho prázdniny; dítěti stačí veliký fakt, že jsou prázdniny; jeho prázdniny jsou, abych tak řekl, o sobě. Jsou to Čisté Prázdniny.

Čisté, pravé neboli dětské prázdniny nejsou, etymologicky vzato, žádné prázdniny; není v nich žádná prázdnota nebo vakance, nýbrž naopak neobyčejná a nerozptýlená plnost. Hlavní na nich je, že člověk nemusí do školy, což nedokazuje, že škola je dítěti trápením a těžkou dřinou, nýbrž spíše že škola je v očích dítěte ukrutným mařením času, kterého se jinak může využít plněji a bohatěji. Pokud se pamatuju, vždycky jsem se ve škole (kromě takzvané školy života) spíše hrozně nudil, než nadmíru namáhal. Nejhlubší požitek z prázdnin je právě libost z nemusení; je to veliká rozkoš svobody.

Pravda, i o čistých prázdninách trvá spousta příkazů o tom, co se smí a nesmí; například, že se nesmějí jíst nezralé hrušky nebo tahat kočky za ocas. Naproti tomu nápadně ubylo příkazů předpisujících, co se musí. Nemusí se jít do školy. Nemusí se tiše sedět. Nemusí se psát úkol. Nemusí se skoro nic; může se skoro všecko krom toho, co se nesmí. Najednou se kolem dokola udělá něco jako volný prostor pro různé podnikání a nebývalé zájmy; ve světě prázdnin je víc místa, víc rozlohy, víc zajímavých věcí a nekonečných možností. Prostě svět prázdnin není zúžen příkazy, co se má a musí udělat. Volný prostor není prázdný prostor; je naopak přeplněn věcmi a událostmi, překypuje hojností obsahu a šířkou zájmů. Volný prostor, prostor čistých prázdnin, má svou bezhraničnost, i když nesahá o mnoho dál než za roh naší ulice nebo plot naší zahrady.

A druhá veliká radost pravých prázdnin, to je požívání Času. Čas prázdnin není rozčleněn a rozdroben příkazy, co se v tu a tu chvíli musí dělat; není v něm rozvrhu hodin, nýbrž jen nekonečné a nerozdělené plynutí od rána až do noci. Den prázdnin není udělán z hodin, nýbrž z čistého trvání a nerušeného uplývání. Je bez břehu a přitom plný tajemných zálivů jako jezero dosud neznámé; nedá se ani za den obeplout, a zítra, kluci, tu bude nová hladina času, konce jí nedohlédneš. Je to větší a nekonečnější čas než kterýkoliv jiný; jakživi už nebudeme žít v tak rozsáhlém čase, jakživi už nebudeme tak prožívat čas sám o sobě, čas v jeho velikosti a slávě, jako býval den prázdnin.

Kdepak, dospělý člověk už dávno nemá tolik ze svých prázdnin; a marně bude honit ztracené Čisté Prázdniny na březích moře nebo na vrcholech hor. Víte, dospělý člověk už nemá ten nesmírný požitek z nemusení a svobody; copak nevidíme dospělé lidi tuhle a tamhle ve světě dělat všechno možné, aby si urobili svět ze samého musení a přikazování? Z jakýchsi příčin dospělí lidé už nemají tolik smyslu pro zázračnost svobody a neužijí z ní té pravé radosti; a co se týče požitku z velikosti a slávy Času, nejsou ho už teprve schopni. Není pro ně takových čistých prázdnin, kde by ostře a trapně nepocítili: Bože, to ten čas utíká!

V rámci své spolupráce se zahraničními Čechy a Slováky po celém světě, podporuje ČSUZ jako jeden z mnoha svých projektů také vydávání celoaustralského krajanského listu Čechoaustralan.

JARO/PODZIM 2018

17

MŮJ DĚDEČEK A STALIN

Vladimír Cícha

Už jsem po několik let dědečkem. Toto moje místo v rodinném klanu se mi docela líbí. Obzvláště rozmilé chvíle jsem si užil s vnoučkem a jeho mladší sestřičkou, když byli o něco mladší než teď. Je zajímavé sledovat jejich vývoj, menší i větší změny v povaze. Registrovat jejich nápady a hlavně se těšit z jejich nevinnosti a pocitu, že se vidí se mnou stejně rádi jako já s nimi. O dětech, o vztahu k nim, krásně píše Karel Höger ve svojí knize hereckých vzpomínek. Přitom sám žádné děti neměl.

Jsem dědou a je zcela logické, abych si připomenul časy, kdy jsem byl vnukem. Takové vzpomínky mne vedou k závěru, že moje vnučka a vnuk nemají takové štěstí na dědečka, jaké jsem měl já. Tatínek mojí matky, tedy můj dědeček, v civilu vrchní soudní oficiál (titul za Rakousko-Uherska), jako voják v První světové válce padl do ruského zajetí, stal se pak čs. legionářem a z Ruska se s kolegy spolubojovníky vrátil dlouhou cestou přes Vladivostok do nově vzniklé republiky.

Moji rodičové byli hodní, žádní intelektuálové, ale starali se o mne a bratra vzorně. Na můj vývoj, zájmy a zvídavost po vědění a poučení, měl největší vliv tento dědeček František-legionář. Z času mých nejmenších let mnoho si nepamatuji, ty snad mi nejvíc připomíná několik fotografií, pořízených takovým bakelitovým aparátem velikosti kostky margarinu s docela malinkatou čočkou. Jen pouhý stisk a výsledkem ale byly až překvapivě kvalitní černobílé fotografie velice malého formátu. Na nich jsem v kočárku, dědeček vedle s kšandami a čepicí se slídovým kšiltem, nebo sedím na ohromném valachovi kdesi na venkově.

Když jsem ale povyrostl, pozorně jsem naslouchal dědečkovu válečnému vyprávění, s jeho pomocí jsem zakládal alba známek, nálepek na zápalky a žiletky. Jak rád bych dneska ta alba měl! Dědeček mě zasvětil do tajů královské hry šachové, jednoduché dámy a dokonce i karetního mariáše. Byl velkým obdivovatelem Stalina, považoval jej za geniálního vojevůdce. Můj otec, bez podobných válečných zážitků, poněkud otci své choti odporoval, leč ne příliš jistě. Dědečkova uniforma s vyznamenáním visící v šatníku tomu zabraňovala.

A pak jednoho dne zasáhl osud… dědečka ranila mrtvice. Místo chůze se jenom šoural, jedna ruka bezvládně visela mu podél těla. Když J. V. Stalin 5. března 1953 zemřel, dědečkovi jakoby se z té zprávy přitížilo.

Příští rok prožíval jsem jednu z mých mladistvých lásek. Byl 9. květen, ohňostrojem oslavováno výročí osvobození republiky Rudou armádou pod nejvrchnějším velením dědečkova guru. Na lavičce na nábřeží sledoval jsem oslavný ohňostroj se svou dívkou. Její polibky byly příjemné, bohaté, ohňostroj ozařoval její tvář, která se mi tolik líbila. Když jsem se vrátil domů, ještě poznamenaný líbezností těch polibků, už v předsíni, když jsem pohlédl na matku, líbeznost se rychle vytrácela, najednou jsem cítil, že něco není, jak má být. Za ní vešel jsem do pokoje. V posteli ležel dědeček. Ruku s malíčkem a sousedním prstem pokřiveným, na povrchu ruky, ležící nehybně na pokrývce, stopa po nepřátelské kulce. Po tvářích babičky a mojí maminky zvolna stékaly praménky slzí. A dědeček tak zvláštně spal.

Dědeček

široké kšandy na břiše
legionářská uniforma v naftalínu
světlušky vyznamenání ve tmě šatníku
místo flinty moje tenká ručka
místo rozkazů moje nevyslovené otázky

jak tajuplně zněla mi slova
Kolčak... Lenin... Vladivostok
život... smrt

za třeskotu oslavných rachejtlí
v den výročí osvobození země
***Ona** přichází bez pozvání*

v míru války studené
bez pušky a uniformy
dědeček jen tak zvláštně spí
a já pláču…

Rokytka

je to zvláštní
že jsem se nestal krysařem
co se v mládí naučíš...

v temnotách pod mostem
s tržnicí a vedle s kavárnou Svět
hráli jsme si na leccos
a ve vodě osahávali
tepnu periferie

zdalipak i dnes dají se tam chytit
okouni do ruky?
spíš svrab a nemoce
teď ale... co oči nevidí
srdce nebolí

ještě však po paměti znám
jarem vonící bahnité břehy
omleté kameny pamatuji si
je to tak dávno a přesto
v krvi mi už zůstane
železitá příchuť
potoční vody...

jooble Mezinárodní vyhledávač pracovních nabídek https://cz.jooble.org/

Romantická historie jednoho prstenu se vynořila po téměř sto letech…

Zuzana Hainallová

Autentické příběhy ze starých časů bývají velmi romantické. Tento vyprávěl kdysi otec synovi, takže případné milostné pikantnosti si musíme pouze domýšlet.
Strýcova otce Antonína si pamatuji jako poněkud nerudného dědečka mého bratrance Honzíka, s nímž jsem vyrůstala ve „dvojvilce“ na pražském Žvahově, blízko Barrandova, kterou si naše rodiny po roce 1930 společně postavily. Jeho dědeček na rozdíl od ostatních příbuzných ovládal ruštinu, a tak nás oba občas doučoval.
Když jsme před 5 lety plánovali blížící se oslavu strýcových 90. narozenin, začala strýcova manželka i moje maminka strýce pobízet:
„Ukaž Zuzce ten prsten a vyprávěj jí ten příběh, ten se jí bude líbit!“
Líbil a věřím, že se bude líbit i vám.
Všechno začalo před 13 lety po vykradení rodinného domu. Teta kontrolovala skříňku se šperky a Honza objevil velice zvláštní prsten s nápisem psaným v azbuce. Teta si stříbrný kroužek nasadila na prst a začala jej nosit. Když si jej všiml strýc, vybavil se mu příběh, který mu kdysi dávno vyprávěl jeho otec Antonín.
Coby ročník 1890 musel Antonín opustit svou snoubenku Růženku a narukovat do první světové války jako rakouskouherský voják. Dostal se až na východní frontu, kde skončil v ruském zajateckém táboře na Ukrajině. Svůj příběh z války vyprávěl později synovi Vlastimilovi. Jak málo totiž chybělo k tomu, aby se Růženka svého snoubence nedočkala a jejich syn se vůbec nenarodil!
Podmínky pro přežití v táboře byly téměř nulové. Antonín ležel s ostatními zajatci na zemi v hrozném zdravotním stavu a pomalu se loučil se životem. Tehdy se v táboře objevila na koni mladá (a dozajista krásná) kněžna se svým doprovodem. Zřejmě jí český mladík padl do oka, neboť se rozhodla zachránit právě jeho. Antonína ukryla u zámožného pravoslavného popa, který se o mladého muže postaral. Když jej dostal z nejhoršího, zaměstnal ho jako svého kočího. S kněžnou se zřejmě stýkal. Jak moc, můžeme si jen domýšlet včetně milostných pikantností, se kterými se otec synovi pochopitelně nesvěřil.
Nastal rok 1918, válka skončila a Antonín se vydal na cestu domů, aby splnil slib, který dal před válkou své snoubence. Možná že právě na rozloučenou mu kněžna věnovala na památku prstýnek a předpokládáme, že s ní po návratu do Československa udržoval čilou korespondenci.
V Rusku ke konci války začal šlechtu pronásledovat nastupující totalitní režim a na začátku 20. let do Evropy proudila spousta emigrantů - ruských šlechticů.
A tak se i naše kněžna ocitla v Praze a zřejmě počítala, že Antonín splatí dluh a pomůže jí v nouzi - nebo že by dokonce doufala, že se s ní ožení a pomůže získat československé občanství? Kdo ví... Ať tak či onak, bývalý voják byl už ženatý s Růženou… a jestli se tehdy s kněžnou ještě setkal, či pro ni alespoň něco dobrého udělal, zůstává tajemstvím.
Když už byl Antonín velmi starý, našel jej jeho syn, jak pálí v kotli ústředního topení nějaké papíry. Všiml si, že se jedná o dopisy psané azbukou, kterou nikdo jiný v rodině, než jeho otec, neovládal. Když se Vlastimil vyptával, cože to pálí, otec jen mávl rukou a prohodil, že to není nic důležitého.
Spálené dopisy, prsten a otcovo vyprávění o válce, kněžně a pobytu na Ukrajině, si Vlastimil při nálezu prstenu spojil a od té doby jej nosil sám až do smrti.
Vlastimil Forejt byl propagační výtvarník, jeden z nejskvělejších svého oboru minulého století, milovník aut, motorek a hlavně lyžování. Jako instruktor po sobě zanechal spousty vděčných žáků. Pracoval při svém neuvěřitelném životním elánu do vysokého věku, dokud obor neovládla počítačová grafika. Dokázal vytvořit moc krásné a hlavně vtipné obrázky a přáníčka k narozeninám.
Bohužel měsíc před svými 95. narozeninami letos na jaře odešel. Zemřel v klidu, doma… ještě v den své smrti s námi slavil svátek své manželky. Jeho narozeniny jsme oslavili všichni tak, jako by byl ještě mezi námi, tak, jak by si to přál: slavil rád, miloval posezení s přáteli, vínko, prostě užíval života!
„Strejda Míla“, jak jsem mu vždy říkala, nebyl přímo můj strýc, ale bratranec mé babičky. Moc ráda jsem v dětství a mládí chodila do jeho ateliéru, kde to vonělo barvami a pozorovala ho při práci. V roce 1954 se ujal role svědka mé maminky na svatbě s tehdy slavným zpěvákem Richardem Adamem. A stejně tak v roce 1980 svědčil i mně. Nahrazoval mně příliš nefungujícího otce.
Bude mi moc chybět, i když odešel v opravdu požehnaném věku.

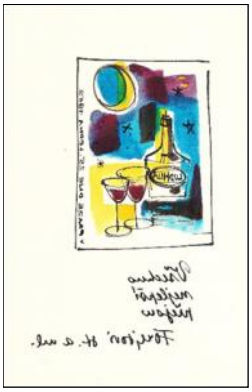

ÚŽASNÉ ČESKO – AMAZING CZECHIA
https://www.amazingczechia.com
- The Visual Travel Guide to the Czech Republic

JARO/PODZIM 2018

19

ZNÁTE ČESKÉ HRADY A ZÁMKY? - KVÍZ

1/ Který z českých gotických hradů je symbolem české státnosti?
a) Bezděz
b) Český Šternberk
c) Karlštejn

2/ Karel IV. často a rád navštěvoval hrad…?
a) Kost
b) Loket
c) Lipnice

3/ Významnou sbírku historických zbraní, zbroje, loveckých zbraní, trofejí a vycpané zvěře můžete obdivovat na zámku…?
a) Konopiště
b) Červená Lhota
c) Hluboká

4/ Hudební skladatel Antonín Dvořák často a velmi rád navštěvoval zámecký anglický park, v němž nacházel inspiraci – uhodnete, kterého zámku?
a) Dobříš
b) Sychrov
c) Konopiště

5/ Kromě unikátní sbírky zbraní můžete v tomto zámku zhlédnout i obrazy známého malíře Emila Filly. Uhodnete, v kterém z těchto tří?
a) Litomyšl
b) Opočno
c) Chropyně

6/ Který z českých hradů přivítal mezi návštěvníky po roce 1713 Johana Wolfganga Goetheho a Ludwiga van Beethovena?
a) Jezeří
b) Karlštejn
c) Loket

7/ Český král Václav IV. na jednom z těchto tří hradů, který založil, vydal před rokem 1398 řadu významných listin. Na kterém?
a) Grabštejn
b) Točník
c) Helfštýn

8/ Který z těchto tří českých gotických hradů patří k nejvyhledávanějším pro natáčení historických filmů a pohádek?
a) Karlštejn
b) Kost
c) Bouzov

9/ Jeden z těchto tří zámků sloužil jako letní sídlo posledního českého korunovaného krále Ferdinanda V.
a) Červená Lhota
b) Ploskovice
c) Konopiště

10/ Na kterém zámku můžete obdivovat společenský salón, kterému vévodí korouhev z roku 1881, jediná se středovým českým znakem?
a) na zámku ve Vlašimi
b) na zámku Opočno
c) na zámku Žleby

11/ Uhodnete, na kterém z těchto tří zámků ožívá zámecká kuchyně pouze o svátcích, ponejvíce o Velikonocích, kdy zdejší kuchařky připraví pro všechny návštěvníky plno dobrot?
a) na zámku Opočno
b) na zámku ve Vlašimi
c) na zámku Žleby

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI:
1/ c, 2/ b, 3/ a, 4/ b, 5/ c, 6/ a, 7/ b, 8/ c, 9/ b, 10/ a, 11/ c.

Autorka kvízu Soňa Svobodová

AUSTRALSKÝ KARLŠTEJN

Vzpomínky na rodnou zemi mohou mít různou podobu. Bernie Havlík, český emigrant z osmačtyřicátého, se svou vzpomínku na rodnou vlast rozhodl v Austrálii zhmotnit. V parku městečka Batchelor na severu země tak vznikl model Karlštejna o rozloze 25 m². Aby se Australané o stavbě dozvěděli co nejvíce, stojí u modelu několik informačních tabulí, které seznamují nejen s historií Karlštejna (kdy byl postaven a kým, kdo byl Karel IV. apod.), ale i s autorem modelu, jenž v Batcheloru působil koncem svého zajímavého života (pracoval v textilním průmyslu, v uranovém dole, v lesnictví a zahradnictví jako městský zahradník, byl všeuměl). Na bronzové desce je verš Jaroslava Vrchlického v češtině i v anglickém překladu: "Poutníče, postůj, v dálku než bludná tě zanese noha! Kamenů poslouchej hlas, vlasti ti jimi zní řeč." Hlas kamenů uposlechl náš rodák, když mu našeptávaly, jak s nimi naložit při výsadbě cypřišových stromů v dalekém Severním teritoriu.

Rozhovor přes oceán 1/2

Blanka Kubešová a brácha Jerry

Mohou být sourozenci rozdílnější než my dva? Jeden plný emocí, bolestí a zábran všeho druhu, druhý hltající splašeně a bez dlouhého uvažování plnými doušky všechno, co život nabízí. Léta, dálka a oceán a rozdílné zkušenosti nás s Jerrym názorově i emočně rozdělily ještě víc, než svedla už tak dost velká rozdílnost osobností, jeden čas se dokonce zdálo, že navždy. Nadlouho jsme se ztratili s očí, náhle však stačil jediný impulz a vzpomínky z dětství, vzpomínky, které svazují na celý život, se vrátily. Dalo by se říct, že se tak stalo na poslední chvíli, skoro na vrcholu naší životní cesty, ne-li už málem za zenitem. Tím bezprostředním podnětem byl červnový televizní pořad o českých trampech v Americe. Dokument volně navazuje na předcházející cyklus *Zvláštní znamení touha*, který byl před dvěma lety nominovaný na Českého lva, a ukazuje největší české trampské komunity v Severní Americe. Ožívají v něm české táborové písně, které si mnozí mladí dnes už nepamatují. Zatímco mne nostalgicky naladily zejména právě jen tyto trampské evergreeny, s Jerrym pořad do slova a do písmene zamával, a tramping a kamarádství v něm rozpoutal celou řadu dalších úvah. Mnohé jsou příliš osobní nebo kontroverzní tak jako celá jeho povaha, jiné vhodné dalšího zamyšlení.

„Přemejšlím, kolik mejch kamarádů už nedejchá a kolik problemů stárnutí mám já sám," povzdychne si Jerry. „Zlatý stáří? Houby! Až mě v papírovým pytli hoděj do pece, což jsem si už předplatil, komu budu chybět? Jak dlouho? Život mnou přece neskončí, musí jít dál, vždyť jak by k tomu přišli ti, co žijou?! Ten pořad, ta dychtivost a žízeň v něm, mě donutily zapřemejšlet, kdy a jak to ve mně vlastně vzniklo. Ta touha, ten neklid. Přičítám to našemu otci, kterej si se mnou nevěděl rady a aby mě donutil číst, podstrčil sotva desetiletýmu klukovi do ruky knížku, tuším, že se jmenovala *V zemi temných trav*. Nejenže splnila jeho očekávání, ale probudila ve mně to, po čem jsem v nitru prahnul a neuměl to pojmenovat: Byla to touha po dobrodružství! ...Jo, nejspíš za to může ta kniha! Až do tý doby jsem byl přece typickej dítě," dožaduje se souhlasu Jerry.

Nevěděla jsem, jestli se mám smát nebo brečet. Dítě v pravém smyslu můj brácha nikdy nebyl! Zatímco jiní si hráli s autíčky a stavěli vláčky, Jerry všechen čas věnoval tomu, jak na to. Jak udělat nějakou další pořádnou rošťárnu, větší, než byla ta předtím.
„Jako kluk jsi byl raubíř," opravuju ho rázně. „Už jako malou holku jsi mě prodal staršímu klukovi, kterej mě vzápětí vrátil s tím, že *ještě nemám páru*... Všechno jsi věděl líp, ze školy do školy jsi prolézal tak tak, nikoho jsi neposlouchal. Všichni učitelé si na mne ukazovali prstem: To je ona, to je *JEHO SESTRA*!"

„Vážně? No, asi máš pravdu!" Dělí nás oceán, ale i na tu dálku slyším, jak se Jerry řehtá. Chrčivě, víc mu to prokouřené plíce nedovolí, ale z plných sil.
„Dnes lituju, ale pozdě bycha honit! Víš, že se ještě dneska na tu knihu pamatuju? Člověk v tý zemi trav se nějakou záhadou zmenšil na velikost mravence a dostal se na lesní louku, kde mezi hmyzem a zvěří prožil desítky let. Bylo to jako blesk, naráz jsem si uvědomil mikroskopickej svět pod sebou i existenci něčeho dalšího než byly autority kolem mě chovající se jako páni tvorstva. Všichni ti mravenci, vážky, kobylky a pavouci neustále bojovali o přežití, byl to boj podobnej tomu lidskýmu, ale přitom mnohem lidštější. Uvědomil jsem si, že kdyby člověk pořád jen nechtěl přetvářet a podmaňovat si přírodu a tvory v ní, kdyby měl pouhopouhej instinkt zvířete, moh by na základě přírodních jevů mnohý dokázat. Napadlo mě, že dřív... v době kamenný třeba... tenhle smysl člověk vlastnil, ale lety a snažením o povýšení ho ztratil. Neuměl jsem to pojmenovat a nevěděl jsem, co vlastně chci. Ve svý přechytralosti jsem si ale myslel, že bych tenhle vobjev a to všechno, co jsem zatím jen tušil a pochytil z tý knihy, moh říct ve škole, aby učitelé pochopili. Ty ale místo toho, aby mi pomohli, aby podpořili moje hledání, mě nutili číst Pantátu Bezouška a když u mě na protest našli pod lavicí Stinadla se bouří, řekli, že jsem grázl. S touhle nálepkou se pak už nic jinýho než grázloviny dělat nedalo."

„Nějak si to ulehčuješ, nezdá se ti?"
„Možná. Každopádně foglarovky a romány do kapsy nebyly špatný. Říkalo se jim roďáky a školou byly velice stíhaný. Dodnes si pomatuju úvodní větu jednoho z nich. *Nekonečné jsou kanadské lesy.* Slyšíš z ní tu dálku a tu svobodu? Někdy od tý doby jsem věděl, že uteču. Představoval jsem si, že budu třeba přikládat uhlí do kotle nějaký zaoceánský lodi a že *poplavu tisíce mil tam, kde se valí slavná řeka Nil*... Že uvidím daleký přístavy a budu holdovat težkýmu vínu a lehkým ženám. Na školu nebyl čas, každej okamžik jsem snil o výstupu na Kilimandžáro a plavání v Amazonce."

Vzdech stíhá vzdech. Byli jsme každý z jiného těsta, u mne stály na prvním místě domov a řeč, ale Jerry potřeboval rozlet a svobodu. Železná opona, kterou jsme dobře znali z prázdnin na Chebsku, strážní věže, několik plotů z ostnatého drátu nabitých elektřinou ani signální stěny a téměř denně střelba a zátahy na kopečkáře, ho nemohly zastavit natrvalo.
„Každopádně se Ti všechno splnilo, Nil i Kilimandžáro," vracím se k započaté linii.

„To jo, ale rozhodně ne hned. Bez našich bych za drátama pošel jak dravec v kleci...“
Jerry narážel na rok třiašedesát. Nejdřív musel přeplavat noční Dunaj, ale to se lehko řeklo. Řeku neustále brázdily hlídkující čluny, a i když si obličej pomazal bahnem, měl pocit, že svítí jako jejich světla provrtávající hladinu. Na ty stovky lidí, kteří se na útěku utopili nebo byli zastřeleni, pomyslet nesměl, to jen oslabovalo. Na břehu v rákosí s miliardou komárů ho čekalo další překvapení v podobě druhého ramene řeky. Zvládl i to a na druhé straně ho čekali naši, kteří ho ve staré oktávce pod sedačkami propašovali do Rakouska. To byl horor a nejriskantnější část útěku.

„Nikdy jsem jim dost nepoděkoval,“ vzdychl Jerry. „Před italskejma hranicema jsme se rozloučili a já v noci pokračoval přes lesy a kopce a nikdy nevěděl, kam šlapu, zda je pode mnou propast nebo jen neškodnej sráz. Sebou jsem vláčel kufr zcela nepotřebnýho šatstva, který maminka Honzovi zabalila na cestu do neznáma. Nevěděl jsem, kde jsem, až když jsem uviděl obří světelnou reklamu Coca-coly...“
„..pochopil jsi, že jsi na svobodě,“ doplnila jsem v duchu. Tu cestu do neznáma jsem obdivovala, to byl skok do tmy, na který bych nikdy nenašla odvahu. Trauma se dostavilo až potom.
„Jo, dlouho jsem všechno prožíval ve svejch snech. Tímhle si snad museli projít všichni. Naštěstí jsem se vždycky vzbudil v lágru v Terstu. Ale našli se i takoví, který se vrátili, prej že kriminál je lepší než lágr. Já nikomu nevyprávím, jak otřesný podmínky tam byly ty první dny a měsíce, ale nelitoval jsem a udělal bych to zas. Vždycky jsem si opakoval, že je to dočasný, že svoboda vyžaduje svou cenu!“

Taky tohle jsem obdivovala. Nejen útěk a lágr, ani Kanada, do které se po delší době dostal, nebyla v té době žádná země zaslíbená a to, co tu našli, rozhodně nebyly české háje a luka.
Starousedlíci jim říkali *ti noví* a nikdy je docela nepřijali mezi sebe. Po srpnu 68 jsme se objevili my, další *noví*, a jejich vlna zůstala zas někde mezi! Ještě ani nezvládli hrůzné útěkářské sny a už přišlo další trauma, cizota a stesk. O tom bych mohla něco vyprávět. Patřila jsem k vlně osmašedesátníků, o které osmačtyřicátníci věřili, že je načichlá bolševismem a první léta jsem probrečela několik polštářů.

„To byla pořádná pitomost,“ uzavřel Jerry. „Jsi halt intelektuál a moc přemejšlíš! Já jsem dítě přírody! Život musíš brát z tý veselejší stránky. Studiem přírodních zákonů jsem došel k názoru, že hlavním cílem a úkolem člověka je milovat a být blažený. Pochopil jsem!“

„Být blažený?“ Bylo to, jako když do mě píchne. „Na člověka neustále čeká tolik úkolů a nástrah, které musí překonat, ve světě je stále tolik bídy a hladu, tolik dětí umírá na podvýživu, zatímco další žijí v přebytku, a ty se domníváš, že je tvým hlavním nebo dokonce jediným úkolem být blažený?“
„Říkám ti to pořád, moc přemejšlíš, sestřičko. Dochází k tomu, co je zákonitě nevyhnutelný. Já ti to vysvětlím: Většina živočišnejch druhů, který kdy žily, vymřely. Lidstvo je na cestě k tomu, aby vytvořilo monokulturu jediného druhu, a to je ovšem katastrofa. Je nevyhnutelná, změnit nemůžu nic, a co nemůžu změnit, to pro mne neexistuje. Jsem si skoro jistej, že všechno je důsledek přelidněnosti. Jakejkoliv problém je vysvětlitelnej tím, že se lidstvo množí jako krysy. Ale i ty krysy maj tolik rozumu, že když se přemnožej, budou zakusovat mláďata jinejch krys. To jen lidi jsou tak chytrý jako kvasinky. Množej se tak rychle a bez zábran, že až jejich životní splodiny všechno otrávěj, až nebude voda a nebude jídlo, až všechno znečistěj, teprve pak přestanou kvasit. Příroda si samozřejmě pomůže. Lidstvo odejde tak, jako odešel třeba dynosaurus. Než k tomu ale dojde, tak jsem si jistej, že nastane totální rozklad společnosti. To se děje už teď. V Uruguaji jsme zažili první stejnopohlavní manželství, který smí společně osvojovat děti a v Kanadě poprvé uznali skupinový rodičovství dvou mužů a jedný ženy. Tak jako dřív bylo nemožný, aby se ženily osoby stejnýho pohlaví, tak za nějakejch pár desítek let budou normální svatby se zvířaty. Svět jde do prdele, holčičko!“

„O čem to blábolíš? Mluvím o bídě a hladu ne, až nebude voda a jídlo, ale teď v našem přebytku a blahobytu! Víš, kolik milionů lidí trpí hladem a podvýživou? Kolik milionů dětí zemře ročně na následky podvýživy? Kolik dětí musí pracovat, místo aby mohly chodit do školy? Co pocit odpovědnosti nebo aspoň sounáležitosti? Copak k tvojí blaženosti nedoléhají katastrofy, války a krize, nevidíš, kolik lidí je neustále na útěku odněkud někam?“ namítla jsem už skoro zoufale.

„Právě jsem se ti to snažil vysvětlit! ...Katastrofy! Krize! O jaký krizi mluvíš? Tý emigrační? Mnoho zvířat má jed, kterej v sobě vyvinulo proto, aby se uživilo a ubránilo. Žádný zvíře ho nezneužije k tomu, aby poškodilo jiný zvíře na opačným místě planety. Pouze člověk v sobě vyvinul jedovatej mozek, ne aby se ubránil, ale aby zničil ty druhý. Je jen jediná lidská kultura, jejímž cílem je zničení všech ostatních, ovládnutí nebo aspoň podrobení si tím, že přistoupíš na její víru, jedinou a pravou. Jde o naprosté zotročení společenství, a já mám pracovat na sebezničení tím, že s tím budu soucítit?

Už jsi viděla, že by nějaký stádo pustilo dobrovolně mezi sebe predátora, kterej by je terorizoval a zabíjel ze zálohy, kterej by znásilňoval jejich samice a mláďata, a stádo nejenže by neudělalo nic na svoji záchranu, nic, co by mu v tom zabránilo - ale ještě ho podporovalo? Evropa a lidstvo jako takový je na cestě dobrovolně spáchat sebevraždu! Uč se z evoluce, uč se od zvířat!"

Tohle jsem neslyšela od Jerryho poprvé. Už jako kluk toužil bydlet a spát v jeskyni nebo aspoň pod postelí v klubíčku jako liška. Nohy mu v tom překážely a tak sháněl provaz, kterým by si je pořádně přivázal k tělu...
„I když připustím, že studium biologie byl a je tvůj koníček, byl jsi odjakživa pořádně šáhnutý," utrousím nahlas.

„Ničemu nerozumíš! Jsem přesvědčenej, že pravda je pevně zakotvená v evoluci. Neexistuje nic, nač bysme jejím studiem nenašli odpověď. Vždycky jsem se ptal: Co by udělal v týto situaci jeskynní člověk? Co by udělal slon? Mravenec? Prostě jsem se snažil co nejvíce žít v souladu s přírodou a se svým postavením na planetě coby živýho organismu soupeřícího se všema ostatníma o přísun energie..."
„Už jsem ti napsal, jak mě ten červnovej televizní pořad chytil za srdce?" vrátil se Jerry zpátky k počátku našeho rozhovoru. Ten pořad o trampech v Severní Americe ve mně znovu osvěžil někdejší touhu a neklid. Sám jsem po Americe o každý dovolený najel deset tisíc kilometrů, na Yukonu jsem se stavoval několikrát. Jaká slast nechat za sebou civilizaci, spát v medvědí kůži, pokusit se vyrejžovat zlato! Jo, tolik bych toho chtěl ještě projet a poznat a tak málo zbejvá času," povzdychl si.
Ponořili jsme se v myšlenkách každý do svého. Tohle byl brácha, který mi byl blízký. Dobrodruh a snílek...

Další vyprávění Blanky Kubešové o bráchovi Jerrym najdete v knize Nevěsta z Filipín, nakl. Eroika 2014.

JEŠTĚ PÁR VZPOMÍNEK

Jan Košňar

Mládí
Z maminčiny i z tatínkovy strany se členové rodiny vyznamenali svým řemeslným uměním. Nejvíce to byla kuchařina, krejčovina a bednářství. Tak strýček Eda byl šéfkuchař v hotelu Alcron v Praze a naše maminka zamlada vařila v hospodě v Dolním Újezdě. Krejčí děda Vodehnal byl vyhledáván věrnými zákazníky ještě ve svých sedmdesátých letech. Strýček Karel měl venkovské krejčovství, ale byl to mistr tak dobrý, že zaměstnával dělníky i učedníky. Teta Anička byla vyhlášená švadlena a měla pomocnice. Strýček Václav byl bednářem v královském pivovaře v Krušovicích. Děda Košňar byl znám nejen svými obručemi, ale i dobrou poctivou prací po celém okrese.
Můj otec si myslel, že bych měl pokračovat v té řemeslné tradici a vyučit se bednářem na sudy. Tím, že jsem se od táty naučil dělat nádobí z měkkého dřeva, bych vlastně měl dvě řemesla. Inu, myslel to se mnou dobře. Maminka měla pro mě jiné plány. Holičství. Už to pro mě vyjednala, tak jak to tenkrát bývalo zvykem – úmluva mezi rodiči a panem mistrem, u pana Rauše. Asi jí imponovalo, že měl pánské a dámské oddělení a vše dirigoval v bílém plášti. Zklamal jsem své rodiče. Hrozně mne fascinovalo, jak se u pana Starého, pozlacovače na Lánech, dělala barva. To se tenkrát sypala prášková barva do mlýnku, přidávala fermež a vytékala barva. Dokonce mě někdy nechali točit klikou, to jsem byl v sedmém nebi. Nebo jak uměli nahazovat na rámy tenounké plátky zlata. Zlobili mě tím, že říkali: „Až vyjdeš školu, tak se sem přijď učit." Já to bral vážně a opravdu jsem jako pozlacovačský učedník skončil. Toho rozhodnutí jsem nikdy nelitoval. Pan František Starý byl znám svým uměním po celé republice. Malíři jako Tichý, Malý, Ropek, Joža Úprka a mnoho jiných si nechávali rámovat svoje výstavy jenom od něho.
Přípravu na zlacení a zlacení samotné jsem se naučil dost rychle, ale namíchat barvu na práškovou patinu, aby to šlo s obrazem, to už bylo těžší. Stávalo se, že malíř to viděl okem svým, ale ne okem neutrálním a okem zákazníka.
V zimě byly nebezpečné momenty, když jsem nosil od sklenáře Kopeckého po náledí tabule skla nebo přenášel balíky dřevěných lišt po úzké lávce přes řeku. Anděl strážný mi asi držel palce.
Pracovalo se od sedmi do sedmi, v sobotu do jedné a potom jako učedník jsem uklízel v dílně, myl regály a podlahu. Tedy asi 70 hodin týdně. Z Oslíka do dílny to bylo osm kilometrů, takže jsem každý den odcházel za tmy a vracel se také za tmy. Když byly někdy v zimě velké závěje, které se nedaly přejít,

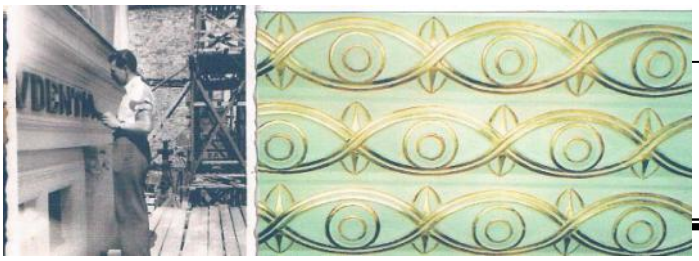

tak jsem spal nad dílnou na seně. Někdo by si myslel, že v létě by jízdní kolo ulehčilo tu cestu do práce a z práce. Jenomže za druhé světové války se kola nevyráběla. Nebyla důležitá pro válku. Kdo kolo měl, hlídal ho jako oko v hlavě a neprodal. Ve třetím roce učení se mi podařilo starší kolo koupit, ale zase nebyly pneumatiky.

V práci jsem se převlékal do starých kalhot, takže jsem chodil domů čistě oblečen. Druzí učedníci, co mě znali, se mi ale hrozně vysmívali a říkali, že v práci nic nedělám, jenom se ulévám. Tak abych jim dokázal, že taky pracuji, musel jsem si čisté kalhoty a košili zamazat barvami, abych vypadal jako učedník.

Ke konci druhé světové války, z jara roku 1945, byl můj ročník nasazen na kopání zákopů a velkých muničních prohlubní na východní frontě pro ustupující německé vojsko v německých vesnicích nad Olomoucí.

Vojáci, kteří nás hlídali, se s námi nemazlili, museli jsme těžce a s krumpáčem a lopatou pracovat. Nechtěli jsme být Němcům nápomocní, tak jsme ulamovali násady u lopat. Chvíli si to nechali líbit, ale za krátký čas to brali jako sabotáž a stříleli za to.

Měli jsme hlad, pochytali jsme a snědli jsme všechny kočky a psy z celého okolí. Byl mezi námi jeden kluk, velice lakomý. Měl v Holicích tatínka řezníkem a dostával od něj hodně balíčků, o které se s námi ale nedělil. Tak jsme se domluvili, že ho vypečeme. Hned jak dostal další balíček, kromě dvou kluků jsme všichni utíkali ven, ukazovali na nebe a křičeli: „Angličané už jsou tady.“ On taky vyběhl a ti dva zbylí kluci mu ten balíček sebrali. Už ho neviděl a my se měli dobře.

Několik z nás se pokusilo o útěk. Zahrabali jsme se do uhlí na nákladním vlaku, který jel směrem Choceň. Ale byli jsme prozrazeni. Němečtí vojáci nás v noci s bajonety našli, sehnali dohromady a zavřeli do budovy, odkud jsme pak chodili na práci v ještě horších podmínkách. Naštěstí válka potom brzy skončila. Vysílení, ale hrozně rádi jsme se všichni vraceli domů k rodičům.

Mimo gymnastiky, a to ještě jen trochu, jsem nikdy jako kluk nebyl dobrý sportovec. Bruslit jsem moc neuměl, na lyže nebyly peníze, v plavání to se mnou šlo ke dnu, na fotbal jsem nestačil (bál jsem se balónu) a hokejka na mě byla moc těžká. Když jsem si začínal všímat děvčat, zjistil jsem, jak je pro mě důležité vynikat ve sportu. Nezbývalo mi tedy, než najít sport, ve kterém by se mi podařilo udělat si jméno. Napadlo mě, že ty dlouhé cesty z práce do práce mi jistě utužily svaly na nohách. Co kdybych to tedy zkusil s běháním? Za pokus to rozhodně stálo.

Na zkoušku jsem několikrát běžel kolem oseckého rybníku, a když měl atletický odbor S. K. Litomyšl závody pro členy i nečleny klubu, přihlásil jsem se na běh na 1km za mladší dorost. Běh jsem vyhrál a stal se členem S. K. Litomyšl.

Při meziklubových závodech jsem byl vždy druhý, za Davídkem z České Třebové. Tělesně byl velice silný, já byl proti němu skrček a nikdy jsem ho nemohl předběhnout. Ale pak začal kouřit a byl jsem první já při přespolním běhu z Litomyšle do České Třebové. Jeho výkony už pak šly dolů… Mně se naopak dařilo – vyhrál jsem běh kolem oseckého hřiště na 1000 m, získal jsem druhé místo ve Východočeské Župě Sokolské v Holicích jako osecký dorostenec na 1500 metrů a první cenu za výkon podle švédských tabulek na 1500 m při klubových závodech S. K. Litomyšl.

Už je to tradičně tak, že každý tovaryš si po vyučení hledá jiné místo, aby se zdokonalil ve svém řemesle. Já jsem dostal místo u firmy Václav Had v Praze. Tam se ale rámy skoro vůbec nezlatily. Bylo to převážně stavební pozlacovačství, nejvíce zakázek bylo od města Prahy. Vyžadovalo to proto ovládat jiný způsob přípravy a zlacení než na rámech a oltářích v kostele, tedy přesně to, co bylo potřeba k rozšíření mé řemeslné zkušenosti.

První zajímavá práce byla na Hradčanech, kde jsme opravovali a čistili v prezidentských kancelářích nábytek a zlacené lustry. Čištění se nemohlo provádět vodou ani jiným čisticím prostředkem, protože by to poškodilo a smylo zlato. Používali jsme vnitřek kůrky režného chleba, který sejmul špínu bez poškození povrchu a zlato se lesklo jako nově nahozené. Hradní stráže byly utvořeny ze západních vojáků a někdy jsem měl příležitost s nimi mluvit. Tak jsem se od nich dozvěděl, že to ve světě nevypadá tak, jak o tom píše Rudé Právo. Tím uzrálo moje rozhodnutí se o situaci na vlastní oči přesvědčit a opustit republiku.

Mezitím se dokončila oprava Staroměstské radnice, která vyhořela ke konci války. Naše firma dostala tuto velkou zakázku, ale muselo to být uděláno co nejrychleji, dokud tam ještě stálo lešení. To proto, aby se mohly zlatit růžice na vysokých stropech sálů radnice. Ku pomoci přišlo na úmluvu pět pražských pozlacovačů. Nejmladší Jenda z vesnice zodpovídal za celou tu práci. To bylo v roce 1947 a doposud, po těch letech, zlacení vypadá stále jako nové. Ještě teď jsem velmi hrdý, že v tak mladém věku jsem se podílel na tak velkém a historicky důležitém projektu v hlavním městě naší republiky.

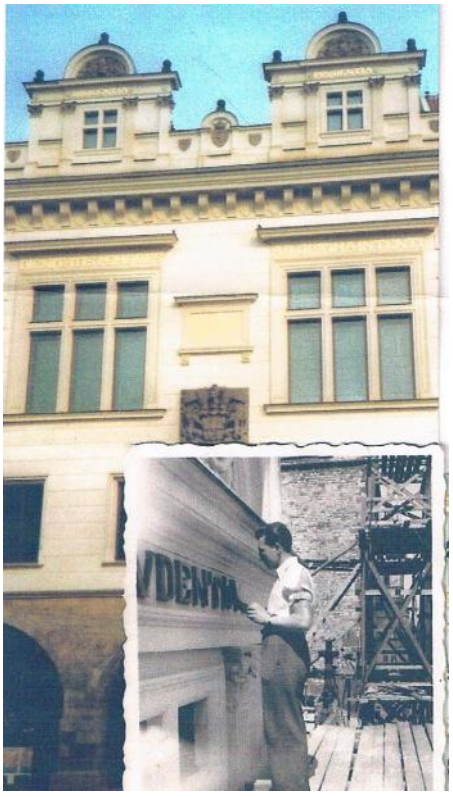

Jak to snad někdy na Tasmánii opravdu bylo

Vlastík Škvařil

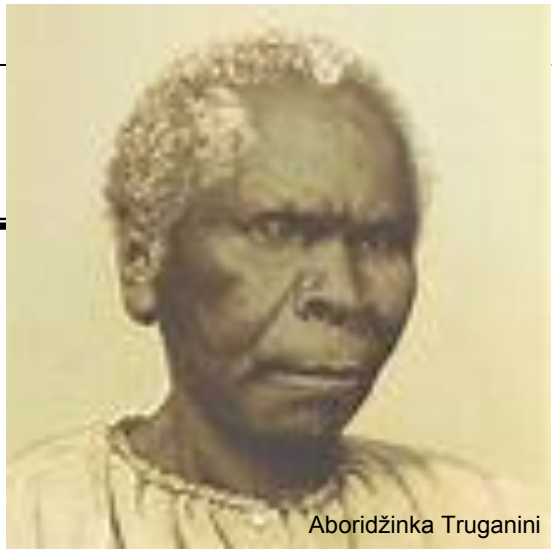
Aboridžinka Truganini

Nevím, jestli to má něco společného s mentalitou menšin, ale když jsem žil v Československu, tak mnozí z nás jsme se důrazně představovali jako Moravané, zrovna tak zde v Austrálii mnozí z nás vždy zdůrazňují, že jsme Tasmánci a jsme na to hrdí.

Možná právě proto mi mimořádně vadí, když se překrucuje historie a naši tasmánští předkové jsou charakterizováni jako krvežízniví vrahové, kteří nemilosrdně vyvraždili původní aboridžinské obyvatelstvo. Nevydávám se za žádného kvalifikovaného historika, ale když už někde žiji, tak se snažím co nejvíce dozvědět o zemi, v které budu trávit zbytek života. Hodně jsem se dověděl při našich cestách křížem krážem po Austrálii, včetně území vyhrazeného pro aboridžince, a z mnoha historických knih. Můj nejoblíbenější historik je profesor Geoffrey Blainey, který vydal asi 35 historických knih. Jedna z jeho knih, kterou jsem četll a mám, se jmenuje “Tyrany of distance”, ve které vysvětluje, jak nekonečná vzdálenost v prvních letech osídlení Austrálie, kdy informace ze světa trvaly měsíce, než doplula z Londýna do Austrálie, a snahy prozkoumat kontinent bez map, komunikace a ve velmi těžkých podmínkách, přispěly k vytvořené unikátního charakteru Australana. Moc zajímavé čtení, hodně z jeho pozorování jsem si potvrdil při našich cestách a také z normálního života mezi Australany. Vystihl australský charakter přesně tak, jak jsem jej sám poznal a proto věřím jemu více než novějším politicky korektním historickým teoriím. Jak dobře víme z našich vlastních zkušeností, tak historie se dá lehce zneužít pro politické účely a to se právě teď děje ve velkém. Voltaire v dopise Frederikovi Velkému kdysi napsal, že historie se může správně napsat jenom ve svobodné zemi. A to při dnešní politické korektnosti není možné. Proto si více cením té historie psané v době opravdové svobody.

Proč o tom píši právě teď? Měl jsem dost kontaktů poslední dobou s lidmi z různých evropských zemí a téměř všichni komentovali na to, že jsme byli a pořád jsme zlí na původní obyvatele. Je sice pravdou, že jsou pořád velké problémy s aboridžinci, mnozí žijí v hrozných podmínkách přesto, že vláda investuje každý rok biliony dolarů na řešení tohoto problému, ale problémů neubývá, spíše naopak. Řešení by se dalo najít, ale nebylo by politicky korektní, a jak to někteří odvážní komentátoři nazývají “aboridžinský průmysl”, který s těmi dotacemi hospodaří, to nechce vyřešit. Naopak, čím hůře tím líp, mohou na to poukazovat a domáhat se více dotací, které většinou končí v městech, kde se z toho mají dobře hlavně ti, kteří se prohlašují za aboridžince, i když ani nevypadají ani nežijí jako původní obyvatelé. Politická korektnost odsunuje zdravý selský rozum na vedlejší kolej a umožňuje vyšinutým lidem prosazovat jejich nesmyslné diktáty. Pokud se toto nepodaří zastavit, tak není vůbec žádná šance skutečně řešit vážné problémy, kterých je všude více než dost, většinou uměle vytvořených. Násilí v aboridžinských osadách je hrozné. Aboridžinská žena má 34 krát větší pravděpodobnost skončit v nemocnici s těžkým zraněním následkem násilí, převážně v rodině, než bílá žena. To je ale vina “bílých”, vina kolonizace. Oni přece před příchodem bílých žili v lásce a míru a my jsme jim to pokazili. Jak je tedy možné vysvětlit, že archeologové našli při vykopávkách množství pozůstatků z doby před kolonizací, mnohé z nich měly rozbité lebky a většinou to byly ženy. Násilí mezi aboridžinci je součástí jejich tisícileté kultury, to se ale dnes nesmí říkat, ani řešit.

V únoru byla znásilněna dvouletá aboridžinská holčička pětadvacetiletým aboridžincem. Skončila v nemocnici na operaci a nakažená pohlavní nemocí. A to přesto, že úřady, které mají ochranu rodiny na starosti, obdržely 52 (!!) stížností na její rodinu a upozornění, že dítě je v nebezpečí. Minulý týden vyšel najevo další případ, tentokrát čtyřletá, která byla sexuálně napadená, ale nebude z toho nic, protože provinilec nemá ještě deset let a zákon tím pádem na něj neplatí. Přitom se dovídáme, že takové věci se dějí běžně, politici a úřady kolem toho chodí jako Kuba kolem horké kaše a snaží se to tajit, ne řešit. Nesmíme vypadat, jako bychom se pletli do jejich kultury a tradic! To je důležitější než naše kultura, která dokázala udělat z pustého kontinentu tak krásnou a bohatou společnost. Dnešní elity nejsou schopné a ani nemají zájem řešit opravdové problémy. Jim je milejší uměle vyrábět nové problémy a potíže, aby bylo vidět, že něco dělají a tím ztrpčují lidem život.

Co opravdu ničí aboridžince nejsou bílí rasisté, ale politická korektnost. Jsou mezi aboridžinci lidé, kteří to vidí, jak to opravdu je, ale ti jsou odsunováni na vedlejší kolej. Jeden klasický příklad je aboridžinec Warren Mundine, bývalý prezident Labor Party (socialisté) a vedoucí komise, která radila vládě, jak by měla řešit problémy s aboridžinci, ale byl zbavený funkce, protože navrhoval praktická řešení, která nebyla politicky korektní a o takové rady vláda nestojí. A on není sám, koho nechtějí slyšet. My jsme při našich cestách také potkali aboridžince v jejich území, kteří neměli rádi současnou vládní politiku, jenž ve skutečnosti aboridžince ničí.

To je ale dlouhá historie. Vraťme se raději k Tasmánii. Nedávno jsem slyšel komentář o tasmánských aboridžincích, včetně informace o tom, že poslední plnokrevná aboridžinka byla Truganini a že byla “zastřelena” v roce 1876. Nedivím se, že podle informací, které se rozšiřují po světě, lidé věří tomu, že na Tasmánii byl prostě hon na aboridžince a poslední z nich “zastřelená” byla Truganini.

Před britskou kolonizací bylo na Tasmánii přes 3 000 původních obyvatel, což je jenom odhad. Podle historika Blaineyho, kterému, jak jsem již uvedl, nejvíce věřím, do roku 1830 velká většina podlehla nemocem přineseným bílými kolonialisty, proti kterým neměli imunitu. Nic nového. K téměř kompletnímu vymýcení aboridžinců přispěly i boje s kolonialisty, vyprovokované oběma stranami a také jednotlivé vraždy. Vláda se snažila zastavit tyto boje, vyvěsila v buši mnoho letáků, které vysvětlovaly, že většina lidí chce mír a obrazně poukazovaly na to, že když bílý zastřelí aboridžince, bude pověšen a naopak.

Kolem roku 1833 zbylo již jenom asi 200 aboridžinců, ti byli všichni přesídleni na velký ostrov Flinders Island, který patří k Tasmánii. Mnoho jich tam zemřelo na chřipku a jiné nemoci. To byla od vlády ta největší křivda, i když to myslela dobře. Je třeba brát v úvahu, že v té době byli tasmánští aboridžinci nejprimitivnější rasa a neměli žádné osady jako jiné kmeny v Africe, Severní a Jižní Americe a jinde na světě.

V roce 1838 hrála Truganini roli ve vzniku usedlosti pro aboridžince z pevniny v Port Phillips, poblíž Melbourne. Po dvou letech pobytu kolem Melbourne se Truganini přidala ke čtyřem dalším tasmánským aboridžincům a kromě loupeží a střelbě po usedlících zastřelili dva velrybáře. Dva z nich byli za to souzeni a oběšeni, Truganini byla v roce 1856 po nějaké době strávené zpět na Flinders Island se zbývajícími tasmánskými aboridžinci přesídlena do osady v Oyster Cove na jih od hlavního města Tasmánie Hobartu. V roce 1861 podle úředních zpráv tam zbývalo pouze 14 aboridžinců. Podle novinového článku z té doby, pokud se tomu dá věřit, byli zdraví, dobře živeni, ubytováni a oblékáni na účet vlády. Bohužel, holdovali alkoholu. Není se čemu divit. Nebyl to radostný život. Jediné dítě, které se v té době narodilo v této skupině, patřilo aboridžince provdané za běloocha. V roce 1873 byla Truganini poslední z čistokrevných aboridžinců naživu a byla přestěhována do Hobartu, kde zemřela za tři roky v roce 1876 ve věku 64 let. Požehnaný věk na tu dobu. Smutný konec rasy, ale tak to bohužel občas dopadne. Dodnes je mnoho skupin v podobné situaci. Život je pes a někteří lidé jsou patníky.

Ale počkat! To není ještě konec. Stal se zázrak! Podle posledního sčítání lidu z roku 2016 žije na Tasmánii 23 572 tasmánských aboridžinců. To jsou 4.6% tasmánského obyvatelstva, zatím co celkem v Austrálii je aboridžinců 2.5%. Jak je to možné, když jsme je všechny vyvraždili? Mají své vlastní zdravotní služby, přestože je tady plno doktorů a nemocnic pro všechny obyvatele, mají svá střediska s flotilami aut, půjčky peněz jsou na mnohem menší úroky než pro ostatní. Když se vypisují jakékoliv formuláře, tak je tam otázka jestli jste aboridžinec. Když odpovíte ano, znamená to mnoho dalších výhod. Není k tomu potřeba toho moc dokazovat. Já mám asi velkou smůlu. Naposled jsem viděl opravdové aboridžince při našem cestování vloni po pevnině. Ti tasmánští se přede mnou asi skrývají anebo jsem slepý. V každém případě se o tom nesmím veřejně zmínit. To bych byl rasista a takového označení se každý v dnešní době velice bojí, i když jsou to úřady, které nás rozdělují podle rasy.

Protest tasmánských "aboridžinců" versus skutečný aboridžinec

Možná by se dalo pochopit, proč se tolik Evropanů rozčiluje nad tím, že bílí Australané způsobili smrt a utrpení tisícům aboridžinců za těch 200 let od osídlení Austrálie bělochy. Asi jim to pomůže zapomenout na to, že v Evropě byly vyvražděny desítky milionů lidí ve válkách a vražedných diktaturách za stejnou dobu. Ono je to jednodušší, zvlášť když není třeba studovat skutečnou historii a dělat si názory na základě zkreslených informací - "fake news" (falešných zpráv). Aspoň jim to pomáhá k pocitu morální superiority. A zvláště když se ta kritika týká bílých "rasistů".

„Neptejte se, co vlast může udělat pro vás, ptejte se, co vy můžete udělat pro vlast.“
John Fitzgerald Kennedy

Většina lidí asi pamatuje, nebo by měla pamatovat, slavnou řeč černošského bojovníka za svobodu a rovnoprávnost Martina Luthera Kinga: “I have a dream! Mám sen, že jednou moje děti nebudou hodnoceny podle barvy kůže, ale podle jejich charakteru!” Jeho sen se nesplnil. Tenkrát byli barevní lidé diskriminováni a mnoha bílým se to nelíbilo a bojovali proti tomu. Dnes je situace úplně opačná. Všechny útoky jsou namířeny proti bílým a dokonce hodně bílých, převážně mezi elitami, veřejně prohlašují, že se stydí za to, že jsou bílí. Univerzity odstraňují sochy bílých mužů s vousy, kteří v předešlých stoletích podstatně přispěli k rozvoji naší civilizace. Žádná australská univerzita nemá učební obor Západní civilizace. Bilionovou nabídku dolarů od soukromé nadace Paula Ramseyho na financování tohoto předmětu spolu se stipendiem pro čtyřicet studentů státní univerzita odmítla, prý by to bylo rasistické. Přitom mají studie Islámu, Středního východu, financované islámskými státy jako Saudská Arábie, Irán, Turecko a jiné. Samozřejmě nechybí studie aboridžinské kultury, Pacifických Ostrovů a jiné politicky korektní předměty. Ale Západní civilizace, která nám dala svobodu, rovnoprávnost, prosperitu a váží si žen, to patří na smetiště dějin. Není divu, že dnešní elity, které slyší jenom to špatné, kterého bylo také dost, nemají zájem naši kulturu bránit, protože neslyší o tom dobrém, kterého bylo mnohem více než toho špatného, a které nám vytvořilo tak krásný život. Já osobně se nestydím za to, že jsem bílý, a za to, co naši předkové pro nás udělali. To jsem ale podle dnešních měřítek rasista.

AFFORDABLE INTERNATIONAL LAW FIRM

Affordable International Law Firm nabízí právní pomoc ve všech oblastech platného práva v České a Slovenské republice, v ostatních státech Evropské unie, a taktéž v Austrálii. Máte-li zájem efektivně vyřešit vaše majetkové, rodinné, pracovní, obchodní, finanční, daňové, či jiné záležitosti v kterékoliv z výše uvedených jurisdikcí, obraťte se na naši advokátní kancelář: Tel. 1300 332 028, +61 (0) 412 970 251, email: info@affordablelawfirm.com.au. Naše právní služby jsou dosažitelné a dostupné kdykoliv a kdekoliv. Pomáháme našim klientům po celé Austrálii a jsme připraveni pomoci i vám!

www.youraffordablefirm.com

SVÁTEK KRÁLOVNY VIKTORIE

Vladimír Cícha

Jak je to už dávno, až neuvěřitelné dávno!… Blíží se konec května. Blíží se den sváteční, na počest královny Viktorie. V té době, na konci května, ve Winnipegu listí na stromech začíná se teprve zelenat, noci jsou ještě chladné, ale přes den už svítí slunce z blankytně modré oblohy.

Byli jsme tehdy v Kanadě čtyři, možná pět let. Bydleli jsme v malém pronajatém domečku s malou zahrádkou obklopeni dvěma sousedkami ukrajinského původu. Obě byly vdovy. Jedna tlustá a po holiči, jež ve chvílích, kdy měla v sobě pár sklenek sherry, svěřovala se mojí ženě ze svého života prokvetlého sexuálním strádáním, neboť její manžel byl nekňuba trávící mnoho času v lazebně, vracející se domů unavený a zmožený. -Ach, jak ráda bych se podívala k oceánu! Na Floridu třeba! A zatím...- připomínala někdy svůj osud. Tu druhou pak možná osud, možná letora, ztvárnily v osobu nepříjemnou a zavilou, přivolávající z různých banálních příčin ohromné strážce pořádku do naší klidné a bezvýznamné ulice.

Bylo tedy docela na místě o víkendu a navíc pak o tom víkendu na počest královny delším, vyrazit. Bylo kam. To už jsme za těch pár let existence v Manitobě věděli.

Onoho památného víkendu jsme s přáteli, dohromady ve čtyřech automobilech, tehdy všech americké značky a převážně starších ročníků, vyrazili k jezerům za hranicemi Manitoby, do Ontaria. K *Lake of the Woods*, jak se nazývá ten kraj nespočtu jezer a lesů mezi nimi, od Winnipegu místo vzdálené dvě a půl hodiny jízdy. Chata, kterou jsme si na ten víkend pronajali, stála přímo na břehu jednoho z těch mnoha jezer, prostorná, s obývacím pokojem, několika ložnicemi a kuchyní vybavenou lednicí a sporákem.

Vzal jsem si s sebou dvě knížky a na naléhání Jiřího i krátký, snad spíš dětský rybářský prut. Kamarádi měli pruty značně kvalitnější, k tomu dokonalou výbavu třpytek jiného rybářského příslušenství. Vynesli jsme z aut i kerosinové lampy, Vlado pak potápěčský oblek, Jiří nafukovací člun *Zodiak*, vše se vynášelo, podběráky, nože, sekerky, bundy do každého počasí… do lednice ženy uložily kabanosy, nakládané okurky, šunku, flákoty jakostního masa, kuřata, sýry, vejce, papriky červené i zelené, mléko, coca-colu. Mimo lednici pak víno, whisky a brandy… kupodivu nikdo nedával přednost bílému vínu, takže v lednici bylo ušetřeno trochu místa. Kartony piv ocitly se v plastikových lednicích zn. *Coleman* naplněných ledem.

Nikde nechutná oběd nebo večeře jako pod nebeskou bání, ve vlahém povětří jezerní blízkosti a navíc při vědomí nadcházejících tří dnů volna! Po obědě vylepšeném vychlazenými pivy a vcelku docela chutného vína (mocný rozmach v sortimentu a kvalitě ale začal o pár let později), kamarádi rybáři a já nerybař, usedli jsme do *Zodiaku* a vyjeli na jezero.

Snad bych se stal vášnivým rybářem, kdybych nevěděl, že to, co jsem mohl to dopoledne zažít, není pro rybáře běžné ba normální!

-A hele, už tam zase visí!-

-Himl, to je ale kousek!-

-Pickerel by byl lepší, ale bass je taky prima!-

-Pánové, co se to děje! Tohle snad už není rybařina!

-A koruna všemu! Podívejte na toho macka. A je to štika!-

Snad to bylo tím, že rybářská sezóna právě začínala, nevím, ale i mne, nerybaře uchvátil tenhle rybolov… let vlasce vzduchem, krátká chvíle klidu… náhlé jeho napnutí, zásek… prut se ohýbá, povoluje… opět se ohýbá… a pak se na temné hladině zaleskne rybí tělo, opatrně nabírané podběrákem…

Po dvou hodinách jsme měli loď plnou pickerel, bassů, dvou štik. Motor naskočil a *Zodiak* vyrazil ke břehu. Z komína chaty už stoupal fábor kouře, šikovná Věrka asi zatopila v krbu. Pomalá proměna odpoledne v podvečer. Pak se dostavuje očekávaná chvíle rybích hodů, vůně jejich smažení naplňuje prostor chaty, jíme a popíjíme, smích v chatě stoupá s teplotou… rozjařenost…

-Tak povezte, neurobili sma dobre s tou emigráciou? Do frasa!- halasí Vlado. Na takovou otázku je v tu chvíli jen jediná odpověď!

Naše mladičké ratolesti, uondány hrami a čerstvým vzduchem, spokojeně odpočívají v pokoji pro ně vyhrazeném.

A my, v bezstarostné přiopilosti, okouzleni bohatým úlovkem, okolní přírodou, jezerem, měsícem, který se zvolna blížil k úplňku, stále si vědomi onoho dobrodružství života v novém domově, oddávali jsme se pošetilostem, jejichž odvážnost ale nepřesáhla míru solidnosti, ač byli mezi námi i ti, kdož snad v takové vychýlení rovnováhy oné solidnosti doufali. Ale ta a mravnost nakonec dominovaly…

Jaké to tři dny dokonalé pohody! Jaká to slastná únava po návratu! Cestou zpět do Winnipegu zastávka na předměstí Kenory (10 000 obyvatel) s čerpací stanicí Shell, *french fries* o jejichž snad škodlivosti zdraví neměli jsme ani zdání. Snad ještě pak jen jednou nebo dvakrát jsme ten víkend věnovaný oslavě královny Viktorie opakovali. Opakován ale nebyl ten nezapomenutelný rybolov!

Čas plynul. A život je změna, jak se říká. Ale, je ta změna kladná anebo naopak? Řadu let po onom nezapomenutelném víkendu na počest královny Viktorie, jednou v úterý, telefonoval jsem Vladovi:

-Na dlouhý víkend má být krásně! Jedete?-

-Ej... neviem, mám vela roboty... domčik, robím izbu v bejzmentě… rád bysom išol, ale chápeš...?-

Chápal jsem.

A Jiří měl napilno v úřadě. Povýšil a jeho pozice přinesla mu více práce. A zodpovědnosti.

Pavel a jeho žena šetřili na vlastní domek.

Samotnému se mi a mojí ženě jet nechtělo.

Všichni jsme se zmáhali. Upevňovali svá postavení v novém světě. Zlepšovali svá obydlí, svůj status. Volného času začalo ubývat. A stejně tak srandy a bezstarostnosti, onoho pocitu očekávaného dobrodružství a snad i jistoty, že to nakonec všechno dobře dopadne.

Zakoupen je dům a s ním hypotéka. A kousek zahrady. Je třeba dovézt hlínu na záhony. Opravit střechu, ne-li na domě, tedy alespoň na nižší garáži. Jít do práce v sobotu, neboť nejnovější televizor je drahý. A výměna ojetého již poněkud, ač stále akčního automobilu za zcela nový není samozřejmě zadarmo. Je ale třeba dobrá reprezentace. Lidé vidí!

To je vlastně jenom moje *pozorování*. Já si ale mnohem víc připomínám ten víkend věnovaný oslavě narozenin královny Viktorie.

A tak čas plynul. Garáže jsou postaveny, nábytek exkluzivní a drahý zakoupen, došlo i na přestěhování některých z nás do dražších čtvrtí. K mercedesu přibyla jachta…

Je opět květnový dlouhý víkend. Viktoria Day. Jsme spokojeni. Máme všechno, nebo skoro všechno. Je krásně a jezera dosud nevyschla. Slunce svítí z blankytně modré oblohy. Nic se vlastně nezměnilo, jen mnoho dnů navléklo se na neviditelnou nit věčnosti.

Ale poněkud nám ubylo sil a elánu. A humoru. Alespoň některým z nás. A bývalé party se rozpadají jak stará, neudržovaná stavení. A nejen party... Manželství, přátelství… co vlastně už jenom zbývá…?

Je to stresem doby, říkám si v tichu pokoje.

Nejsem si tím ale jist, spíš docházím k jistotě o tom, kdo a co vlastně ten stres způsobuje. Není těžké na to přijít…

◄◄ ■ ►►

ÚŽASNÉ ČESKO - AMAZING CZECHIA

- webovou stránku "Amazing Czechia - The Visual Travel Guide to the Czech Republic" vytvořil fotograf a cestovatel Tom Uhlenberg v anglickém jazyce, aby informoval světovou veřejnost o krásách naší vlasti. Časopis Čechoaustralan je toho mínění, že je to jedna z nejlepších prezentací České republiky. Posuďte sami -https://www.amazingczechia.com

„Moudrý člověk může jíti do každé země, neboť vlastí dobré duše je celý svět.“
Démokritos

ČESKÉ KOŘENY A ZÁHONY FIALEK

Barbara Semenov

Mám-li zůstat u metafory, těch záhonů v zahradě stromů vzrostlých ve světě z českých kořenů je už pět. Jejich zahradnice je vypěstovala za posledních deset let a všechny k nám promlouvají svojí hloubkou a naléhavostí. Jedná se o pět dokumentárních filmů, jejichž tvůrci – Martina Fialková a Tomáš Kubát - si zvolili v České republice dosud málo zpracované leč důležité téma. Jsou jím osudy a příběhy zajímavých lidí, kteří opustili vlast v dobách předchozího komunistického režimu, a kteří se v nové zemi nejen neztratili, ale ještě byli v adoptované domovině schopni mnoho dokázat.

Svoji kolegyni, novinářku Martinu Fialkovou jsem potkala před sedmi lety, když mne v rámci programu Mezinárodního českého klubu při časopisu Evy Střížovské Český dialog zpovídala v besedě „Austrálie je můj domov, Česko moje vlast“ v Městské knihovně v Praze. Již tehdy byl patrný její velký zájem o osudy krajanů, zejména emigrantů, kteří prošli onou jen těžce sdělitelnou zkušeností emigrace a integrace v cizí zemi. Martina tyto příběhy vyhledává a spolu s uměleckým objektivem kamery Tomáše Kubáta ojediněle zachycuje a předává českému divákovi ať již naší či mladší generace. Natočené filmy budí ohlas nejen mezi krajany na konferencích, ale rovněž mezi širokou veřejností díky jejich odvysílání Českou televizí.

Dokumenty mají stoupající tendenci síly výpovědí portrétovaných osobností novodobého exilu, - v minulém roce jsem byla nadšena celovečerním filmem natočeným ve Vancouveru a na jeho základě jsem oslovila Martinu, aby podobným způsobem vystopovala příběhy Čechů, kteří se odebrali ještě dál – k protinožcům. Jak napovídá časopis Čechoaustralan, výjimečných krajanů je zde také dost.

Martina Fialková se v květnu loňského roku vypravila se svým kameramanem a zvukařem do Bruselu a jeho okolí, do Antverp a dále do Lucemburska. Po dokumentech ze Švédska, Švýcarska, rakouské Vídně a kanadského Vancouveru vznikl tak v řadě již velkého cyklu pátý film, který nemohl mít lepšího data své premiéry.

České kořeny, nezisková organizace sídlící v Praze oslavila v červnu desáté výročí existence uspořádáním festivalu, na který sezvala protagonisty všech svých snímků, spolu s krajany z celého světa i s příznivci v České republice. Zahájení festivalu proběhlo pod záštitou Senátu ČR v jeho Valdštejnském paláci a bylo umocněno zahajovacím koncertem dvanáctičlenného souboru Martinů Strings Prague pod vedením Jaroslava Šonského, předního českého a švédského houslového virtuosa. Brilantnímu provedení Dvořákovy Serenády E dur pro smyčce předcházely do programu více než vhodně zakomponované skladby právě dvou krajanů představených v dokumentech Českých kořenů – Jána Valacha z Belgie a Tomislava Vašíčka z Rakouska. Závěr koncertu patřil naší skladbě ze všech nejmilejší – písni Kde domov můj. Její vypovídající trvalá hodnota spočívá snad nejlépe v tom, že Čechům žijícím ve světě při ní pokaždé vlhne zrak.

V případě zahájení festivalu Českých kořenů byl tento vlastenecký sentiment ideálním úvodem k premiéře nového dílu Českých kořenů z Belgie a Lucemburska, který se opět vydařil – představitelé hlavních rolí měli všichni vedle neuvěřitelných životních příběhů velké charisma, svým osobním kouzlem doslova přitahovali divákovu pozornost k filmovému plátnu.

Jeho naprostou hvězdou byla Olga Schmalzriedová, dlouholetá předsedkyně spolku Beseda Brusel a učitelka českého jazyka, kterou jsem měla možnost poznat již dříve na konferencích zahraničních Čechů v Praze. Nesmírně sympatická žena se srdcem na pravém místě, myslím, že ji musí mít každý rád – je svá, přirozená, upřímná, pracovitá, skromná, laskavá,… Miluji lidi, z kterých srší pozitivita a láska k bližnímu.

Zajímavou a zábavnou postavou filmu byl malíř a univerzální výtvarník Ota Nalezinek, který stvořil výtvarnou podobu města Lucemburk, jeho díla zdobí mnohé veřejné

budovy nebo je najdeme na známkách a pohlednicích. Bystrý glosátor politiky i ekonomiky prostřednictvím originálních koláží! Přitom jeho životní příběh vzestupu k tak slovutnému renomé je opět fascinující.

Zaujal i Michal Svoboda, který se do Belgie dostal ve svých osmnácti letech, hned v roce 1968. V emigraci vystudoval, stal se významným vědcem, biochemikem, publikoval, pracoval na univerzitě, kde se těšil velké oblibě mezi studenty i kolegy. Jeho výzkumy pomohly tisícům dětí z Bolívie, kam byl univerzitou vyslán diagnostikovat zákeřnou chorobu. Jeho velkým koníčkem je létání sportovními letadly. Na setkání během zahájení festivalu mi zajímavě vyprávěl o současném životě v Belgii.

Nejsilněji zapůsobila tečka sdělena uznávanou lucemburskou osobností - Františkem Šedým, zakladatelem a dlouholetým předsedou tamního česko-slovensko-lucemburského spolku. Po roce 1968 pomohl československým emigrantům rychleji získat lucemburské občanství, naučit se německy, rozvinout krajanský život, u jehož začátků dlouhou dobu stál. Kromě ceny Gratias Agit je držitelem medaile Karla Kramáře. V jeho vyprávění rezonovaly veškeré staré pravdy našince, člověka, který se rozhodl zavřít za sebou navždy vrátka kdysi totalitou usurpovaného domova a najít šťastný a hodnotný život ve svobodném světě. Jak velmi jsem souzněla se závěrečnou myšlenkou dokumentu: Češi by se měli dnes těšit ze života ve své krásné vlasti – něco, co nám bylo kdysi tak bolestně znemožněno -, měli by se konečně zbavit malicherného politikaření a vážit si toho, že mohou žít ve svobodné zemi bez hrůz diktatury a totality, tak výmluvně připomínané právě hrdiny filmových dokumentů Českých kořenů.

Martina Fialková a Tomáš Kubát

ÚVAHA NAD LIDSKOU STATEČNOSTÍ

Alena Klímová-Brejchová

Já, Evropanka, již osmé desetiletí téměř nevytáhnuvší paty z Čech, mám několik vzdělaných a tvůrčích přátel a i milou příbuznou na zajímavém kontinentu. V zemi patrně od konfliktů a politické nepohody lidských vztahů všeho druhu lépe chráněné. Je jí dozajista nádherná Austrálie. Po létech totalitních se mí „Australané“ každoročně v létě navracejí do své bývalé domoviny jako tažní ptáci a já je s láskou objímám.

Přiznám se, že velmi obdivuji jejich statečné odhodlání opustit svůj domov v naší české kotlince, kdysi krutě trýzněné rudými vládci a sílu i schopnosti vybudovat si z ničeho životní útulek nový. Jedni z mých přátel odcházeli s třemi dětmi, z toho dvě byla batolátka a čtvrté dítě - dívku v teenagerském věku, nechali v Praze, pod ochranou mé rodiny a její babičky. Žila u nás až do své brzké svatby. I já už v té době měla čtyři potomky, z toho poslední byl novorozenec. To už se psal konec let sedmdesátých. Do Austrálie emigrující rodinka byla rodinou známého českého textaře a byla v nové domovině navštěvována Karlem Krylem.
I při jejich tvůrčím nadání se jim v novém domově, na neznámém kontinentu, těžce se třemi dětmi začínalo. Svoji novinářskou činnost počínali v garáži. Ale byli stateční! Vydrželi!

A tak si i po všech těch létech dodnes kladu nevyřešenou a závažnou otázku: je život člověka na tomto kamenném globu přesně naplánován jakousi Silou a máme tudíž jen omezený manévrovací prostor na uplatnění vlastní vůle? Musíme prostě splnit zadané úkoly? Zadané možná už před naším zrodem a uskutečnitelné pouze na přesně určeném místě a v určitém časovém omezení?

I já, můj manžel a tehdy pouze dvě naše malé děti, jsme jednou odcházeli z milované české krajiny. Psal se zlý rok 1968, byl konec srpna a Praha byla okupována ruskými vojsky. Bydleli jsme ve velké pražské vile, poblíž takzvaného Mostu inteligence v Braníku. Opravdu tento obří most vystavěla v padesátých létech krutě perzekuovaná česká inteligence. Ruští „ochránci“ tehdy dostali za úkol střežit ho, a tak hlavně několika tanků mířily potažmo i na naši vilu, domov náš i naší tehdy už sedmdesátileté matky - vdovy. Mluvili jsme v těch zlých dnech s mladičkými ruskými vojáky, dobře jsme uměli ruský jazyk, dokonce jsme z něho tehdy museli maturovat. Zdálo se, že vůbec nechápali, proč je v Čechách nevítáme, proč proti nim čeští lidé bojují skoro s holýma rukama. Bylo to zlé, u čerpacích stanic se tvořily

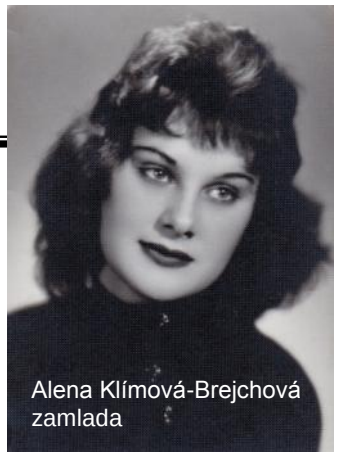
Alena Klímová-Brejchová zamlada

dlouhé fronty na benzín, obchody se vyprázdnily, v Praze se stavěly barikády a naděje na svobodný normální život bez té duše drtící totality rudých mizela jak jarní sníh.

Byl tehdy velmi temný srpnový večer, už se brzy stmívalo a ošklivě studeně pršelo. Nepamatuji si už, jak jsme nakládali naše malé děti a velkého psa, výmarského ohaře, do bílého Embéčka. Nevzpomenu si, co jsme si tehdy s sebou vzali na cestu bez návratu. Snad jen pár šperků, nějaký zlatý památeční dukátek a možná trochu jídla. Nevím… Tato chvíle loučení, kdy jsme mé matce zalhali, že jedeme jen kamsi na výlet a opouštěli ji, zcela bezbrannou, bezradnou a k smrti vždy vším vyděšenou, je zahalena do černočerné tmy zapomnění. Peníze jsme tehdy neměli skoro žádné, jen muž se dokázal domluvit dobře německy. Věděli jsme, že matka udržení jejím otcem vystavěné vily neustojí, že bude okamžitě vystěhována bůhví kam a my se nebudeme mít kam vrátit.

Pak už si však zcela jasně vzpomínám na temné, deštěm se lesknoucí silnice, které čeští lidé dokonale zbavili ukazatelů. Tabule s názvy ulic byly zpřeházené, ukazatele otočené na jinou stranu a my jeli takto, naslepo, k rakouským hranicím. Děti vzadu v autě spaly. Bděl jen velký silný stříbrošedý ohař. Proti nám jely ku Praze velké kolony ruských tanků a k rakouským hranicím byl provoz jen nepatrný.

Po dvou hodinách té nepříjemné jízdy, těsně před hraničním přechodem, jsme na chvilku zastavili na jakémsi odpočívadle. Tiše jsme seděli a co se nám honilo hlavami, na to nechci vzpomínat. Pak se však počalo odvíjet to neuvěřitelné osudové tkaní, vyvstala jakási základní předurčenost našich životů, ale i životů našich dětí, a to i těch dvou ještě nezrozených. Bylo to neodvratné a z mého nynějšího pohledu úchvatné!

Vedle našeho auta přistálo vozidlo mladých manželů, vracejících se právě z Rakouska domů. Vystoupili jsme z aut a podali jsme si vzájemně ruce. Pak manžel položil otázku: „Proč se vracíte domů, když taková spousta lidí míří ven, na svobodu?“ Manželé nás nejprve ujistili, že hranice je pro nás dobře propustná, že nezažijeme žádné komplikace ani od českých celníků… a proč se oni vrací? No, přece proto, že cítí, že je jich tu zapotřebí… Uf! Bylo to, jako kdyby někdo uprostřed noci rozsvítil neoslňující reflektory a vše, co bylo příštím osudovým zadáním našich životů, bylo náhle zřetelně čitelné a jasné. Vím, že bychom byli v cizí zemi se svými schopnostmi a pracovitostí patrně uspěli, ale obrátili jsme auto se spícími dětmi k domovu, kde zbyla zhroucená stará paní. (Dožila se v naší péči sto jedna let v dobré pohodě a v naší lásce.)

Několik hodin jsme pak silným deštěm a tmou tmoucí kličkovali mezi kolonami ruských tanků a nad ránem šťastně dojeli domů, do milované Prahy. My, „nestateční“… slabí? Nevím… Nezodpověděla jsem si tuto otázku dodnes. Co vím, je, že nás ještě čekalo do konce sedmdesátých let narození dalších dvou potomků, jejich výchova a zajištění jejich vysokého vzdělání, hlavně v oborech lékařství. Bylo to nelehké v té totalitní sibérii a byla nutná velká míra statečnosti. Nevím též, zda bych dokázala napsat skoro dva tisíce básní a mnoho dalších literárních útvarů v jiném jazyce, než je ten můj, český, a zároveň se dokázala uplatnit i ve sféře vědecké. Přiznávám, miluji svoji mateřštinu, obdivuhodný jazyk Čechů… pro jeho svěžest a variabilitu pojmů a zdá se mi pro tvorbu básníků téměř zázračně krásný a plodný. Ano, já i mí potomci jsme měli žít a pilně pracovat zde, v srdci Evropy, stejně tak, jako mí zahraniční přátelé měli zažít a procítit „svět lidí“ někde na opačném konci zeměkoule. Je možno říci, že starý Kismet - Osud tomu takto chtěl, že s námi má velký Architekt našich životů své přesné plány a chci pevně věřit, že nic v těchto našich nádherných pozemských životech není „náhoda“!

A tak každý rok objímám a na srdce tisknu ty „tažné australské ptáky“, mé drahé přátele a příbuzné a nejraději bych objímala i ty naše krajany, které nikdy neuvidím, a které snad… snad někdy mé úvahy a zamyšlení osloví. Nelituji ničeho ve svém životě a vím, že jsem i zde, v té nejsilnější době svého života, v do časů zapadlé době totality, prokázala potřebnou míru statečnosti a prožila nádherný a plodný život…

~

PRAŽSKÉ HOSPŮDKY

Soňa Svobodová

Adéla ještě nevečeřela. Ano. Je to tak. Adéla ještě nevečeřela.Takto se jmenuje skvělá československá komedie, kterou v roce 1977 natočil vynikající český režisér Oldřich Lipský. Celý její děj se odehrává v nádherných exteriérech i interiérech zahrad, paláců a hospůdek nejen Starého Města pražského, ale i Nového Města pražského.
A točí se kolem chystané pomsty mezinárodního zločince, přezdívaného zahradník, kterého bravurně ztvárnil známý, bohužel již nežijící český herec Miloš Kopecký, profesoru Bočkovi v podání též vynikajícího českého a již nežijícího herce Ladislava Peška, který ho nechal na gymnáziu propadnout z botaniky, a kolem masožravé rostliny Adély. Tomu však musí zabránit slavný americký detektiv Nick Carter v podání dalšího skvělého herce Michala Dočolomanského, který přijíždí do Prahy, aby tu vyřešil záhadné zmizení v rodině hraběnky Thunové, již ztvárnila se šarmem sobě vlastním známá česká herečka Květa Fialová. Jakmile se však detektiv Nick Carter vzpamatuje z šoku, když zjistí, že oním zmizelým je pes hraběnky Thunové, musí odolávat koncentrovanému ataku svého pražského asistenta a společníka komisaře Ledviny v podání legendárního Rudolfa Hrušínského, který jej jako velký milovník zlatavého moku hned první večer provede všemi pražskými hospůdkami.
Tak jako my dnes provedeme vás těmi nejvíce známými.
A začneme vyhlášenou pivnicí se zahradní restaurací U Fleků, která byla koncem 19. století upravena v romantizujícím středověkém stylu architektem Františkem Sanderem; bývají zde i šantánová představení a naleznete ji v pražské Křemencově ulici. Poblíž Jungmannova náměstí je proslulý hostinec U Pinkasů. A v nedaleké Jilské ulici v malebném renesančním domě U Vejvodů můžete navštívit známou českou restauraci téhož názvu. Jakmile se však při svém pražském putování a poznávání zdejších krás a malebných zákoutí ocitnete v nedaleké Husově ulici, narazíte na dům U zlatého tygra se známou stejnojmennou pivnicí, do níž velmi rád chodíval na svůj milovaný zlatý mok známý český spisovatel Bohumil Hrabal.
Když přejdete řeku Vltavu přes Karlův most stále rovně za nosem, dostanete se až na pražské Malostranské náměstí, a od něj je to jen malý kousek do Letenské a Tomášské ulice. V prvně jmenované ulici je známá pivnice se zahradou, která nese název U sv. Tomáše. Koncem 19. století zde bylo významné středisko českých literátů a výtvarníků Mahábhárata. V té druhé, v domě Zlatý čáp, který byl v roce 1794 klasicistně přestavěn kupcem Ondřejem Schnellem podle návrhu architekta Josefa Zohela, naleznete proslulou restauraci U Schnellů.
A když nebudete ještě tímto putováním zcela znaveni, můžete opět tramvají z blízkého Malostranského náměstí sjet až na stanici I. P. Pavlova, odkud je to jen malý kousek do ulice Na Bojišti, do známé a vyhlášené pivnice U kalicha. A proč je tak známá a vyhlášená? Do této pivnice rád chodíval na pivo dobrý voják Švejk. Ovšem nejen Staré Město pražské, ale i Nové Město pražské je plné hospůdek, pivnic, restaurací a kaváren, a každá má své osobité kouzlo a krásu – které při půllitru zlatavého moku můžete v klidu a pohodě vstřebávat.

POHLED Z MÉHO VESMÍRU

Dagmar Honsnejmanová, Petr Horálek

Knihovna U Mokřinky ve spolupráci s fotografem Petrem Horálkem, Českou astronomickou společností a pardubickou hvězdárnou vyhlásili již 5. ročník fotografické soutěže s názvem „Pohlednice z mého vesmíru“. Téma, které navrhl pardubický fotograf a popularizátor astronomie Petr Horálek, otevírá všem fotografům nevídané možnosti a hlubokou inspiraci. Příroda kolem nás, momentky s hvězdným nebem, makro i mikro, ale i nápadité záznamy z každodenního života – to vše a určitě mnohem více si můžete představit pod tématem letošního ročníku tradiční a populární mokerské fotosoutěže. Organizátoři opět věří, že se sejdou snímky z blízka i daleka, které pestře předvedou krásu i divokost přírody i života kolem nás.

Pohlednice z mého vesmíru se dá vnímat velice rozmanitě. Pochopitelně se nabízí především zapojit se do soutěže s nějakým astrofotografickým úlovkem, ale lze i k tématu přistoupit s vlastní nápaditostí a zaslat nezvyklý záběr ze svého každodenního života. Vesmír totiž není jen o hvězdách: Pro některé fotografy je vesmírem třeba mikrosvět, podvodní fotografie nebo vzácný atmosférický úkaz. Ve všech případech záleží na štěstí být v pravý čas u fotoaparátu. Hodnotí se totiž hlavně ORIGINALITA, ale i vzácnost snímku. Zapojit do soutěže se mohou jak zdatní fotografové, tak i laická veřejnost, děti i dospělí.

Vzhledem k tomu, že se do soutěže zapojil jako partner časopis Čechoaustralan, očekáváme, že přijdou fotografie i od australských fotografů. Neočekáváme (bohužel), že se zúčastní vyhodnocení, ale odměnou jim jistě bude zveřejnění fotografií v této prestižní soutěži za účasti astronomické společnosti a několika hvězdáren, a v případě získání ceny, alespoň diplom a poděkování organizátorů.

Pár tipů k focení

Pokud budete brát vesmír jako to, co nás obklopuje nad Zemí, nabízí se určitě mnoho vzácných nebeských úkazů. Z těch nejfotogeničtějších jsou to zatmění Měsíce. Letním nočním nebem se táhne stříbřitý pás Mléčné dráhy, v půlce srpna vrcholí za velmi dobrých podmínek meteorický roj Perseidy, v zimě se objeví kometa Wirtanen, a kdo ví, co nám nebe ještě nabídne. Ale soutěž tentokrát není jen o hvězdách a fotkách nočního nebe. Vesmír se dá chápat jako svět, který nás zajímá a obklopuje, což je v životě každého z nás velice individuální. U některých je to třeba

architektura, u jiných příroda mikrosvěta, fotografie vzácné zvěře, milovníci bouřek pak jednoznačně ve svém vesmíru s velkým nadšením zachytávají na své snímače blesky. Vesmírem potápěče je podvodní svět a vše, co v něm žije. Sladkovodní ryby, podmořský svět, žraloci, rejnoci. Cestovatelé pak dobývají nenavštívená zákoutí světa, lezou na vrcholy obtížně dostupných hor, navštěvují kolébky civilizace. Tohle všechno může být pohlednicí z vašeho vesmíru. Porota bude hodnotit hlavně vzácnost, jedinečnost a originalitu snímků (samozřejmě s ohledem na věk, což bude zohledněno v různých kategoriích). Proto nezapomeňte při zasílání svých soutěžních fotek zmínit i okolnosti focení.

Podmínky soutěže

Účastník soutěže zašle nejvýše 2 ks fotografií na adresu: foto-vesmir@seznam.cz

Ke každé fotografii vyplní účastník soutěže Přihlašovací formulář. Ten musí obsahovat: jméno soutěžícího, bydliště, telefon, e-mail k závěrečnému vyhodnocení a souhlas se zveřejněním fotografií a další údaje. Formulář je na http://knihovna.obecmokre.cz/fotograficka-soutez-2018.

Fotografie se budou přijímat do půlnoci 3. února 2019. Fotografie budou vystaveny v knihovně a na stránkách knihovny http://knihovna.obecmokre.cz, kde bude probíhat hlasování veřejnosti. O výsledcích se pak rozhodne během února 2019 a výsledky budou vyhlášeny v březnu 2019 (datum bude upřesněno). Vyhodnoceny budou snímky hned v několika kategoriích: Cena knihovny, cena veřejnosti, Cena České astronomické společnosti, Cena pardubické hvězdárny, Cena Petra Horálka a samozřejmě Dětská cena. Organizátoři si vyhrazují právo kategorie přizpůsobit podle došlých soutěžních snímků.

Partneři soutěže

Partnery soutěže jsou: Hvězdárna barona Artura Krause v Pardubicích, Dalekohledy SUPRA, Česká astronomická společnost; Petr Horálek – astrofotograf, cestovatel a popularizátor astronomie a Jiří Mára – cestovatel, kameraman, spisovatel. Stejně jako loni se připojili AM Art, časopis Moje země, Syndikát novinářů ČR, nakladatelský dům Albatros Media a.s., Hvězdárna Žebrák, Orlický týdeník, Orlický net a časopis Čechoaustralan. Dalším významným partnerem soutěže se opět stal Královéhradecký kraj. Všem partnerům patří poděkování za jejich podporu.

Koho máte potkat, toho potkáte

Vladimír Stibor

S panem básníkem i spisovatelem Petrem Petříčkem se známe mnoho let, potkávali jsme se náhodně při literárních akcích. Poslední knižní setkání se uskutečnilo v antologii českých básníků Řeka úsvitu, jež vyšla začátkem léta loňského roku.

Je dětství tím, co předurčuje celý lidský život každého z nás?

Dětství hraje v životě každého z nás velmi důležitou roli. Domnívám se, že podstatné je především to, kolik lásky se nám jako dětem dostane. Je-li dítě obdarováno láskou rodičů a okolí, dostává do života víru ve vše dobré a schopnost vyrovnávat se i s těžkými životními zkouškami. Je to jako v přírodě. Strom, který vyrůstá v optimálních podmínkách, rychle roste, sílí, vytváří pevné kořeny a mohutnou korunu. Rozvíjí se ve světle. Člověku je světlem především láska. Ovšem k pochopení, co vlastně je skutečná láska, vede dlouhá a klikatá cesta. A každý z nás si musí projít tu svou. A ta cesta nikdy nekončí, protože život je věčný.

Kam jste došel a kam jdete?

Tuto pěknou otázku jste položil i všem autorům ve vámi připravovaném a vydávaném již šestém Almanachu české poezie 2018. Mohu navázat na svoji předchozí odpověď, že jsme na cestě celý život. Těžko hodnotit sám sebe, kam jsem došel. Snad jsem se o nějaký ten krok přiblížil k poznání, kdo jsem. To vytváří možnost rozhodnutí, kudy jít dál. Už se však nebojím zabloudit. Vím, že i klopýtání a třeba i plahočení po obtížné a zavádějící cestě má svůj důvod. Důležité je, aby mne vedlo srdce.

Haiku je japonská básnická forma. Našla si vás nebo vy ji?

Je to jako s milovanou ženou. Prostě ji potkáte. Byla to ona, kdo mě našel, nebo já našel ji? S haiku jsem se poprvé potkal na stránkách jednoho literárního časopisu. Ale to pravé okouzlení přišlo při četbě výběru z haiku japonských básníků (Bašó, Issa, Buson a Santóka) – „Pár much a já“ DharmaGaia 1996 v překladu vynikajícího japanologa Antonína Límana.

Je skutečností, že v japonštině se básně v podobě haiku píší mnohem snadněji a dosahují mnohem většího významu než v češtině?

Klasické japonské haiku je trojverší o sedmnácti slabikách s rozvržením 5 - 7 - 5. Má pevná pravidla s nezbytnými náležitostmi, která jsou Japoncům srozumitelná, a jejichž význam dokážou vycítit mnohem lépe než jiné národy. Tvorba haiku je dnes rozšířena po celém světě. Tím pochopitelně získává nové podoby, dané prostředím, náboženstvím, tradicí a kulturou. A to je přesně to, co si mistr japonského haiku Macuo Bašó sám přál. Vždycky vedl své

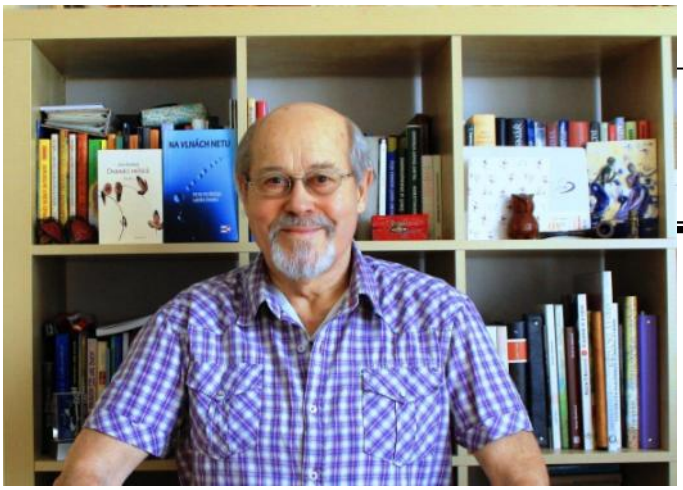

žáky k tomu, aby rozvíjeli svůj vlastní jedinečný talent, a ne aby ho věrně napodobovali. Takže i v češtině a ostatních jazycích určitě může mít haiku, možná odlišné od klasického japonského, velký význam. Antonín Líman říká, že „přitažlivost haiku pro mladší generace lidí na Západě má spojitost s jejich nechutí k bombastu a rozvláčnosti. Haiku jim vyhovuje svou střídmostí a prostotou."

Můžete se zmínit alespoň letmo o své literární tvorbě?

Tématika mých osmi knížek je stejně různorodá jako můj život, ať se to již týká vzdělání, zaměstnání, míst trvalého pobytu a podobně. V katalogu Ústřední městské knihovny v Praze se u mé básnické prvotiny „Zpráva Ikarovi" uvádí: „V příležitostných básních český autor zpracovává dojmy a myšlenky ze své neposedné a dobrodružné existence." První čtyři knihy jsem napsal v próze. "Kniha proměn – I-ťing" vyšla v roce 1999 a je příručkou pro české čtenáře, jak vykládat starou čínskou metodu věštby. Druhá "Adresář lidových léčitelů v Čechách" 2000. Třetí s názvem "V rytmu života" 2003 pojednává o břišním tanci. Čtvrtou je velká obrazová publikace "Křivoklátsko" 2010 fotografa Luďka Švorce s mými texty. A pak čtyři sbírky poezie: zmíněná "Zpráva Ikarovi" 2011, "Květ včelou dotýkaný" (haiku) 2013, "Na vlnách netu" 2013 a "Dvanáct měsíců" - (haiku) 2017.

Pracujete ve farní charitě. Dá se říci, že mnozí z nás prožívají a neuniknou svým nelehkým, někdy bych řekl i krutým, osudům?

Ano, mnozí lidé mají velice kruté osudy. Nic se však neděje náhodou. Všechno, co prožíváme, má svůj smysl. Život není loterie. Přináší nám to, co je třeba, abychom poznali. Ti, co mají šťastnější osud, by měli soucítit s těmi, kteří prožívají bolest a utrpení. Někdy stačí málo, jenom úsměv, dobré slovo. A také záleží na tom, jak jsme schopni přijímat to, co přichází. Jsou lidé, kteří jsou zdraví, netrpí žádným nedostatkem, v podstatě by mohli být šťastní, ale neustále jsou nespokojeni a naříkají, co všechno jim schází. A jiní mají osud skutečně hodně krutý, ale jsou vděčni za všechno dobré a dokážou se radovat ze života.

Jak zadržet či si uchovat štěstí, cítíme-li, jak nám mizí?

Štěstí je stav mysli. Nenajdeme ho nikde jinde než uvnitř nás samých. Jak ho udržet? Hezky to vyjádřil Dalajláma: „Ve skutečnosti nemá náš pocit štěstí či neštěstí v daném okamžiku příliš společného s našimi konkrétními podmínkami, ale spíše je to výsledek toho, jak vnímáme naši situaci, jak spokojeni jsme s tím, co máme." A podobně i náš herec Jan Tříska: „Tajemství štěstí není v tom, co děláš, ale jak to děláš. Ne v tom, co vidíš, ale jak se na to díváš. Ne v tom, co ti přináší nebo odnáší život, ale jak dokážeš prožít každý jeho okamžik. O štěstí nebo neštěstí člověka nikdy nerozhoduje co, ale jak."

Znal jsem příbramského psychiatra a básníka Jana Mičku, který psal, že na lavičce onkologie boha nepotkal… Nevěděl jsem tehdy, co si mám myslet.

Nejlépe by to vysvětlil asi sám Jan Mička. Domnívám se, že byl zklamaný, že ani modlitby nepomohly k tomu, aby se stal zázrak. V takových chvílích může člověk ztrácet víru v Boha. Zázraky jsou však někdy pro nás neviditelné, ale to ještě neznamená, že neexistují. Největším zázrakem je to, že Boha potkat nemůžeme, protože je stále s námi a ve všem.

Čím se zabýváte v posledních letech?

Objekty mého zájmu se příliš nemění. Záleží mně především na mezilidských vztazích. Zvláště s těmi nejbližšími, s rodinou a přáteli. S někým se nevidím třeba dost dlouho, ale to vůbec nic nemění na tom, že mi zůstávají velmi blízcí. Jsem s nimi ve své mysli. Někdy jsem rád i sám. Velmi si to vychutnávám. A přitom právě v těchto chvílích mám často pocit, že jsem s ostatními nejvíce spojen. V klidu, v tichém rozjímání mohu nejen hlouběji do sebe, ale také k těm ostatním. Začínám cítit, že nejsme rozděleni. Jsme Jednotou, jediným a přitom úžasně rozmanitým Bytím. Napsal jsem haiku: „Nikdy nejsi sám/ to jen ego porcuje/ vesmír na kousky". A co píšu? Teď jen tak sem tam něco příležitostně. Nespěchám, čekám, až mě skutečně vášnivě políbí múza, nebo nakopne bájný kůň básníků Pegas.

Těšíte se na nějakou zemi, kterou byste rád navštívil a poznal?

Mám rád moře. Přál bych si, abych někdy mohl být hodně blízko mořského pobřeží nejen týden nebo deset dní o dovolené, ale třeba celé tři měsíce. A protože se v moři rád koupu, tak by to mělo být někde v teple na jihu. Věřím, že si toto přání splním.

Tvrdí se, že poušť je místo, kam můžeme vzít sami sebe a vše prožít znovu…

O poušti psal krásně Antoine de Saint Exupéry. Snívál jsem o tom, že jednou budu v poušti meditovat. Všude jen písek a nad hlavou nebe. Určitě právě poušť je místem, kde můžeme potkat sami sebe. Ale vše prožít znovu? Proč? Jsem vděčný za všechno, co jsem prožil. Byla to pro mne ta nejlepší škola, kterou jsem potřeboval. A taky věřím rčení, že nikdy nevkročíš do stejné řeky.

S kým byste rád proseděl u sklenky vína celou noc?

S tím, kdo by mi s radostí celou noc po každé vypité sklence vína znovu nalil.

STATE OF DISASTER

(Honolulský deník Star Advertiser, 11. 5. 2018 o lávou poničené Puně na ostrově Havaj)

Peter Žaloudek

Havajské ostrovy jsem navštívil v průběhu let celkem šestnáctkrát. Mám to štěstí, že tam znám několik lidí: dva příbuzné, někdejšího spolužáka - přítele z dob mých studií v Římě, a mám tam také přátele, se kterými jsem se seznámil v letech 1997 až 2005, když jsem zde osmkrát pobýval a pracoval na knize o malomocných a P. Damiánovi. Od té doby se cíle mé cesty na Havaj zredukovaly na tři místa: absolvuji návštěvu lidí přežívajících v kolonii na ostrově Molokai, setkám se se svými přáteli v Honolulu a nezapomenu navštívit také své příbuzné na Big Islandu.

Tam, jak známo, již po celá léta probíhá aktivní sopečná činnost. Ze sopek Kilauea a Puu'Oo bez přestání vystřikuje láva a odtéká do oceánu. Obhlídku těchto vulkánů jsem při každém svém pobytu považoval za téměř jakousi povinnost, která se musí vykonat, neboť je to neobvyklá, výjimečná a pro mne fascinující vulkanická záležitost. Ve své knize AINA HEMOLELE popisuji v jedné kapitole impozantní atmosféru lávy mířící do oceánu. Při každé návštěvě Big Islandu zajedu pravidelně do Volcano parku nejenom během dne, ale také v noci, už po 4. hodině ranní před svítáním, abych si tam bez přítomnosti turistů mohl vychutnat pohled na bublající, a chvílemi vystřikující lávu, jak svou ohnivě rudou barvou prozařuje tmavou noc. Vždy to byly neopakovatelné zážitky, jedny z nejmocnějších, jaké jsem kdy na Havaji prožil. Havajská bohyně Pele je neodmyslitelnou součástí havajské historie. Katoličtí misionáři, včetně P. Damiána, který před příchodem na Molokai v roce 1873 působil nejdříve 9 let právě zde na Big Islandu v oblasti Puna, tvrdě bojovali proti pohanským zvykům Havajců, kteří ze strachu před bohyní Pele házeli své prvorozené děti do kráteru sopky, aby si ji usmířili. Tento zvyk se samozřejmě již dávno nectí, ale respekt a víra, že bohyně Pele opravdu existuje, dodnes nevymřely. A nezemřely ani teď, když zemětřesení a erupce sopek Kilauea a Puu'Oo zasáhly celou Punu, hlavně v oblasti Leilani. Stalo se tak ve čtvrtek 3. května 2018 krátce po 16. hodině.

Já jsem na Big Island přiletěl o dva dny dříve, v úterý 1. května. Z Hila do nedaleké Pahoy jsem se dostal vypůjčeným autem asi za 40 minut. Můj příbuzný Jan, žijící na Havaji již více než 50 let, na mne čekal s uvítací větou: „Cítíš, jak se chvěje zem?" V autě jsem popravdě nic nezaregistroval, ale hned po krátkém pobytu na jeho pozemku jsem zemětřesení opravdu ucítil. Nepřikládali jsme tomu velký význam, protože zemětřesení jsou zde opravdu častým jevem. Horší to ale bylo v noci. Na tu noc z prvního na druhého května do smrti nezapomenu. Země se otřásala téměř nepřetržitě. Z polic a regálů padaly na podlahu věci. Ani já, ani Jan jsme strachy nespali. Janův příbytek je zcela jednoduchý a skromný, celý ze dřeva, žádná betonová či železná konstrukce, takže jsme věděli, že i kdyby dům spadl, nemělo by se nám nic stát. Spíše jsme se obávali pádu několika obrovských stromů manga a avokáda, jakož i velkých palem, které tam kdysi před léty zasadil. Báli jsme se, že by mohly spadnout na dům a ohrozit tak naše životy, anebo zničit naše dvě auta. Na nějakou erupci lávy jsme v oněch chvílích ani nepomysleli.

Od rána informovalo havajské rádio o zemětřeseních, o obrovském proudu pomalu tekoucího magmatu v hlubokém podzemí, ale o erupci nepadlo ani slovo. Láva teče v této oblasti v podzemí ve dvou obrovských tunelech již od nepaměti. Poslední ohrožení lávou vytékající na povrch se událo před dvěma lety, když láva ze sopky Puu'Oo vytryskla na povrch a tekla po zalesněném terénu směrem na Pahou. I tenkrát jsem u toho byl. Vzpomínám, že část Pahoy museli tehdy preventivně evakuovat a chystali velké plány na uzavření silnic, avšak láva se náhle těsně u Pahoy zastavila, erupce ustala, všechno se zklidnilo a lidé se směli vrátit do svých domovů.

Ve středu 2. května zemětřesení ubývalo, noc z druhého na třetího května byla mnohem klidnější a zdálo se, že se vše zklidní. Ve čtvrtek ráno havajský rozhlas potvrdil zmírnění zemětřesení, avšak zároveň informoval o tom, že v důsledku enormní erupce výše položené sopky Kilauey došlo mezi ní a níže položenou sopkou Puu'Oo k obrovskému přetlaku magmatu, zdi mezi

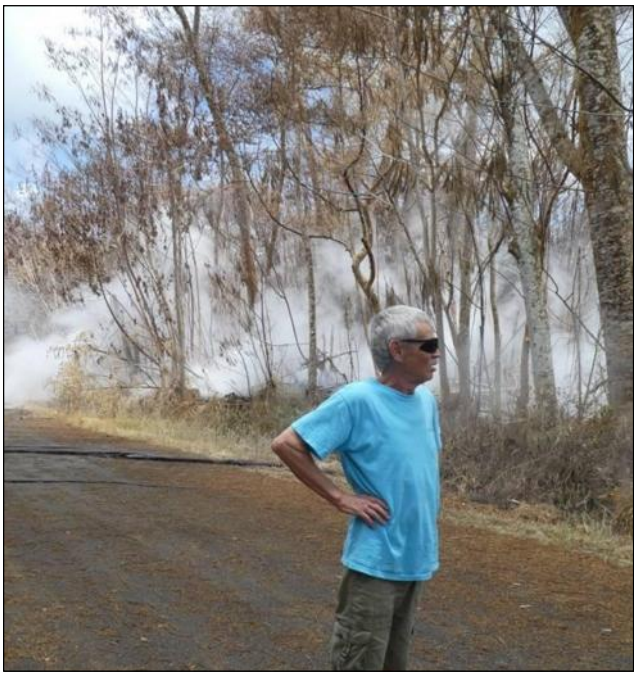

oběma tunely se protrhly a došlo k soutoku lávových proudů, podobně jako když se u Děvína spojí řeka Morava s Dunajem a najednou je to mnohem silnější tok. V rádiu varovali, že se neví, co tento obrovský tok tekoucího magmatu způsobí, ale že se neočekává erupce, že spíše vše nadále poteče uvnitř země směrem do oceánu. A tak jsme se, uklidnění těmito zprávami, vydali s Honzou do Hila. Honza tam měl v poledne termín u zubaře a ještě něco dalšího, zatímco já jsem pokračoval svým autem dál, na místa v oblasti Hamakua coast, která mám na tomto ostrově rád: do historického městečka Honokaa, Akkaka Falls, a také do Laupahoehoe, které v roce 1946 zničila vlna tsunami a dnes tam pomník u oceánu připomíná oběti oné tragédie…

Asi po 14. hodině odpoledne jsem vyrazil zpátky k Honzovi do Pahoy. Dlouhá rána a podvečery mám u něho vždycky rád, protože jsou absolutně výjimečné a zcela jiné než ty, jaké znám v civilizovaném světě Vídně a Evropy vůbec. Honza je důchodce, ale je také, jak říkává, víc než polovinou své bytosti Havajcem. Ti, jak známo, nikam nepospíchají, na všechno si nechávají klid a čas, ostatně jejich rčení Hang loose je světoznámé. Honza je i člověkem zvyklým na přírodu, včetně toho, co mu příroda nabízí ke stravování. A v jeho malém ráji na Havaji mu toho nabízí hodně: táro, pak banány různých druhů a chuti, které na svém pozemku pěstuje (dávají mu obživu a také je prodává), dále pak nesmírně chutné a výživné papaje, o jakých se nám v Evropě nemůže ani zdát, vajíčka od jeho zdravých, krásných slepic, které se z 90 procent uživí samy plody, brouky, červy a rostlinami Honzovy džungle, takže jen zbylých 10 procent tvoří kupované obilí či zbytky jídel. Občas poskytnou také vynikající slepičí maso… Kolik jen slepičích polévek jsme během mých pobytů snědli! A věřte mi, když sníte takovou slepici, jejíž maso chutná skoro jako maso divoce žijícího bažanta, tak vás přejde chuť na maso evropských slepic, které jsou chovány ve velkodrůbežárnách bez pohybu v přírodě a zdravé přirozené výživy. A tak jsem chtěl být nejpozději v 16. hodin u něho, abychom si v klidu připravili nějakou večeři z toho, co jeho dům dal a při tom si vychutnali atmosféru pozvolna zapadajícího slunce nad džunglí… Cestou jsem měl v autě puštěnou stanici havajského rádia, která nejenom, že vysílá místní zprávy, ale také celý den hraje jen havajskou hudbu, kterou mám rád. Podle zpráv se všechno zdálo být v pořádku, víceméně jen opakovali to, co řekli už ráno, že je v pohybu obrovská masa lávy, ale že neočekávají její erupci na povrch. Projel jsem poklidnou Pahou, ve které jsem se zastavil jen v obchodě, kde během svých pobytů kupuji kvalitní kalifornské víno, které pak s Honzou vpodvečer s chutí vypijeme. Krátce po 16. hodině jsem přijel na křižovatku ulic Kahukai a Leilani. Z tohoto místa je to k Honzovi už jen asi 300 metrů. Přes ulici Leilani byla natažená červená páska a stáli tam dva policajti, za páskou se pohybovalo několik policejních aut s blikajícími světly a velký požární vůz. Z tohoto místa je to mírně do kopce. Honzův pozemek je vlastně malý, před stovkami let vyschlý vrchol jedné části malého kráteru. Dnes ale běžný člověk nepozná, že to byl kdysi kráter. Mrtvá, dávno ztvrdlá láva je velice úrodnou půdou, celé to místo je porostlé bujnou vegetací, okrasnými keři, ovocnými stromy, palmami a především banánovníky. Jeden z policistů mne zastavil a řekl mi, že nemohu jet dál, že kousek za kopcem vystřikují fontány lávy, hrozí další erupce, že je nařízená přísná evakuace celé čtvrti Leilani. Dal jsem se do přemlouvání, aby mne vpustil dál, že chci jen na ten malý kopeček, že tam bydlí můj příbuzný, že jsem u něho na návštěvě a mám tam věci… Vtom už vidím, jak Honza jede autem dolů směrem ke mně. Zastavil se u vstupu na pozemek svého souseda, vystoupil a pokračoval pěšky. Ukazuji rukou na něho a uprošuji policajta, aby mě pustil alespoň k němu. A policista opravdu zvedl pásek a nechal mě k němu dojet. Honza se potěšil, když mne uviděl, protože nevěděl, co se mnou je, kde jsem a kde se setkáme, když jsme byli každý jinde a já na Havaji telefon nepoužívám. Celý vyděšený mi jen potvrdil to, co mi předtím už řekl policajt: „Nedovedeš si představit, jak to za mnou vybuchuje, jak tam stříká láva a hlavně jak to příšerně páchne po síře. Musíme prchat odsud!“

Leilani je v havajském pojetí cosi jako kousek nebe na zemi: Lei znamená věneček barevných, voňavých květů, lani značí nebe. Na všech havajských ostrovech jsou části zvané Leilani, ve všech havajských městech, i v Honolulu, jsou ulice takto pojmenované. Leilani v Puně u Pahoy, kde bydlí i Honza, je nádherný lesopark, ve kterém žije v přibližně osmi stovkách domů asi 2000 lidí. Čtvrť je rozparcelovaná na čtverce či obdélníky, všechna místa jsou pospojována sítí asfaltových silnic, vodovodem, a obrovské sloupy rozvádějí elektrický proud. Celá tato nádherná část se stala náhle jakýmsi ostrovem plovoucím na moři lávy. Na všech místech, kde je zemská kůra tenčí, denně exploduje láva. Od 3. května až dodneška, kdy tento text píši, se země otevřela na 23 místech, ze kterých srší láva. Enormní výbuchy, erupce a zemětřesení zpřetínaly silnice a celé Leilani na tisících míst. Všude, kam jen oko dohlédne, zejí obrovské, nebezpečné škvíry, ze kterých vycházejí jedovaté sloučeniny různých sirných plynů. Nebe se najednou stalo peklem… *(pokračování)*

Jiří a Otto Bubeníčkovi milují svou vlast

Dana Broumová

Světově uznávaní taneční umělci Jiří a Otto Bubeníčkovi, tvůrci vitálního, inovativního současného baletu, jsou velcí patrioti. Ačkoliv oba žijí dlouhá léta v zahraničí, do své vlasti se stále rádi vracejí. Umělecky působili na mnoha prestižních scénách nejen v Evropě, ale i v Americe, Japonsku, Austrálii a na Novém Zélandu. Ve světě dosáhli mimořádného uznání, za propagaci a šíření dobrého jména České republiky byli v roce 2016 vyznamenáni oceněním Gratias agit, a o rok později převzali Stříbrnou medaili na Magistrátu hlavního města Prahy. Taneční kariéru ukončili před dvěma lety představením Orfeus, které mohli obdivovat i diváci v České republice. Jejich nové umělecké aktivity je vedou do různých koncin světa a zcela naplňují jejich program. Jiří se věnuje především choreografii, kterou se úspěšně zabýval již během své taneční kariéry, také dramaturgii a své projekty režíruje. Ottu nadchla scénografie, kterou si zdokonaluje studiem v Hamburku, komponuje hudbu a navrhuje kostýmy. K tvorbě využívá práci na počítači a pomocí různých SW programů vytváří své návrhy počítačovou grafikou trojrozměrně. Rychle se nové aplikace učí a těmto technologiím naprosto propadl. Jejich program je tak nabitý, časově náročný, že naplánovat s nimi schůzku v Praze bylo jako malý zázrak.

Díky vstřícnosti Jiřího Bubeníčka se nám (mně a vydavatelce časopisu Čechoaustralan Barbaře Semenov) podařilo zastihnout ho ve zkušebně Anenského kláštera během příprav na baletní projekt Má vlast na hudbu Bedřicha Smetany. Setkání s charismatickým Jiřím Bubeníčkem bylo velmi milé, nejdříve se omlouval, že musí ještě chvíli zkoušet s tanečníky na blížící se premiéru, což byla ovšem jedinečná příležitost vidět Jiřího přímo při práci. Nechal nás nahlédnout do své umělecké kuchyně při nácviku baletu na symfonickou báseň Šárka,

s vynikajícími představiteli hlavních rolí, mohly jsme tak obdivovat temperamentní brazilskou tanečnici Rafaelle Queiroz v roli Šárky a famózního Jiřího Jelínka jako Ctirada. Ochutnávka vznikajícího projektu nás na chvíli přenesla do Starých pověstí českých a zintenzivnila zájem proniknout hlouběji do příprav tohoto unikátního díla, které propojuje historii se současností. Po zkoušce jsme s Jiřím Bubeníčkem nad šálkem kávy diskutovali o významných momentech jeho profesní kariéry, o zajímavých projektech, plánech do budoucna i životním krédu. Byl velmi otevřený, upřímný a vtipně glosoval svá vyprávění. Vzpomínal na svůj odchod z baletního souboru Johna Neumeiera Hamburské státní opery do Drážďan v roce 2006. Po třináctiletém působení v Hamburku cítil, že již nemá dostatek prostoru pro umělecký růst a jeho touha stále se učit a poznávat nové styly ho dovedla ke zlomovému rozhodnutí. Umělecký ředitel nově formovaného baletního souboru v Drážďanech si nesmírně přál mít Jiřího ve svém ansámblu a nabídl mu exkluzivní podmínky včetně příslibu uvolňovat ho na Gala představení. Jiřímu se zalíbil zajímavý repertoár, který mu poskytoval řadu příležitostí zosobňovat mnoho pozoruhodných rolí a umožnil mu spolupráci s významným choreografem Williamem Forsythem. Nabídku přijal a drážďanská Semperoper se stala jeho domovskou scénou na dalších deset let.

Začátek letošního roku strávili bratři Bubeníčkovi na Novém Zélandu, a tak bylo nasnadě zeptat se na vznik a realizaci projektu Piano pro Royal New Zealand Ballet. Oscarový film novozélandské režisérky Jane Campion Piano fascinoval diváky na celém světě mysteriózním příběhem plným vášně, touhy a naděje. Pozoruhodný a dojemný osud němé Ady McGrath, milující svůj klavír, který jí zprostředkovává komunikaci se světem, hluboce zasáhl i Jiřího Bubeníčka. Zaujal ho nejen působivý děj milostného trojúhelníku v období kolonizace Nového Zélandu, ale upoutala ho i drsná novozélandská příroda, která dodává příběhu emotivní naléhavost. Uzavřená a oduševnělá Ada postupně objevuje doposud pro ni nepoznané pocity zamilovanosti a vášně, vůči kterým se stává bezmocnou, což vede k tragickým následkům. Jane Campion, která se ve své tvorbě zaměřuje na témata postavení žen ve společnosti a jejich boj s předsudky, upustila od původního záměru nechat hlavní hrdinku utonout připoutanou ke klavíru na dně oceánu a nechala Adu vyplavat na hladinu. Jiří Bubeníček byl příběhem dojat, zasažen až do morku kosti, a od té chvíle věděl, že jednoho dne ho musí přenést na baletní scénu. Příležitost se mu nejdříve naskytla, když dostal nabídku připravit jednoaktový balet pro divadlo v Dortmundu, a začátkem letošního roku se znovu k tématu vrátil, aby ho rozpracoval na celovečerní

představení pro baletní soubor Royal New Zealand Ballet. Mohl tak realizovat svůj sen. Inspiraci čerpal z filmového příběhu, nechtěl ho však kopírovat, pouze jinými výrazovými prostředky jímavý příběh vyprávět. Taneční interpretace tak dala osudovému údělu Ady novou dimenzi a ponechala otevřený konec fantazii každého diváka. Zápletka příběhu je nadčasová, charaktery postav jsou stále relevantní. Pro představitelku Ady primabalerínu Abigail Boyle, byla tato jak fyzicky tak i psychicky náročná role velkou výzvou. Aby se mohla vžít do silného charakteru postavy, musí být protagonistka zralou ženou s životními zkušenostmi, uvědomovat si, že na scéně obnažuje svou duši. Abigail Boyle toto vše naplňovala a těžkou úlohu přesvědčivě zvládla. Jiří Bubeníček při práci s tanečníky kladl důraz na působivou atmosféru, citlivě tvořil náročnou choreografii v souladu s divokou, civilizací nedotčenou přírodou a s respektem k maorské kultuře. Jevištní realizace příběhu mu umožňovala kombinaci klasického baletu a současného scénického tance, což je Jiřího doména. Dalším rozměrem inscenace baletu byl multimediální přístup ke scénografii, které se ujal Otto Bubeníček. Filmové projekce fragmentů novozélandské přírody, vodopádů, lesů s mohutnými kapradinami, černé pláže, rozbouřený příboj moře, to vše bylo rámcem, který umocňoval děj. Otto není velkým příznivcem videoprojekcí v baletu, které mohou odvádět pozornost od živé produkce, proto videa, která na Novém Zélandu pořídil, použil jako statické pozadí pro dokreslení příběhu. Krajina, stromy, moře, jsou jako živé fotografie, jen s velmi mírným pohybem ve větru nebo v příboji. Scénický design pro tanec vyžaduje maximum volného prostoru, takže vše, co je na scéně, musí mít svůj účel v kontextu s choreografií. Pro Jiřího a Ottu je velmi důležité, aby protagonisté byli nejen výtečnými tanečníky, ale zároveň přesvědčivými herci, což je ideální souhra aspektů k vyjádření emocí. Cílem je upoutat diváky a vtáhnou je do děje, tak aby v nich zůstal dlouhodobý impuls o něm přemýšlet. Silný příběh je podpořen filmovou hudbou Michaela Nymana s prolínajícími se úryvky maorských rytmů. Hudební aranžmá zpracoval Otto tak, aby hudba korelovala s vizuálním designem, a tak navodila atmosféru. Skladby byly doplněny zvuky moře, zpěvem ptáků a šumem stromů. Jedině dokonalá synergie tance, hudby a videoprojekce dokáže přivodit ten nejpůsobivější dojem. Jiří a Otto si ze začátku neuvědomovali, že se mohou dostat při střetu s maorskou kulturou do určitých nesnází. Kostýmy musely být upraveny tak, aby neznázorňovaly konkrétní maorské symboly. Konzultace s maorským poradcem byla tedy naprosto nezbytná. Premiéry baletu Piano v únoru letošního roku se zúčastnila i Jane Campion, která ocenila spektakulární představení a invenční pojetí Jiřího a Otty. Jejich tvorba zaujala novozélandskou režisérku Rebeccu Tansley, která natočila dokumentární film The Heart Dances o přípravách a realizaci baletu Piano. Zachycuje exkluzivní záběry ze zákulisí, průběh zkoušek a představení. Ve filmu mapuje mnoho hodin obtížné práce a konstruktivní kreativity obou bratrů. Zaznamenává jejich tvůrčí nasazení, sleduje jejich enormní umělecké schopnosti, nadšení, oddanost a pokoru, které vedly k uvedení jejich působivého díla na jevišti novozélandského divadla.

Po návratu z Nového Zélandu byl Jiří zcela pohlcen aktivitami na přípravách projektu na hudbu Bedřicha Smetany Má vlast. Myšlenka baletně ztvárnit tento klenot české klasické hudby v Jiřím a Ottovi podvědomě zrála delší dobu. Reálnou podobu dostala minulý rok při cestě české delegace na dny partnerských měst Praha a Kjóto v Japonsku. Spolu se zástupci Magistrátu hlavního města Prahy se cesty zúčastnil i Otto Bubeníček, který tančil před projekcí dokumentárního filmu Jaroslava Boučka a Martina Kubaly o bratrech Bubeníčkových. Pro letošní 100. výročí založení Československa měl pražský magistrát zájem o umělecký projekt, který by významně přispěl k oslavám vzniku republiky. Na palubě letadel Českých aerolinií zní při přistání symfonická báseň Vltava Bedřicha Smetany – to byl ten první impuls pro Ottu při návratu z Japonska, a tak baletně ztvárnit celý cyklus šesti symfonických básní Má vlast bylo jen logickou volbou. Jiří a Otto Bubeníčkovi se s nadšením pustili do realizačních příprav, které trvaly rok. Jiří se nejdříve snažil načerpat co nejvíce informací veden obdivem k Bedřichu Smetanovi, který komponoval Mou vlast v druhé polovině 70. let 19 století, v době kdy zcela ztratil sluch. Jedinečné dílo inspirované českou historií je oslavou hrdého češství a stalo se neodmyslitelnou součástí české klasiky. Každá hudební část má svůj příběh - sláva a pád Vyšehradu, poetické zurčení proudu Vltavy, chrabrost Ctirada a proradnost Šárky v dívčí válce, kouzlo českých luhů a hájů, husitské boje a Tábor, Blaničtí rytíři.
Pro Jiřího a Ottu je příběh velmi důležitý. Jiří, jako choreograf a dramaturg projektu, se snažil maximálně respektovat témata jednotlivých symfonických básní a režii celého představení myšlenkově naplnit. Jak říká, choreografie jde ruku v ruce s režií. Otto se podílel na scénografii a začal pracovat na přípravě návrhů kostýmů. Jeho původní představa byla minimalistická, podnětem byla historie, symboly husitství, barvy červená a zlatá, rozhodující byl výběr jemných japonských látek. Zapojit do tohoto mimořádného projektu vynikající tanečníky světového renomé byl náročný úkol. Konkursem prošli jen ti nejlepší.

Bylo nutné sladit jejich nasazení se současnými pracovními závazky. S řadou z nich Jiří dříve spolupracoval, mohl tak vhodné adepty vytipovat a i oni si spolupráci na tak zajímavém projektu cenili. Jiří v tom udělal obrovský kus práce, vydal se na cesty a osobně navštívil milánskou La Scalu, Royal Swedish Ballet ve Stockholmu, a další významné evropské baletní scény. Musel překonávat obtíže, naplánovat zkoušky jak v Praze, tak v zahraničí a vše časově sladit. Balet je křehkým uměním a tanečníci při vrcholných výkonech se někdy nevyhnou zraněním. Jiří nejdříve oslovil primabalerínu z milánské La Scaly Nikolettu Manni a tanečníka Claudia Coviello, se kterými začal pracovat. Claudio se při zkouškách na představení Le Corsaire zranil, a tak musel Jiří hledat náhradu. Brazilská primabalerína Rafaelle Queiroz Rodriguez, která tančila titulní roli Rusalky ve stejnojmenném Bubeníčkově baletu pro divadlo v Karlsruhe, byla svým obrovským temperamentem ideální představitelkou Šárky a charismatický Jiří Jelínek s bohatou mezinárodní zkušeností přesvědčivě ztělesňoval udatného Ctirada. Finální obsazení hlavních rolí bylo unikátní, Jiřímu Bubeníčkovi se podařilo sestavit tým dvaceti světově proslulých tanečních umělců z prestižních evropských baletních souborů včetně Baletu Národního divadla v Praze. Čas byl neúprosný, celovečerní baletní představení vyžaduje intenzivní nácvik minimálně měsíc až dva před premiérou. Jiří vložil do svých technicky obtížných choreografií uměleckou invenci a zkušenosti z dřívějších projektů. Vytvořil dílo na bázi neoklasického tance, které se vrací k symbolům národní minulosti a unikátně propojuje tanec s hudbou. Ze setkání s Jiřím Bubeníčkem jsme odcházely plné dojmů a v netrpělivém očekávání vidět živé představení, o jehož zrodu jsme se tolik dozvěděly přímo od jeho tvůrce. Natěšené na premiéru baletu Má vlast jsme se vydaly 27. června na Staroměstské náměstí. Volba tohoto turisticky exponovaného místa, by nebyla možná bez podpory Magistrátu hlavního města Prahy, který byl pořadatelem představení. Vyrostla tam minimalistická scéna, která využila monumentální pomník Mistra Jana Husa a zapojila ho do děje. Autor pomníku Ladislav Šaloun, stylově ovlivněný Josefem Václavem Myslbekem a také Augustem Rodinem, se kterým se osobně setkal při jeho návštěvě v Praze v roce 1902, vytvořil secesní dílo, které symbolizuje odvahu, a je oslavou ušlechtilých lidských vlastností a hodnot, jako jsou láska a pravda. Toto poselství vtesané do nápisu na podstavci „Milujte se, pravdy každému přejte“ propojilo historii se současností a stále má co říci i v dnešní době. Scénografie na otevřené scéně je vždy složitá, a tak rozhodnutí využít sousoší Mistra Jana Husa jako dominantní součást bylo vizionářskou ideou. Bylo nutné pracovat nejdříve s denním světlem, šerem zapadajícího slunce a celá inscenace končila již za tmy. Jiří při tvorbě choreografie využívá světel a stínů, tím vede diváka a určuje mu, kam a na co se má dívat. Dobře ví, že se světlem je možné kouzlit. Živý doprovod Českou filharmonií by byl technicky komplikovaný i vzhledem k prostorové náročnosti. Z tohoto důvodu se Jiří a Otto Bubeníčkovi rozhodli využít jedinečnou nahrávku České filharmonie s dirigentem Jiřím Bělohlávkem, pořízenou roku 2014 v rámci Pražského jara. Fenomenální hudební těleso Česká filharmonie získalo pod vedením tohoto světově proslulého dirigenta více dynamičnosti, mohutnosti a pronikavosti, a nová verze nahrávky Má vlast se vyznačuje lahodně teplým a bohatým zvukem.

Atmosféra představení byla naprosto fantastická, umělecká produkce předčila naše očekávání. Vynikající výkony tanečníků v náročných choreografiích přiblížily fragmenty české historie, pověsti a oslavovaly krásu naší vlasti. Vzdušné, éterické kostýmy dokonale ladily a dokreslovaly choreografii. V úvodní části na symfonickou báseň Vyšehrad se představila trojice špičkových sólistů, primabalerína Haruka Sassa a tanečníci Arsen Mehrabyan a Arsen Azatyan, kteří volně propojovali celé představení. Poté se rozvlnila scéna stříbřitě modrou Vltavou, ve které ladně plula první sólistka baletu Národního divadla Alina Nanu. Dramatická část Šárka navodila atmosféru bojů dívčí války, kterou vizuálně podpořily i kožené vesty bojovníků. Již zmínění protagonisté hlavních rolí Rafaelle Queiroz a Jiří Jelínek podali dechberoucí výkony. Vtaženy do děje jsme sledovaly jejich taneční kreace a především skvělý herecký projev. Jiří Jelínek, který se tímto představením loučil se svou taneční kariérou, obohatil roli Ctirada svým výrazným dramatickým talentem. V dalších částech se střídaly poeticky laděné výjevy inspirované přírodními scenériemi Z českých luhů a hájů, s dramatickými interpretacemi částí Tábor a Blaník, ve kterých se kromě zmíněných sólistů předvedli i excelentní István Simon a Flávio Salamanka. Dynamická a pohybově invenční choreografie Jiřího Bubeníčka kvalitativně korelovala s melodickou hudbou Bedřicha Smetany a motivovala interprety jednotlivé příběhy vnitřně prožívat. Symbióza hudby a pohybového vyjádření děje navodila působivý celkový dojem. Byl to krásný a nezapomenutelný večer plný emocí.

Po představení jsme chvíli vstřebávaly silný umělecký zážitek. Ještě rychlá gratulace Jiřímu Bubeníčkovi a poděkování za úžasnou příležitost zažít tak výjimečný projekt zblízka.

Jedno brilantní dílo bylo završeno a na Jiřího čekají další zajímavé projekty. Mimo jiné je to práce na přípravě baletu Carmen pro divadlo v Římě, která je pro Jiřího mimořádnou příležitostí spolupracovat s módní ikonou, italským designérem Valentinem. Baletní hudbu, kterou zkomponoval ruský skladatel Rodion Ščedrin pro svou ženu věhlasnou primabalerínu Maju Pliseckou, obohatí árie z opery George Bizeta Carmen v podání operních pěvců a živelné španělské rytmy předvedou tanečníci flamenga. Příběh o vášnivé, nespoutané lásce a palčivé žárlivosti v choreografii Jiřího Bubeníčka a pod jeho režijním vedením bude jistě dalším znamenitým přínosem baletnímu umění. Je s obdivem, jak je všestranně talentovaný Jiří velmi úspěšný ve své profesní kariéře a zároveň se mu daří i v osobním životě. Pro svou životní lásku, Moldavanku Nadinu Cojocaru si dojel do Japonska, a prozradil nám, že jejich dvouletý syn Honzík dostane zakrátko sestřičku. Znovu se potvrzuje, že fenomenální umělec se světovým věhlasem, zůstane skromný a veškerá ocenění a slávu přijímá s pokorou.

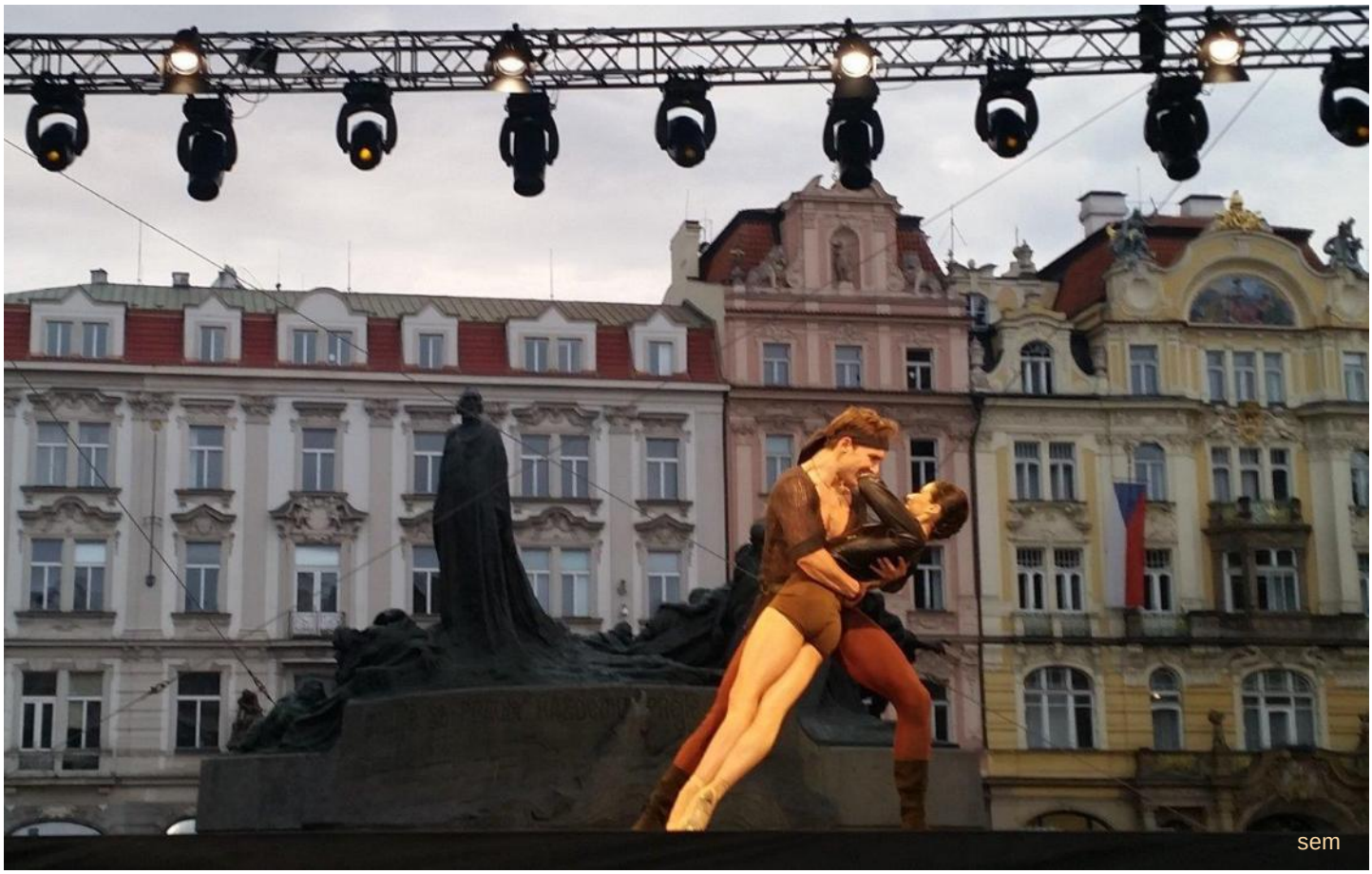

PŘEDPLATNÉ ČASOPISU ČECHOAUSTRALAN - $40

Šeky nebo peněžní příkazy - Money orders na účet CECHOAUSTRALAN zasílejte na adresu redakce ČECHOAUSTRALAN P. O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, AUSTRALIA

Můžete platit i elektronicky bankovním převodem:-
Bankovní spojení: EisBlue Holdings Pty Ltd, CECHOAUSTRALAN ACCOUNT - Account #: 813753720
National Australia Bank - BSB: 083-004, 330 Collins Street, Melbourne 3000, Australia

Jsme na Facebook, přidejte se k nám - https://www.facebook.com/Cechoaustralan

www.cechoaustralan.com

Klikněte na Like

foto Barbara Semenov

Redakce ČECHOAUSTRALAN - Barbara Semenov
P. O. Box 1008, Hawksburn - Melbourne, VIC 3142, Australia
email adresa - bsemenov@cechoaustralan.com

ČECHOAUSTRALAN © —NEZÁVISLÝ CELOAUSTRALSKÝ KRAJANSKÝ LIST

If undelivered return to:
P. O. Box 1008
Hawksburn 3142
AUSTRALIA

Print Post Approved
Publication Number:
100019790

POSTAGE PAID AUSTRALIA

100 let REPUBLIKY